T.C.
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KORE DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

EDİLGENLİKTE KORECE VE TÜRKÇE'NİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Hazırlayan
Şehriban KARACAN

Danışman
Prof. Dr. S. Göksel TÜRKÖZÜ

Yüksek Lisans Tezi

Aralık 2015
KAYSERİ

T.C.
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KORE DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

EDİLGENLİKTE KORECE VE TÜRKÇE'NİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan
Şehriban KARACAN

Danışman
Prof. Dr. S. Göksel TÜRKÖZÜ

Aralık 2015
KAYSERİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun olarak elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği şekilde, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Şehriban KARACAN

YÖNERGEYE UYGUNLUK

"**Edilgenlikte Korece ve Türkçe'nin Karşılaştırmalı Analizi**" adlı Yüksek Lisans tezi, Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesi'ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan

Şehriban KARACAN

Danışman

Prof. Dr. S. Göksel TÜRKÖZÜ

Kore Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Başkanı

Yrd. Doç. Dr. Hatice KÖROĞLU TÜRKÖZÜ

Prof. Dr. S. Göksel TÜRKÖZÜ danışmanlığında **Şehriban KARACAN** tarafından hazırlanan"**Edilgenlikte Korece ve Türkçe'nin Karşılaştırmalı Analizi**" adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Kore Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında **yüksek lisans tezi** olarak kabul edilmiştir.

18/12/2015

JÜRİ

Danışman : Prof. Dr. S. Göksel Türközü .....

Üye : Yrd. Doç. Dr. Hatice Kaçoğlu Türközü .....

Üye : Doç. Dr. Doğan Bulut .....

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 13/01/2016 tarih ve 01 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

13/01/2016

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Lütfullah CEBECİ

ÖNSÖZ ve TEŞEKKÜR

Bu tezde Korece ve Türkçe edilgenlik konu edilmiştir. Korece ve Türkçe edilgenlik tüm ana hatları ile anlatılarak Korece ve Türkçe edilgenliğin benzer yönleri ve farklı yönlerini ortaya koyan bir çalışmadır.

Bilindiği gibi Ural-Altay dil grubuna bağlı olan iki dilin ortak ve benzer yönleri çok fazladır. Aynı dil ailesi içerisinde yer alan Korece-Türkçe'nin edilgen ekleri ve yapılarında da bu benzerlikler var mıdır? Korece-Türkçe edilgen ekleri ve yapılarındaki farklılıklar nedir? sorularından yola çıkarak iki dildeki edilgenlik kavramı karşılaştırılmıştır. Daha önce dilbilim yönünde yapılan edilgenlik üzeri araştırmalarda Korece ve Türkçe'nin Tam edilgenlik olarak kabul edildiği bilinmektedir. Dünya dilleri arasında tam edilgenlik katagorisine giren Korece ve Türkçe'nin hangi özelliklerden dolayı bu kategoride yer aldığı örnekler eşliğinde verilerek benzer yönleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Fakat evrensel olarak tam edilgenlik kategorisinde bulunan Korece ve Türkçe edilgenliğin farklılıklar içerdiği de yapılan çalışmada bariz olarak görülmüştür.

Bu çalışmayı yaparken Korece-Türkçe edilgenlik karşılaştırma analizinin yanı sıra Korece ve Türkçe edilgenliğin iyi bir şekilde anlaşılması amaçlanmıştır. Korecede edilgenliği oluştururken Türkçede olduğu gibi etken fiil sonuna gelen ekler belli bir kural çerçevesinde gelmediği gibi Korece'de edilgenlik türleri ve ekleri fazladır. Bundan dolayı Korece öğrenirken hangi fiillerin edilgenlik eki aldığını bilmemiz için tüm fiillerin nasıl edilgen hale getirildiklerini görüp öğrenmemiz gereklidir. Korede yabancılara yönelik hazırlanmış Korece dilbilgisi kitaplarına genel olarak bakıldığında edilgenlik konusuna dair açıklamalar sadece sınırlı sayıda örneklerle verilmiştir. Bu yüzden özellikle Türkçeden Korece'ye yapılan edilgenlik içeren cümle çevirilerinde hangi edilgenlik eklerinin kullanacağı konusunda tereddüt yaşanmaktadır. Aynı zamanda Türkçe-Korece sözlüklerde etken fiilin Korece edilgenlik hali verilmemektedir. Özellikle çalışmamızda Korece edilgenlik anlatılırken hangi etken fiilin hangi edilgenlik eki aldığı araştırılarak listelerle sunulmuştur.

Türkçe edilgenlik konusu Türkçe dilbilgisi kitaplarında 'Çatı kavramı' içinde yer aldığından edilgen anlatımları kısıtlıdır. Bununla birlikte bu kitapların kimi Türkçe

edilgenliği nesne boyutunda incelerken kimi de öznesi bakımından ele almaktadır. Bugüne kadar Türkçe edilgenlik ile ilgili yapılmış çalışmalar incelenerek bu çalışmada Türkçe edilgen yapının bütünsel olarak anlatılması amaçlanmıştır.

Bu tezi yazarken çalışmalarımı yönlendiren, her aşamada bilgisi ve yardımlarıyla destek olan, her türlü kaynak sağlamamda yardımcı olan, akademik anlamda gelişmem için son derece katkısı bulunan, danışma hocam Sayın Prof. Dr. S.Göksel Türközü'ne; yoğun zamanlarında bile vakit ayırıp her konuda bana destek olan Sayın Yrd. Doç. E. Hatice Köroğlu Türközü'ne; Korece kaynak bulmamda yardımlarından ve verdiği manevi destekten dolayı kardeşim Minji Yang'a; bu zamana kadar beni yetiştirmede emeği geçen tüm hocalarıma; maddi manevi her ihtiyacım olduğunda yanımda olan sevgili ailem ve canım arkadaşım Dr. Funda Tursun'a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Şehriban KARACAN

Kayseri, Aralık 2015

EDİLGENLİKTE KORECE VE TÜRKÇE'NİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Şehriban KARACAN

Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Yüksek Lisans Tezi, Aralık 2015
Danışman: Prof. Dr. S. Göksel TÜRKÖZÜ

ÖZET

Ural-Altay Dil Ailesinin mensubu olan Korece ve Türkçe dünya dil edilgenlik sınıflandırmasında tam edilgen olarak kabul edilen dillerdir. Bu çalışma Korece ve Türkçe edilgenlik karşılaştırma analizini oluşturmakla birlikte çağdaş Korece-Türkçe ile sınırlı tutulmuştur. Çalışmamız üç bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde Korece edilgenlik ana hatları ile anlatılmaktadır. Türkçeden farklı olarak kendi içerisinde karmaşık bir yapıya sahip olan Korece edilgenlik üç türe ayrılmaktadır. Türeme eki ile yapılan, yardımcı fiil ile yapılan ve kelime ile yapılan edilgenliklerdir. Korece'de fiiller öz Korece ve 'hada (하다-yapmak)'lı olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Öz Korece fiiller türeme eki ve yardımcı fiil ile yapılarak edilgen hale getirilirken, 'hada'lı fiilleri edilgen hale getirmek için kelime edilgenliği ve yardımcı fiil ile yapılan edilgenlik türleri kullanılmaktadır. Bunun yanı sıra her bir tür için kullanılan edilgenlik ekleri ve kelimeler de çeşitlilik gösterir. Korece edilgenlik türleri ayrı ayrı ele alınarak eklerin özellikleri ve edilgen cümle içinde kullanımları incelenmiştir.

İkinci bölümde Türkçe edilgenliğin ne olduğu, edilgenlik ekleri, etken cümleden edilgen hale getirilirken cümle yapılarındaki değişimler anlatılmıştır. Aynı zamanda nesne konumundan geçişli ve geçişsiz edilgen yapı özellikleri ile özne bakımından kişili ve kişisiz edilgenlik üzerinde durulmuştur.

Üçüncü bölümde Korece ve Türkçe edilgenliğin benzer ve farklı yönleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu çalışma yapılırken incelenen kaynaklarda her iki dilde de edilgenliğin farklı bakış açıları ile ele alındığı görülmüştür. Bundan dolayı bu bölümde karşılaştırma yapılırken her iki dilde kullanılan yöntemler ele alınarak morfolojik ve sentaktik boyutta Korece-Türkçe edilgenlik incelenmiştir.

Sonuç olarak Korece ve Türkçe edilgenliğin tam edilgen sınıflandırmasında yer almasına rağmen morfolojik olarak edilgenlik ekleri ve eklenme koşulları olmak üzere sentaktik açıdan etken cümleden edilgen hale getirilen cümle yapılarında Korece ve Türkçe edilgenliğin tam örtüşmediği gözükmektedir.

Anahtar sözcükler : Etken fiil, Edilgen fiil, Edilgenlik ekleri

THE ANALYSIS OF COMPARING PASSIVE FORM OF KOREAN AND TURKISH

Şehriban KARACAN

University of Erciyes, Institute of Social Sciences
M.A. Thesis, December, 2015
Supervisor: Prof. Dr. S. Göksel TÜRKÖZÜ

ABSTRACT

Korean and Turkish which are members of Ural-Altaic language family are accepted as full passive in passive voice classification of world languages. This study, which is limited with modern Korean and Turkish, puts together the analysis of comparing Korean and Turkish passive forms and consists of three chapters.

In the first chapter, Korean passivity is explained by giving the essentials. Passive form in Korean, which is different from Turkish and has a complicated structure in itself, has three parts. These are passive forms which are made by using derivational affixes, using auxiliary verbs or using words. Verbs in Korean are in two different forms; first one is known as Sino Korean and the other one is the verb 하다(do, make). While Sino Korean verbs are made by using derivational affixes and auxiliary verbs in passive forms, passivity words and passivity types which are made by using auxiliary verbs are used for making passive form to verbs that has 하다. In addition to this, passivity attachments which are used for every type and word has varieties. Dealing separately with the passive types in Korean, the characteristics of affixes and their use in passive sentences are examined.

In the second part, what Turkish passive form is passive voice affixes and the changes while transforming an active into passive voice, are shown. At the same time, features of transitive and intransitive passive forms in object position and passive forms in subject position which have particular subject or null subject are stressed and evaluated.

In the third part, similarities and differences between Korean and Turkish are explained. During this study, the investgated sources have shown that both languages have different approaches dealing with the passive form. That’s why, in this part, passive

voice structure that are used in both languages are studied and compared. Korean and Turkish passive forms are examined by analyzing morphologic and syntactic dimension.

As a result, even though Turkish and Korean languages take place are classified as full passive languages, passivity affixes and junction conditions morphologically differ from each other. Besides that, from a syntactic point of view, active sentences, which are made passive, do not correspond fully neither to Turkish nor to Korean languages.

Keywords: Active verbs, Passive verbs, Passivity affixes

İÇİNDEKİLER

EDİLGENLİKTE KORECE VE TÜRKÇE'NİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK i
YÖNERGEYE UYGUNLUK ii
KABUL VE ONAY iii
ÖNSÖZ ve TEŞEKKÜR iv
ÖZET vi
ABSTRACT viii
İÇİNDEKİLER x
TABLOLAR LİSTESİ xiii
GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM

KORECE'DE EDİLGEN YAPI

1.1. Korece'de Edilgenlik 1
1.2. Korece Edilgen İfadeler Nasıl Yapılır? 5
1.3. Korece'de Edilgenlik Türleri 12
1.3.1. Türeme Ekleri İle Yapılan Edilgenlik 12
1.3.1.1. '-İ (-이)' Edilgenlik Eki Alan Fiiller 13
1.3.1.2. '-Hi (-히)' Edilgenlik Eki Alan Fiiller 17
1.3.1.3. '- Ri (-리)' Edilgenlik Eki Alan Fiiller 19
1.3.1.4. '-Gi - (기)' Edilgenlik Eki Alan Fiiller 23
1.3.1.5. Edilgenlik Türeme Eki Getirilemeyen Fiiller 25
1.3.1.6. Etken Hale Dönüştürülemeyen İçinde Türeme Ekleri Barındıran Edilgen Yapılar 26
1.3.2. '-Hada (-하다)'lı Eylemlerin Edilgenliği 28

1.3.2.1. '-Döda (-되다) Olmak' Yardımcı Fiili 29

1.3.2.2. 'Badda (-받다) Almak' Yardımcı Fiili 34

1.3.2.3. '-Danğhada (-당하다) Maruz Kalmak' Yardımcı Fiili 38

1.3.3. Yardımcı Fiil İle Yapılan Edilgenlik 'Tonğsacıogpidonğ (통사적피동)' 40

1.4. Korece Türeme Ekleri Ve Yardımcı Fiil İle Yapılan Edilgen İfadeler Arasındaki Farklar 44

1.5. Etken Fiiller ile Edilgen İfadede Nasıl Bir İlişki Vardır? 45

1.6. Korece'de Çifte Edilgenlik 46

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKÇE'DE EDİLGEN YAPI

2.1. Türkçede Edilgenlik Nedir? 55

2.2. Türkçede Edilgenlik Eklerinin Kullanımı 59

2.2.3. -l, Il-Ul 60

2.2.4. -N-, -In-/-Un 61

2.3. Fiil-Nesne Bağlantısı Açısından Edilgenlik 63

2.3.1. Geçişli Fiillerde Edilgenlik 64

2.3.2. Geçişsiz Fiiller İle Edilgenlik 65

2.4. Fiil- Özne Bağlantısı Açısından Edilgenlik 66

2.4.1. Kişili Edilgen Yapı 66

2.4.2. Kişisiz Edilgen Yapı 67

2.5. Türkçe Çifte Edilgenlik 69

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KORECE VE TÜRKÇE EDİLGENLİK KARŞILAŞTIRMASI

3.1. Korece ve Türkçe Edilgenlikte Morfolojik Boyut 71

3.1.1. Korece ve Türkçe Edilgenlik Ekleri 73

3.1.2. Türeme Ekleri İle Yapılan Edilgenlik 74

3.1.3. Yardımcı Fiil İle Yapılan Edilgenlik 77

3.1.4. Kelime İle Yapılan Edilgenlik..... 78

3.1.5. İsim+Yardımcı Fiil Şeklinde Oluşan Birleşik Fillerde Edilgenlik..... 79

3.2. Korece ve Türkçe Edilgenlikte Sentaktik Boyut..... 82

3.2.1. Korece ve Türkçede Geçişli Fiiller İle Yapılan Edilgenlik 82

3.2.2. Korece ve Türkçede Geçişsiz Fiiller İle Yapılan Edilgenlik 83

3.2.3. Kişili Edilgen Yapılar..... 85

3.2.4. Kişisiz Edilgen Yapılar..... 87

3.2.5. Edilgen Cümlede Gerçek Özne Bildirimi..... 88

3.3. Korece-Türkçe Etken ve Edilgen Cümlelerin Karşılaştırılması 89

SONUÇ..... 92

EKLER..... 96

ÖZGEÇMİŞ..... 109

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.1. Edilgenliğin Cümle İçindeki Kullanımı 2

Tablo 1.2. Edilgen Fiiller 6

Tablo 1.3. '-i (-이)'Türeme Ekini Alan Fiiller 15

Tablo 1.4. '-hi (-히)' Türeme Ekini Alan Fiiller 18

Tablo 1.5. '-ri (-리)' Türeme Ekini Alan Fiiller 21

Tablo 1.6. '-gi (-기)' Türeme Ekini Alan Fiiller 24

Tablo 1.7. 'Hada (하다)'lı Fiillerin Edilgenliğe Dönüşmesi 28

Tablo 1.8. Sık kullanılan 'döda (되다)'lı Edilgen Fiiller 32

Tablo 1.9. Az kullanılan '-döda (-되다)'lı Edilgen Fiiller 33

Tablo 1.10. 'badda –(받다)'lı Edilgen Fiiller 36

Tablo 1.11. Hem 'döda (되다)' Hem de 'badda (받다)' İle Yapılan Edilgen Fiiller ... 37

Tablo 1.12. 'danğhada (당하다)'lı Edilgen Fiiller 39

Tablo 1.13. Hem'döda (되다)' Hem de 'danğhada (당하다)' İle Yapılan Fiiller 40

Tablo 1.14. Sözcüksel Edilgenliği Olanaksız Olan Bazı Hada (하다)'lı Fiiller 40

Tablo 1.15. 'a/ıocida (아/ 어지다)' -lı Edilgen Fiiller 43

Tablo 1.16. Çifte Edilgen Fiillerin Gösterimi 49

Tablo 1.17. Yardımcı Fiil Hali Olmayan Çifte Edilgen Fiillerin Gösterimi 53

Tablo 1.18. Çifte Edilgen Yapılamayan Fiillerin Gösterimi 54

Tablo 1.19. Sadece Türeme Ekleri İle Yapılamayan Fiillerin Gösterimi 54

Tablo 2.1. Edilgenliğin Cümle İçindeki Kullanımı 56

Tablo 2.2. Türkçe Edilgen Eklerinin Kullanımı 60

Tablo 3.1. Türkçe Birleşik Fiillerin Edilgenlik Halleri 80

Tablo 3.2. Korece –hada (하다)'lı Fiillerin Edilgenlik Halleri 81

GİRİŞ

Edilgenlik, dilbilgisi konuları içerisinde anlaşılması zor olan konulardan biridir. Korece ve Türkçe edilgenlik özellikleri göz önünde bulundurularak edilgenlik tanımı yapmak gerekirse;

Edilgenlik, etken fiil köküne edilgenlik eklerinden birini alarak bilinen özneden bilinmeyene doğru yol alan tek bilinmeyenli denklem gibidir. Yani fiil edilgenlik eklerini aldıktan sonra özne x konumuna düşerek yapılan eylem ya da hareketin kimin tarafından yapıldığı belirsizleşir. Denklemi çözmek için x'e değer verdiğimiz gibi Türkçe'de 'ca', tarafından 'Korece'de '–ege (-에게)', '-egeso (-에게서)', '-e ıyhe (-에의해)' edatları ile x konumundaki özne belirtilerek eylemin kimin tarafından yaptığı ortaya konulur.

Dünya dillerinde edilgenlik konusunda çok önemli çalışmaları olan Siewierska, 373 dili incelemiş bu dillerin 211'inde edilgen yapının olmadığını, 162'sinde edilgenliğin bulunduğunu tespit etmiştir.[1] Dünya dillerindeki edilgenlik ile pek çok çalışmalar yapılmasına rağmen aydınlatılamayan pek çok soru vardır. Karabulut 'Türk Dilinde ve Dünya Dillerinde Edilgen Yapı Tipolojisi' adlı kitabında edilgenlik ile ilgili aydınlanması gereken soruları aşağıdaki gibi belirtmiştir.

'İlk dil veya diller edilgenliğe sahip midir?'

'İlk dil ve diller edilgen olarak doğdu sonra mı etkenlik çıktı?'

'Neden bazı dillerde edilgenlik varken bazı dillerde yoktu?'

'Neden bazı dillerde edilgen tipolojileri çok belirgin olarak kullanılırken bazı dillerde daha zayıf ve belirsizdir?'

[1] Karabulut, *Türk Dilinde ve Dünya Dillerinde Edilgen Yapı Tipolojisi*, 2011, s. 167.

‘Etken-edilgen ilişkisi nasıl bir sosyolojik veri sunmaktadır?’

‘Etkenlikle edilgenlik dillerin veya toplumların gelişmişlik düzeyi ile mi ilgili?’

‘Diller edilgenlik anlamında birbirini etkiler mi ya da nasıl etkiler?’

‘Coğrafya ve yaşam tarzı bu iki tipolojinin gelişmesinde etken midir, ya da ne kadar etkendir?’

‘Toplumların yönetim biçimleri ve inanç sistemleri ile edilgenlik arasında nasıl bir bağ vardır?’

‘Dünya coğrafyasında etken-edilgen dil dağılımı homojen midir yoksa sistematik bir kümelenme mi vardır?’

‘Bu soruları cevaplamak için dilleri toplu olarak mı yoksa dilleri tek tek ele alarak çalışmalar yapmak daha verimli?’ sorusundan yola çıkılarak Korece’de ve Türkçe edilgenliğin tanımını, nasıl yapıldığını tüm detayları ile olamasa da benzer yönleri ve farklı yönlerini ortaya koyan bir çalışmadır.

Dilbilimciler Korece ve Türkçe edilgenliği kendi içinde tanımlarken farklı bakış açıları ile tanımlarlar. Bu tanımların çoğunluğu morfolojik boyut özelliği taşımaktadır. Genel olarak Türkçe ve Korece’de edilgenlik tanımları kullanırken etken geçişli fiile getiren edilgenlik ekleri ile kökte meydana gelen değişim olarak ya da sentaktik yapıda, etken cümlede nesne konumunda bulunan kelimenin edilgen cümlede özne görevini üstlenmesi fiili gerçekleştiren kişinin ve nesnenin ortadan kalkması silinmesi ya da gerçek öznenin zarf görevini üstlenerek edilgen cümlede bildirilmesi olarak tanımlanır. Tanımlardan da anlaşıldığı gibi Korece ve Türkçede edilgenlik yapma özellikleri benzerdir. Korece ve Türkçe edilgenliği, edilgenliğin boyutları bakımından incelediğimizde;

1. Morfolojik Boyut

‘Morfolojik olarak edilgenlik, fiilin morfolojisinin edilgenleştirici biçimbirimlerle değiştirilmesi olayıdır. Diller bu bağlamda farklı özellikler gösterir. Dünya dilleri içerisinde en yaygın edilgenlik tipolojileri tam edilgenlik (syntheticpassives) ve dolambaçlı edilgenlik (periphrastic) dir’.

Tam edilgenlikte asıl olan, fiilin/yüklemin kökünde, içinde veya bünyesinde bazı değişim ve dönüşümler yapmaktadır. Tam edilgenlik taşıyan diller grubuna Japonca, Korece, Moğolca, Türkçe yer almaktadır. [2]

Korece'de 'anda (안다 / kucaklamak)' fiiline '–gi (-기)' türeme eki getirilerek fiil 'angida (안-기-다 / kucakla-n-mak)' şekline dönüşür. Türkçede ise 'boyamak' etken fiiline '-n' edilgenlik eki getirilerek 'boya-n-mak' şeklinde edilgen hale getirilir. Bu da göstermektedir ki her iki dilde tam edilgenlik özelliği görülmektedir. Türkçe ve Korece fiil geçişli de olsa geçişsiz de olsa edilgenleşebilir.

Dolambaçlı edilgenlikte ise fiilin morfolojisinin değişmesi yanında birde yardımcı fiil kullanımı söz konusudur. Yani dolambaçlı edilgenlik yapan diller, değişik boyutlarda da olsa, bir asıl fiil ve bu fiile eklenmiş bir ek (genelde geçmiş zaman sıfat fiil ekidir) ile bir yardımcı fiil (genelde ol-, sahip ol- gibi durum fiili) kullanılır. Dolambaçlı edilgenlik tipolojisine sahip olan diller ise çoğunlukla Avrupa dilleridir. Bunun içerisine Farsça da vardır. [3]

Aşağıda verilen İngilizce passive örneği dolambaçlı edilgenliği göstermektedir.

I saw him. - He was seen by me.

Onu gördüm. - O benim tarafımdan görüldü.

2. Sentaktik Boyut

'Dünya dillerindeki edilgenliklerin hemen tamamı aslında sentaktik bir düzlemde edilgenliği türetirler. Tek başına fiilin morfolojisi edilgenleşmeye yeterli olamaz. Sözdiziminde bazı değişimler ve dönüşümler olmalıdır. Buna göre edilgenliğin sentaktik boyutu şu özellikleri yansıtır.' (Karabulut:2011)

(1.) Dünya dilleri neredeyse tamamı temel / tam edilgenliği geçişli fiillerle kurar. Zira edilgen fiiller asıl nesneleri ile olan ilişkilerinde görünür hale gelirler. Korece ve Türkçede de tam edilgenlik geçişli fiile kullanılır. Bununla birlikte geçişsiz fiille de

[2] Karabulut, 2011, s. 16.
[3] Karabulut, 2011, s. 20.

işlek bir edilgenleşme vardır. Geçişsiz fiilin morfolojisi edilgenleşse bilse de sentaktik boyutta tam edilgenlik meydana getirmez. Bunun nedeni geçişsiz fillerde özne pozisyonunun doldurulamamasıdır. [4]

Aşağıdaki Korece ve Türkçe örneklerde geçişli fiil ve geçişsiz fill ile yapılan edilgenlik örnekleri görülmektedir.

Korece Örnek :

엄마가 아기를 안았다. - 아기가 엄마에게 안겼다. (geçişli fiil)

(Iommaga agirıl anadda.) - (Agiga ıommaege angyodda.)

Anne bebeği kucakladı. - Bebek anne tarafından kucaklandı.

Korece Örnek :

(*)A 가 날씨를 풀었다 - 날씨가 풀렸다. (geçişsiz fiil)

(Aga nalşirıl purıodda) - (Nalşiga pullyodda)

A havayı çözdü. - Hava çözüldü.

Türkçe Örnek :

Anne yemeği pişirdi. - Yemek pişirildi. (geçişli fiil)

Türkçe Örnek :

Kız ofise girdi. - Ofise girildi. (geçişsiz fiil)

(2.) Özne (fail/ kılıcı) tarafından boşaltılan yer, derin yapının nesnesi tarafından doldurulur. [5]

Aşağıdaki Korece ve Türkçe örneklerde görüldüğü üzere etken cümlenin nesnesi edilgen cümlede özne konumuna geçmiştir.

[4] Karabulut, 2011, s. 20.
[5] Karabulut, 2011, s. 20.

Korece Örnek :

Etken Cümle	**Edilgen Cümle**
사냥꾼이 토끼를 잡았다.	토끼가 잡혔다.
(Sanyagguni toggiril cabadda)	(Toggiga capyodda)
Avcı tavşanı yakaladı.	Tavşan yakalandı.

Türkçe Örnek :

Etken Cümle	**Edilgen Cümle**
Çocuk sakız aldı.	Sakız alındı.

(3.) Gerçek özne, gerekirse, yüzey yapıda görünür hale getirilir. Bu hemen bütün dünya dillerinde böyledir. [6]

Aşağıdaki Korece ve Türkçe örneklerde bu durum açıkça görünmektedir.

Korece Örnek :

아기가 (엄마에게) 안겼다. (Agiga ıommaege angyodda.)

Bebek (anne tarafından) kucaklandı.

Türkçe Örnek :

Ev (adam tarafından) satıldı.

Morfo – Sentatik Boyut

Edilgenlik esasında ne sadece morfolojik bir yapıdır ne de sadece sentaktik bir yapıdır, ikisinin kesişmesinden oluşmuş bir karmaşık yapıdır. İlk olarak cümlenin öznesi indirgenir/geriletilir (sentatik boyut), ikinci olarak öznesiz kalan fiilin etken morfolojisi edilgen morfolojiye dönüştürülür (morfolojik boyut), üçüncü olarak edilgen

[6] Karabulut, 2011, s. 20.

morfolojinin iç üyesi nesne, özne pozisyonunu doldurması için yükseltilir (morfo-sentaktik boyut). Özne pozisyonuna yükselen nesne ise yükleme hal yerine yalın halle işaretlenir (morfo-sentatik boyut). Geçişsiz fiillerde bu üçüncü safha gerçekleşmez. Bu yapılarda özne silindiği için, sentatik, fiil edilgenleştiği için morfolojik bir durum söz konusudur ve bu yapılar da morfo-sentatik bir karakter taşır. [7]

Korece Örnek :

토끼-가 사냥꾼에게 잡혔다. (Toggiga sanyaggunege capyodda.)

Tavşan avcı tarafından yakalandı.

Türkçe Örnek :

Havuç tavşan tarafından yenildi.

Yukarıda verilen tanıma göre özne konumuna yükselen nesne yalın olacağı belirtilmiştir. Türkçede tanım doğruluğunu korurken Korece'de örnekte görüldüğü üzere nesne konumundan özneye geçen kelime özne eki '-ga (가)' aldığı görünmektedir.

Tam edilgenlik özelliği taşıyan Korece ve Türkçe'nin ayrıntılı olarak incelendiğinde farklı yönlerinin de bulunduğu barizdir.

Bu çalışma, üç bölümden oluşmakta olup birinci bölüm Korece edilgenlik ayrıntılı bir şekilde anlatılıp, ikinci bölüm Türkçe edilgenlik ve üçüncü bölüm olarak Korece ve Türkçe edilgenliğin benzer ve farklı yönleri ele alınmaya çalışılmıştır.

Tezin Amacı

Aynı dil ailesinden gelen Korece ve Türkçe'nin elbette benzer noktalarının fazla olduğu herkez tarafından bilinmektedir. 'Bu benzerlik durumu Korece ve Türkçe edilgenlik için geçerli midir?' sorusundan yola çıkarak çağdaş Korece ve Türkçe edilgenliğin benzer ve farklı yönlerini örneklerle sunarak daha iyi anlaşılmasını sağlamak asıl amaçtır.

[7] Karabulut, 2011, s. 20

Korece-Türkçe edilgenliğin nasıl yapıldığını, edilgenlik eklerinin özelliklerini, etken cümleden edilgenliğe dönüşümü vb. konular üzerinde durularak, Korece ve Türkçe edilgenliğin iyi bir şekilde kavranması amaçlanmıştır.

Korece edilgenlikte, üç edilgen türün bulunması,her türün kendine has ek ve kelimeleriyle edilgenlik oluşturmasıyla birlikte edilgenleşmeyi sağlayan ek ve kelimelerin birleşme koşulları bakımından Korece edilgenlik karmaşık bir yapıya sahiptir. Bundan dolayı Korece edilgenlik üzerinde daha kapsamlı bir çalışma yapılması uygun bulunmuştur.

Korece kadar karmaşık bir yapıya sahip olmasa da Türkçe edilgenlik çoğu kaynakta 'Çatı Kavramı' içinde yer aldığı için konu anlatımları ve örnekler kısıtlıdır. Bu yüzden Türkçe edilgenlik ile ilgili kaynaklar incelenerek Korece ve Türkçe edilgenliğin iyi bir şekilde karşılaştırma analizi yapılabilmesi için Türkçe edilgenliğinde ayrıntılı bir şekilde çalışılması gerekli görülmüştür.

Tezin Sınırlılıkları

Korece ve Türkçe edilgenlik konusu incelenirken günümüz dilinde kullanılan şekli ile değerlendirilip. Eski Korece ve eski Türkçenin dilde edilgenlik özelliklerine giriş yapılmamıştır. Aynı zamanda Korece ve Türkçede edilgenlik morfolojik yönden edilgenlik ekleri ve birleşme yöntemleri üzerinde durulup, sentaktik yönden, geçişli ve geçişsiz fiillerde edilgenlik, nesnel ve öznel açıdan değerlendirilmiştir. Genel olarak şekil bilgisi olarak değerlendirilirken anlamsal bir değerlendirme yapılmamakla birlikte Korece öğrenen kişilerin daha rahat anlayabilmesi için dilbilim terimleri yerine daha sade bir dille anlatım tercih edilmiştir. Korece edilgenliğin oldukça karışık bir yapıya sahip olması nedeniyle Korece edilgenliğin daha detaylı yer verilmesine gerek duyulmuştur.

Kullanılan Yöntem

Korece kaynak olarak Kore'de Korece edilgenlik üzerinde birçok araştırma yapıp makaleler yayınlayan İ. Cıonğteg (이정택)'in makalelerinden ve 2004 yılında yayınlanan 'Günümüz Dilinde Edilgenlik Araştırmaları' kitabı ve Kore'de edilgenlik

üzerine Nam Sugyong (남수경)'un 'Korece Edilgenlik Araştırması' adlı kitaplar temel kaynak olarak kullanılmıştır.

Türkçe kaynak olarak Prof. Zeynep Korkmaz 'Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi', Prof. Dr. Muharrem Ergin 'Üniversiteler için Türk Dili' ve Türkiye de edilgenlik üzerine çalışmalar yapan Ferhat Karabulut 'Türk Dilinde ve Dünya Dillerinde Edilgen Yapı Tipolojisi' adlı kitabı temel kaynak olarak ele alınıp Türkiye de edilgenlik üzerine yapılmış tezler ve makaleler incelenmiştir.

Tezin Önemi

Bu çalışma dünya edilgenlik sınıflandırmasında tam edilgen sınıflandırmasında yer alan Korece- Türkçe edilgenliğin daha iyi anlaşılmasını sağlamakla birlikte benzer yönlerinin dışında farklılıklarınıda ortaya koymaktadır. Bu da göstermektedir ki dillerin toplu olarak belli kalıplar ve kurallar içinde incelemek dışında dillerin ayrı ayrı incelemenin daha verimli sonuçlar getireceği açıktır.

Türkiye'de dil üzerinde yapılan bazı çalışmaların bir kısmında Korece cümle örnekleri ile Korece dilbilgisi konularının yer aldığı görünmektedir. Fakat Korece ile ilgili bu bölümlerde Korece ile alakalı olmayan cümle örnekleri ve dilbilgisi hataları görünmektedir. Bunun nedeni Korece ile ilgili yer alan bölümlerin İngilizce kaynaklardan çeviri yolu ile elde edildiğinden dolayı ya çeviri hatası ya da Korece dil yapısı çok iyi bilinmediğinden kaynaklanmaktadır. Doğal olarak dil alanında çalışan araştırmacıların tüm dilleri tüm özellikleri ile bilmesi imkansızdır. Fakat Türkiye'de edilgenlik üzerinde çalışma yapan araştırmacıların Korece edilgenliği daha iyi anlayarak çalışması bu çalışma ile daha verimli olacaktır

Türkiye'de Korece bilen kişi sayısı az olması nedeniyle Korece üzerinde yapılan bilimsel çalışmaların az olduğu bilinmektedir. Korece edilgenlik üzerinde yapılan bu çalışma, Türkiye'de henüz yeni gelişmekte olan Kore Dili Bölümünde eğitim alan öğrenciler ve öğretenler için zor bir konu olan Korece edilgenliğin iyi bir şekilde kavranması açısından önemi büyüktür. Korece'de edilgenlik ekleri Türkçede olduğu gibi bir kural çerçevesinde gelmediği gibi Korece'de edilgenlik türleri ve ekleri fazladır. Bundan dolayı Korece öğrenirken hangi fiillerin edilgenlik eki aldığını bilmemiz için tüm fiillerin nasıl edilgen hale getirildiklerini görüp öğrenmemiz gereklidir. Bu yüzden

Korece öğrenenler özellikle Türkçeden Korece'ye yapılan edilgenlik içeren cümle çevirilerinde hangi edilgenlik eklerinin kullanacağı konusunda tereddüt yaşamaktadırlar.Türkçe- Korece sözlüklerde fiillerin Korece edilgenlik hali tam olarak verilmemektedir. Korece edilgenlik anlatılırken bu çalışmada özellikle hangi etken fiilin hangi edilgenlik eki aldığı araştırılarak listeler şeklinde sunulmuştur.

Literatür Değerlendirmesi

1) Prof. Dr. Zeynep Korkmaz, 'Türkiye Türkçesi Grameri', Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara: 2009.

Bu kaynak Türkiye Gramerini en iyi anlatan kaynaklardan biri olarak gösterilmesinden dolayı bu kitapta yer alan edilgenlik ile ilgili bölümde bulunan konu anlatımları ve örneklerden yararlanılmıştır.

2) Ferhat Karabulut, 'Türk Dilinde ve Dünya Dillerinde Edilgen Yapı Tipolojisi', Grafik yayıncılık, Ankara.

Dört bölümden oluşan kitap 207 sayfadır. Kitap dilbilimsel yönden dünya dilerindeki edilgen yapı tipolojisini inceleyen bir kitaptır. Edilgenliğin karşılaştırılmasında kullanılan yöntemler, Türkçede edilgen yapı özellikleri, edilgenlik sınıflandırması ve edilgenlik sınıflanmasında yer alan dilleri konu alan kitap Türkiye'de edilgenlik konusunda en kapsamlı kaynaktır.

3) İ. Sang. Og (이상억), 'Dildeki Ettirgen- Edilgen Sözdizimsel Araştırma' (국어의사동. 피동구문연구), 집문당, Kore

İ. Sang. Og'un Korece edilgen yapıları ayrıntılı bir şekilde ele aldığı 285 sayfadan oluşan kitabı Korece edilgen yapılarını anlamak için temel alınarak Korece'den Türkçe'ye çeviriler yapılarak konu anlatımları ve örnekleri ele alınmıştır.

4) Nam Sugyonğ (남수경), 'Korece Edilgenlik Araştırmaları'(한국어 피동문 연구), 월인, Kore

Nam Sugyonğ'un Korece'deki edilgen yapıları inceleyen 281 sayfalık kitabında fiili edilgen şekle getiren ekleri tek tek ele alma, etken fiili edilgen yapma yöntemleri bakımından Korece edilgenliği kapsamlı olarak ele almaktadır.

5) İ. Cıonğteg (이정택), 'Günümüz Dilinde Edilgenlik Araştırmaları'(현대 국어 피동 연구), 박이정, Kore

İ. Cıonğteg'in 'Günümüz Dilinde Edilgenlik Araştırmaları' kitabı yedi bölümden oluşmakla birlikte Korece edilgenliği ayrıntılı bir şekilde ele alan konu anlatımları ve örneklerinden yararlanılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KORECE'DE EDİLGEN YAPI

1.1. Korece'de Edilgenlik

Özne tarafından bizzat yapılmayıp başka güç tarafından yapılan fiillere edilgen fiil denir. Edilgen fiilin yer aldığı cümlelere 'edilgen cümle' adı verilmektedir. İ Cıonğteg (이정택) edilgenliği; insan yada nesnenin v. s kendi gücüyle değil dıştaki başka güçler tarafından eylemin gerçekleşmesi olarak açıklamaktadır. Edilgenlik, Cu Şigyong (주시경) (1910: 74) ve Çö Hyonbe (최현배) (1934/1961: 422-434) tarafından 'başkasının hareketini üstlenme durumu', 'başkasının gücünü üstlenme hareketi' şeklinde ifade edilmektedir. İ. İk. Sop, Sang. Ok, Çae Van; Kore Dili (2003: 282) Korece'de edilgen fiilleri, geçişli fiilin gövdesine '-i-, -hi-, -ri-, -gi- (-이-, -히-, -리-, -기-) edilgen takılarının eklenmesiyle oluştuğunu açıklamaktadır.

Aşağıdaki örnek 1'de verilen etken ve edilgen cümlelerin ikisi de içerik olarak aynı anlama gelir. Fakat 1. a'daki cümlenin fiilli 'anda (안다-kucaklamak)' olup 1. b'deki cümlenin fiili ise 'angida (안기다-kucaklanmak)'dır. 'Angida (안기다-kucaklanmak)' fiili; 'anda (안다)' etken fiiline '-gi (-기)' eki getirilerek edilgen hale getirilir. İlk cümlede özne 'omma (엄마-anne)' direk kendi gücüyle olayı gerçekleştirir. Yani birinci cümlede özne olan 'omma (엄마-'anne') bizzat bebeği kucaklama eylemini gerçekleştirmektedir. Ancak 1. b'de bulunan cümledeki edilgenlik öznesi; başkasının hareketinden ve davranışından etkilenmektedir. 1. b'de cümlenin öznesi 'agi (아기-bebek)' eylemi gerçekleştiren değil etkilenendir. İkinci cümlede hareketi asıl gerçekleştiren 'omma (엄마-anne)' zarf görevinde kullanılmıştır.

Örnek 1.1:

a) 엄마가 아기를 안았다. (Ommaga agirıl anadda.)

Anne bebeği kucakladı.

b) 아기가 엄마에게 안겼다. (Agiga ommaege angyodda.)

Bebek anne tarafından kucaklandı.

Tablo 1.1. Edilgenliğin Cümle İçindeki Kullanımı

	Edilgenlik Öznesi	Etken Öznesi	Fiilin Edilgen Fiil
Edilgen Cümle	아기가	엄마에게	안겼다
	Bebek anne tarafından kucaklandı.		
	Özne	Nesne	Aktif Fiil
EtkenCümle	엄마가 아기를		**안았다**
	Anne bebeği kucakladı.		

Yukarıdaki örnekte görüldüğü gibi edilgen cümle içerisinde fiilin gerçekte kimin tarafından gerçekleştiğini belirtmek istiyorsak Korece'de etken fiil öznesine '-ege (-에게)', '-egeso (-에게서)', '-e ıyhe (-에의해)'eklerini getirmek gerekir. Etken fiil cümlesine yönelme hal eki '-ege (-에게)', bulunma hali '-e (-에)'veya vasıta hali eki '-ro (-로)'geldiğinde, fiilin cümlesinde bu isim çekimi hal ekleri '-ege (-에게)'şeklinde

değil ‘-e ıyhe (sıo)‘-에의해 (서)’ şeklinde değişir. Çift nesneli cümlelerde ise ‘-ege (-에게)’ve ‘-e ıyhe (-에의해)’nin her ikiside kullanılır. [8]

Aşağıda verilen örnek 2’de etken fiil ‘cabda (잡다-yakalamak)’ edilgenlik eki ‘-hi (-히)’ ekini alarak edilgenlik haline getirilirken; etken cümlede nesne halinde bulunan ‘toggi (토끼-tavşan)’ aldığı nesne eki ‘-rıl (-를)’ yerine özne eki ‘-ga (-가)’yı alarak ‘toggiga (토끼가)’ şeklinde özne haline gelerek edilgen cümlede yerini almıştır. Etken cümlenin öznesi durumunda bulunan ‘sanyanğgguni (사냥꾼이)’ aldığı özne eki -i (-이) yerine özneyi zarf haline dönüştüren ‘ege (에게)’ekini alarak zarf haline dönüşmüştür.

Örnek 1.2:

a) 사냥꾼이 토끼를 잡았다. (Sanyanğgguni toggiril cabadda.)

Avcı tavşanı yakaladı.

b) 토끼가 사냥꾼에게 잡혔다. (Toggiga sanyanğggunege capyodda.)

Tavşan avcı tarafından yakalandı.

Etken Cümle		Edilgen Cümle
사냥꾼 (-이) (sanyaggun-i)	»	사냥꾼 (-에게) (sanyanğggun-ege)
Avcı	»	Avcı tarafından
토끼-를 (toggiril)	»	토끼가 (toggiga)
Tavşan	»	Tavşan
잡았다 (cabadda)	»	잡혔다 (capyodda)
Yakalamak	»	Yakala-n-mak.

Örnek 3’te bulunan etken cümlenin fiili ‘palda (팔다-satmak)’ fiili edilgenlik ‘-ri (-리)’ ekini alarak ‘pallida (팔리다-satılmak)’ olarak edilgen hale dönüşmüştür. Etken cümlede nesne konumunda yer olan ‘çegıl (책을-kitabı)’da bulunan nesne eki ‘-ıl (-을)’

[8] İ İk. Sop, Sang. Ok, Çae Van, çeviren; Sultan Ferah Akpınar “Kore Dili”, Aydoğdu ofset, 2003, s. 283.

etkisini kaybederek özne konumuna dönüştüğü için özne -i (-이) eki alarak ‘çegi (책이-kitap) şekline getirilmiştir. Etken cümlede dolaylı tümleç konumunda bulunan ‘hagsenğdırege (학생들에게-öğrencilere)’ edilgen cümlede aynı şekilde yerini almıştır. Fakat etken cümlede bulunan ‘hagsenğdırege (학생들에게-öğrencilere)’ dolaylı tümleç yönelme hali eki ‘-ege (-에게)’ bulunmasından dolayı etken cümledeki özne ‘sucini (수진이)’ edilgen cümlede belirtilmek istenirse ‘sucin (-e ıyhe)’ 수진 (-에 의해) (Sucin (-e, sucin tarafından))’ şeklini alır.

Örnek 1.3:

a) 수진이 학생들에게 책을 팔았다. (Sucin hagsenğdırege çegıl paradda.)

Sucin öğrencilere kitabı sattı.

b) 책이 (수진에의해) 학생들에게 팔렸다. (Çegi ‘sucine ıyhe’ haksenğege palliyodda.)

Kitap (Sucin tarafından) öğrencilere satıldı.

Etken Cümle		Edilgen Cümle
수진 (-이)	»	수진 (수진에 의해) (sucine ıyhe)
Sucin	»	Sucin tarafından
학생들에게	»	학생들에게
Öğrencilere	»	Öğrencilere
책을	»	책이
Kitab-ı	»	kitap
팔았다	»	팔렸다
Sattı	»	satıldı

1.2. Korece Edilgen İfadeler Nasıl Yapılır?

Korece'de edilgen ifadeler üç şekilde yapılmaktadır. Bunlar,

1. Türeme eki ile yapılan 'pasenğcıog pidonğ (파생적피동)',

2. Yardımcı fiil ile yapılan 'tonğsacıog pidonğ (통사적피동)',

3. Kelime ile yapılan 'ohüicıog pidonğ (어휘적피동)'

Aşağıdaki paragrafta bu ifadelerin üçünü de görmek mümkündür.

'톰이 제리를 쫓고있다. 톰에게 **쫓기**는 불쌍한제리.**고통을당하**는 제리를 구해줄 방법이 없을까? 옳지! 큰소리로 제리를 응원해주자'제리야, 힘내. 톰에게 **잡히**면 안돼 조금만도 빨리! 눈물이 **쏟아질** 정도로 이를 악물고 뛰어!'[9]

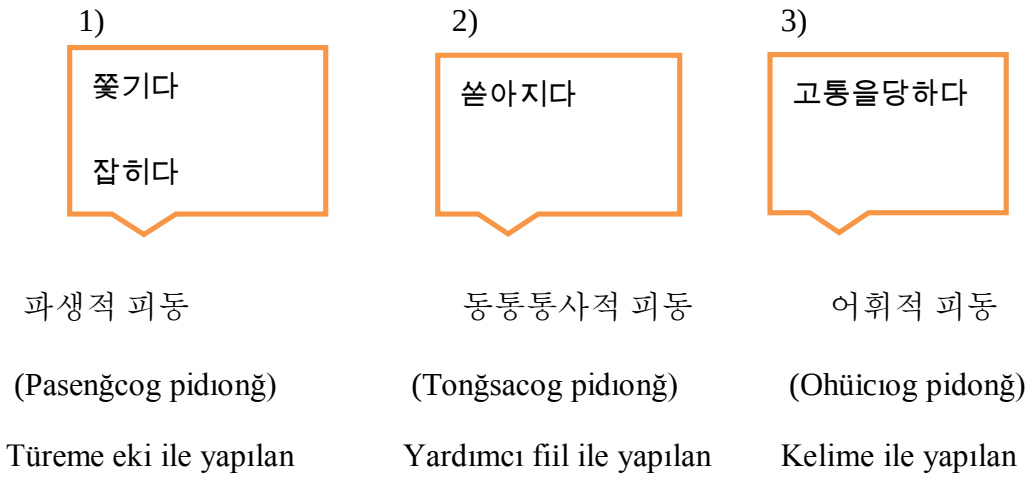
'Tomi cerirıl ccoggo idda. Tomege ccogginın bulssanğhan ceri. Gotongıldanğhanın cerirıl guhe cul bangbıobi ıobsılgga? Olçi! Kın soriro cerirıl ınğvonhe cuca 'ceriya' himne. Tomege capimyon an döe. Cogımmando bballi! Nunmuri ssodacil cıonğdoro irıl anğmulgo ddüo!'

'Tom, Jerry'i kovalıyor. Tom tarafından kovalanan zavallı Jerry. Sıkıntıya maruz kalan Jerry'i kurtarmanın yolu yok mu acaba? Buldum! Yüksek sesle Jerry'e destek verelim 'Jerry, güçlü ol. Tom tarafından yakalanırsan iyi olmaz. Biraz daha hızlı! Gözyaşın dökülene kadar dişini sık ve koş!'

Yukarıdaki paragrafta dört yerde edilgen fiil kullanılmıştır. Bunlar sırasıyla 'ccoggida (쫓기다-kovalanmak)', 'gotonğıldanğhada (고통을당하다-maruz kalınmak)', capida (잡히다-yakalanmak), ssodacida (쏟아지다-dökülmek) dır. Bu fiilleri incelediğimizde anlam olarak edilgenlik taşımaktadır. Fakat biçimsel olarak bakıldığında farklı şekillerde edilgen yapıya dönüştürüldükleri görülmektedir. Bu yapılar sınıflandırıldığında aşağıdaki gibidir.

[9]Sıonğ Gvanğsu (성 광수) 'Şiir ve Resim İfadeleri İçeren Korece Dilbilgisi'(시와그림이 있는 한국어 표현 문법), Kore Kültür Tarihi (한국문화사), Seul:2005 , s. 177.

Tablo 1.2. Edilgen Fiiller[10]

Birinci şekil içinde bulunan fiiller; etken fiiller ‘ccod (쫓-kovala)’, ‘cab (잡-yakala)’nın sonuna‘-gi (-기)’, ‘-hi (-히)’ ekleri getirilerek edilgen yapılmıştır. Bu eklenen ekler türeme ekleri olarak ifade edilir. Korece’de edilgen türeme eki ile yapılan edilgen ifadelere ‘pasenğcıog pidonğ (파생적피동)’ adı verilir. İkinci şekilde yer alan ‘ssodacida (쏟아지다-dökülmek)’ edilgen fiilinin kökü ‘ssod (쏟-dök)’ ile yardımcı eylem ‘-ci (-지)’ ve ‘-a (-아)’ ekinin birleşimi sonucu oluşmuştur. [11] Bu iki terimin birleşmesi ile oluşan ifadeye ‘tonğsacıog pidonğ (통사적피동)’ denir. Üçüncü şekilde bulunan ‘gotonğıl danğhada (고통을당하다-maruz kalınmak)’ edilgen fiili, edilgenlik anlamını içeren ‘danğhada (당하다)’ kelimesinin birleşmesiyle ortaya çıkan edilgen yapı ‘ıohüicıog pidonğ (어휘적피동)’olarak ifade edilir.[12]

Aşağıdaki örnekler incelendiği zaman örnek 4-8 arasında yer alan cümlelerin türeme ekleri ile yapılan ‘pasenğcıog pidonğ (파생적피동)’ edilgenliği içerdiği görülmektedir.

---

[10]Sıonğ Gvanğsu (성 광수), 2005, s. 177.

[11] Korece’de pozitif ünlüler olarak adlandırılan ‘-a, -o’ (-아, -오)ile biten bir eylemde veya hece içinde ‘-a, -o’ (-아, -오) bulunuyor ise ‘-acida’ (-아지다) ; negatif ünlüler olan ‘-ıo, -u, -ı, -i’ (-어. 우, 으, 이) seslerini içeren fiillere ’-ıocida’ (-어지다) edilgen hale getirilirken ‘hada’lı’ (하다) fiillerde ‘hecida’ (해지다) şeklinde edilgen hale getirilir.

[12] Bazı kaynaklarda edilgen türetme eki getirilerek yapılan yönteme 접미피동법 (cıobmi pidonğbob) olarak ifade edilirken ‘-아 /-어지다 (-a/-ıocida) yardımcı fiil getirilerek yapılan edilgen yapılarda ‘-어지다피동법’ (-ıocida pidonğbob) olarak da ifade edilmektedir.

Örnek 4'te bulunan 'mulda (물다-ısırmak)' etken fiiline türeme eki '-ri (리)' gelerek 'mullida (물리다-ısırılmak)', örnek 5'te etken fiil 'cab (잡-yakalamak)' türeme eki '-hi (-히)' gelerek 'capida (잡히다-yakalandı), 6 ve 7'nci örneklerde bulunan 'ssıda ve boda (쓰디, 보다-kulanmak, görmek)' aktif fiilerine türeme eki'-i (-이)' gelerek 'ssıida ve boida (쓰이다, 보이다-kullanıldı, görüldü)', 'ccodda (쫓다)'etken fiile türeme eklerinden 'gi (기)' gelerek 'ccodgida (쫓기다)'şeklinde edilgen hale dönüşmüştür.

Örnek 1.4:

a) 어린이가 개한테 물리었다. (Oriniga gehante mulliodda.)

Çocuk köpek tarafından ısırıldı.

Örnek 1.5:

a) 도둑이 경찰에게 잡히었다. (Dodugi gyonğçarege capiodda.)

Hırsız polis tarafından yakalandı.

Örnek 1.6:

a) 이 물건은 학생들에게 잘 쓰인다. (İ mulgonıl haksendırege cal ssıinda.)

Bu eşya öğrenciler tarafından iyi kullanılır.

Örnek 1.7:

a) 저기 에르지예스산이 보인다. (Cogi erciyes sani boinda.)

Şurada Erciyes Dağı görünüyor.

Örnek 1.8:

a) 쥐가 고양이에게 쫓기고 있다[13]. (Cüga goyanğiege ccodgigo idda.)

Fare kedi tarafından yakalandı.

[13] Min Jin- young, Ahn Jean- myung, 'Korean Grammer in use Intermediate' Darakwon; 2014, s. 159.

Aşağıda 9-11 arasında bulunan örnekler yardımcı fiille oluşan ‘tonğsacıog pidonğ (통사적피동)’ edingenliği içerir. ‘Pulda (풀다-çözmek), kida (키다-açılmak), mandılda (만들다-yapmak) etken fiillerine yardımcı fiil ‘-a/ıocida (-아/어지다)’ getirilmesi ile edilgenlik sağlanmıştır.

Örnek 1.9:

a) 어려운 문제가 세마에 의해서 풀어졌다. (Ioryoun muncega Semae ıyhesıo puro ciodda.)

Zor problem Sema tarafından çözüldü.

Örnek 1.10:

a) 휴대전화가 안 켜지다. (Hyudecıonhvaga an kyocida.)

Cep telefon açılmıyor.

Örnek 1.11:

a) 구두가 기술자에 의해 만들어졌다. (Guduga gisulcae ıyhe mandırıocyodda.)

Ayakkabı usta tarafından yapıldı.

Aşağıda bulunan 12-14 arasındaki cümleler kelime ile yapılan ‘ıohüicıog pidonğ (어휘적피동)’ edilgenliğini oluşturmaktadır. Örnek 12’de bulunan aktif fiil ‘gıogcıonğhada (걱정하다-endişe duymak)’, ‘döda (되다)’ kelimesini alarak ‘gıogcıonğdöda (걱정되다-endişelenmek)’, örnek 13’te ‘sagihada (사기하다 aldatmak)’ fiili ‘danğhada (당하다)’nın eklenmesi ile ‘sagidanğhada (사기당하다-aldatılmak)’, örnek 14’de ‘saranğhada (사랑하다-sevmek)’ etken fiili ‘badda (받다)’ alarak ‘saranğbadda (사랑받다-‘sevilmek)’ halinde edilgen yapıya dönüştürülmüştür.

Örnek 1.12:

a) 나는 그 일이 걱정되었다. (Nanın gı iri gıogcıonğdöodda.)

Ben o işe endişelendim.

Örnek 1.13:

a) 친한 친구에게 사기당했다[14]. (Çinhan çinguege sagidanğhedda.)

Samimi arkadaşı tarafından aldatıldı.

Örnek 1.14:

a) 그 선생님은 학생들에게 사랑을 받았다.

(Gı sıonsenğnimın hagsenğdırege saranğılbadda.)

O öğretmen öğrenciler tarafından sevildi.

Korece edilgen ifadeler bu şekilde sınıflandırılırken akla ilk gelen sorulardan biri bir etken fiil üç şekilde de edilgen yapıya dönüştürülemez mi? sorusudur. Aşağıdaki örnekleri incelediğimizde;

Örnek 1.15:

a) 그는 신문을 찢었다. (Gının şinmunıl ccicıodda.)

O, gazeteyi yırttı.

b) 신문이 그에 의해 찢겼다. (Şinmuni gıe ıyhe ccidgyodda.)

Gazete onun tarafından yırtıldı.

c) 신문이 그에의해 찢어졌다[15]. (Şinmuni gıeıyhe ccicıocyodda)

Gazete onun tarafından yırtıldı.

---

[14]Sıonğ Gvanğsu (성 광수), 2005, s. 182.

[15] Kim Cıongsug (김정숙), Pag Dongho (박동호), İ.Byonğ Gyo (이병규), İ HyeGyu (이해규), Sonğ Höcıonğ (성희정), Çö Cıonğsun (최정순), Hıo Yonğ (허용), 'Korece Dilbilgisi 1' (한국어문법 1) 커뮤니케이션북스, Seul, 2005, s. 272.

d) *신문이 그에 의해 찢+되다. (Şinmuni gıe ıyhe ccidge + döda)

* Gazete onun tarafından yırtmak+olmak.

15. a örneğinde bulunan ‘ccidda (찢다-yırtmak)’ etken bir fiildir. İkinci cümle ‘ccidda (찢다-yırtmak)’ etken fiile edilgen eki ‘-gi (-기)’ getirilerek ‘ccidgida (찢기다-yırtılmak)’ edilgen fiiline dönüşür, üçüncü cümle ‘ccidda (찢다-yırtmak)’ fiilinin arkasından ‘a/ıocida (아/어지다)’ getirilerek ‘ccicıocida (찢어지다-yırtılmak)’ olarak edilgen fiil oluşturulmuştur. Yukarıda ifade edilen ‘ccidda (찢다-yırtmak)’ aktif fiili türeme eki yöntemi ile yapılan ‘-gi (-기)’ ve yardımcı eylem ile yapılan ‘a/ıocida (아/어지다)’ ile edilgen ifadeye dönüştürülürken 4. a örneğinde görüldüğü gibi ‘ccidda (찢다-yırtmak)’ fiili kelimeyle yapılan şekliyle edilgenliğe dönüştürülemez. Bunun sebebi; Korece’de edilgen yapılar, öz Korece eylemler ve ‘hada (하다[16])’lı eylemler olarak ikiye ayrılır. Öz Korece eylemlerde ‘-hi (-히-edilgen türeme ekleri)’ ile yapılan edilgen cümle, ‘hada (하다)’lı eylemlerde de, eklendiği ada göre ‘ha- (하-)’ yerine ‘-dö- (-되)’, ‘-bad (-받)’, ‘-danğha (-당하)’gelerek edilgen şeklini alır. Aynı zamanda ‘a/ıocida (아 /어지다)’ yardımcı fiiliyle yapılan edilgen yapılar için öz Korece eylem yada ‘hada (하다)’lı eylem olması fark etmez.

Aşağıdaki örneklerde görüldüğü gibi öz Korece olan ‘ilgda (읽다-okumak) geçişli fiili ‘-hi (-히-edilgen türeme eki)’ ve ‘a/ıocida (아 /어지다)’ yardımcı fiiliyle edilgenlik haline dönüştürülürken, hada (하다)’lı eylem olan ‘cunbihada (준비하다-hazırlamak)’ ‘(-ha (하-)’ yerine ‘-dö (-되)’ye dönüşerek ve ‘a/ıocida (아 /어지다)’ yardımcı fiiliyle edilgen hale getirilmiştir.

[16] Korece’de ‘hada (하다)’ ile yapılan fiiller’ hada (하다)’lı eylem olarak ifade edilir. Korece’de hada (하다)’lı eylem; yabancı dillerden Korece’ye girmiş isim ve isim soylu kelimeleri fiil haline dönüştürmek için ‘hada (하다)’ yardımcı fiili kullanılır.

Örnek 1.16:

a) 저는 도서관에 있는 책들을 다 읽었다. (Cıonın dosıogvane innın çegdırıl da ilgıodda.)

Ben kütüphanede bulunan kitapların hepsini okudum.

b) 도서관에 있는 책들이 다 읽혔다. (Dosıogvane innın çegdıri da ilkyodda.)

Kütüphanede bulunan kitapların hepsi okundu.

c) 도서관에 있는 책들이 다 읽어졌다. (Dosıogvane innın çeğdıri da ilgıocyodda)

Kütüphanede bulunan kitapların hepsi okundu.

Örnek 1.17:

a) 손님들 위해서 언니가 음식을 준비했다. (Sonnimdıl vihesıo ıonniga ımşigıl cunbihedda)

Misafirler için ablam yemeği hazırladı.

b) 손님들 위해서 음식이 준비됐다. (Sonnimdıl vihesıo ımşigi cunbidödda.)

Misafirler için yemek hazırlandı.

c) 손님들 위해서 음식이 준비해졌다. (Sonnimdıl vihesıo ımşigi cunbihecyodda.)

Misafirler için yemek hazırlandı.

1.3. Korece'de Edilgenlik Türleri

1.3.1. Türeme Ekleri İle Yapılan Edilgenlik

Genel olarak öz Korece'de edilgenlik iki şekilde oluşturulmaktadır. Türetme ekleri '-i, -hi, -ri, -gi (-이, - 히, -리, -기)' kullanılarak yapılan türetme yoluyla edilgenlik 'pasenğcıogpidonğmun (파생적피동문)' ve yardımcı ek olan '-a/-ıocida (-아/-어지다)' kullanılarak yapılan 'tonğsacıogpidonğmun (통사적피동문)' sözdizimsel edilgenliktir. Bu sebeple Korece'yi yabancı dil olarak öğrenenler etken fiile yardımcı ek olarak getirilen '-a/-ocida (-아 /-어지다)' ekleriyle edilgen fiil oluşturmakta fazla zorlanmasa da türeme ekleri '-i, -hi, -ri, -gi (-이, - 히, -리, -기) ile edilgen fiil oluşturmakta zorlanırlar. Bunun nedeni '-i, -hi, -ri, -gi (-이, - 히, -리, -기)' ekleri kullanıldığı fiile göre değişiklik göstermektedir. Her bir edilgenlik fiilinin fonetik ortamdan dolayı değiştiği bilinmektedir.

Korece'yi sonradan öğrenenler fiilin hangi türeme edilgenlik eki aldığını ezberleyerek ya da okuduğu metinlerden görerek öğrenir. Bu güne kadar yapılan çalışmalar incelendiğinde bu eklerin kullanımıyla ilgili kesin kuralların verilmediği görülmüştür. Ancak günümüze kadar 'Edilgenlik Eklerinin Birleşme Kuralları' üzerinde çeşitli makaleler ve çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmada 'Kim Honğsıog (김홍석)'un çalışması temel alınmıştır.

'Kim Honğsıog (김홍석)'un 'Günümüz Dilinde Edilgenlik Eklerinin Birleşmesi Kuralları' adlı makalesinde 182 tane edilgenlik yapısı ele alınmış ve aynı türeme edilgenlik ekleriyle oluşan edilgen fiiller tablo şeklinde verilerek fiil sonundaki hangi seslerden sonra hangi edilgenlik ekinin geldiği araştırılmıştır. 'Kim Honğsıog (김홍석)'un türeme ekleri ile oluşturduğu tablo ana başlıklar altında verilmiştir. Korece alfabetik sıraya göre yapılan sınıflandırmada Türkçede tam karşılığı olmayan fiiller görülmektedir.

1.3.1.1. ‘-İ (-이)’ Edilgenlik Eki Alan Fiiller

Türeme edilgenlik eklerinden biri olan ‘-i (-이)’ edilgenlik ekinin birleşimi ile ilgili çeşitli görüşler vardır. Yanğ Donğhü (양동휘) (1979: 39-40); etken fiil kökü -h (-ㅎ) ile bitiyorsa ‘-i (-이)’ edilgenlik eki kullanıldığını, Ryo Sıonğgi 류성기 (1984: 18-20); kelimenin son sesi ‘gg, h, rt (ㄲ, ㅎ, ㄹㅌ)’ seslerinden biriyle bitiyorsa ‘-i (-이)’ türeme ekinin kullanıldığını söylemiştir. [17]

Aşağıda verilen örnek cümlelerin fiilleri incelendiği zaman;

쌓 + 이 (ssah+i)

놓 + 이 (noh+i)

섞 + 이 (sogg+i)

꺾 + 이 (ggogg+i)

보 + 이 (bo+i)

‘-h (-ㅎ)’ ile biten ‘ssah-, nohh- (쌓-, 놓, / yığ-, yap-)’ etken fiillerine ‘-i (-이)’ edilgenlik eki kullanıldığı, ‘-gg (-ㄲ)’ ile biten‘ sıogg-, ggıogg- (섞-, 꺾 / karış-, kır) etken fiiline aynı şekilde ‘-i (-이)’ edilgenlik eki kullanıldığı görülmektedir. Fakat en son örnekte ‘boda (보다-görmek)’ fiili ‘o (오)’ sesi ile bitmesine rağmen ‘-i (-이)’ sesi gelerek edilgenlik yapılmıştır. Buda göstermektedir ki ‘-i (-이)’ türeme ekinin eklenmesi ile ilgili kesin bir kural yoktur. Fakat belli bir kural içermediği için türeme edilgenlik eki olan ‘-i (-이)’nin hangi etken fiile geldiğini bilmek yabancılar için zordur. Bundan dolayı Kim Honğsıog (김홍석)’un oluşturduğu tablo aşağıda verilerek ‘-i (-이)’ türeme eki alan fiiller gösterilmiştir.

Örnek 1.18:

a) 밤 동안 눈이 와서 눈이 많이 쌓였다. (Bam dongan nuni vasıo nuni mani ssayodda)

Gece boyunca kar yağdığı için kar çok yığılmış.

---

[17] Kim Honğsıonğ (김홍성), Modern Dildeki Edilgen Eklerinin Birleşimi Hakkında Dilbilgisi Araştırması (현대국어의 피동접사 결합에 대한 문법적 연구)’, 22.7.2008

Örnek 1.19:

a) 새 다리가 놓였다. (Se dariga noyodda.)

Yeni köprü yapıldı.

Örnek 1.20:

a) 타르하나 수프는 재료들이 섞여서 만들어져요 (Tarıhana supının ceryodıri soggyosıo mandırıocyo.)

Tarhana çorbası mazemeler karıştırılarak yapılır.

Örnek 1.21:

a) 나뭇 가지가 바람에 꺾였다고 들었어요. (Namud gaciga barame ggıoggyoddago dırıossıoyo.)

Ağacın dalı rüzgardan kırılmış diye duydum.

Örnek 1.22:

a) 여기에서 호수가 잘 보이다. (Yogiesıo hosuga cal boida.)

Buradan göl iyi görünüyor.

Kim Honğsıog (김홍석)'un tablosuna göre '-i (-이)' edilgenlik eki son sesi ünlü ve 'gg, h, t (rt) (ㄲ, ㅎ, ㅍ, ㅌ (ㄹㅌ))' ünsüz seslerden oluşan fiil köklerinden sonra gelmektedir. Sadece 17. sırada yer alan 'nuida (누이다)' bu kuralın dışında bulunmaktadır. Düzensiz bir fiil olan 'nubda (눕다)'; '-i (-이)' edilgenlik eki aldıktan sonra 'b (ㅂ)' ünsüzü düşerek daralmaya uğrar ve edilgenliği 'nuida (누이다)' şeklinde belirtilir.

Tablo 1.3. '-i (-이)'Türeme Ekini Alan Fiiller

NO	ETKEN FİİL	EDİLGEN FİİL	EDİLGEN FİİL
1.	가리다 (Garida)	가리 -이-다 (Gariida)	Örtülmek
2.	괴다 (턱) (Göda (tog))	괴-이-다 (턱) (Göida)	Yaslanmak (çene)
3.	괴다 (아이) (Göda)	괴-이-다 (아이) (Göida)	Sevimli (çocuk)*
4.	까다\ 깨다 (Ggada)	까-이-다\깨다 (Ggaida)	Soyulmak (kabuk)
5.	깎다 (Ggaggta)	깎-이-다 (Ggaggida)	Kesilmek
6.	깨다 (Ggeda)	깨-이-다 (Ggeida)	Uyanmak
7.	꺾다 (Gıoggda)	꺾-이-다 (Ggıoggida)	Kırılmak
8.	꼬다 (Ggoada)	꼬-이-다 (Ggoaida)	Bükülmek
9.	꾀다 (Ggöda)	꾀-이-다 (Ggöida)	İkna edilmek
10.	꾸다 (Gguda)	꾸-이-다 (Gguida)	Hayal edilmek
11.	꿰다 (Ggveda)	꿰-이-다 (Ggveida)	Dikilmek
12.	끼다 (Ggida)	끼-이-다 (Ggiida)	Araya sokulmak
13	나누다 (Nanuda)	나누-이-다 (Nanuida)	Bölünmek
14.	낚다 (Naggda)	낚-이-다 (Naggida)	Avlanılmak
15	노느다 (Nonıda)	노느-이-다 (Nonıida)	Bölünmek
16.	놓다 (Nota)	놓-이-다 (Nohida)	Koyulmak
17.	누다 (눕다) * (Nuda)	누-이-다 (Nuida)	Yatırılmak
18.	닦다 (Daggda)	닦-이-다 (Daggida)	Temizlenilmek
19.	덮다 (Dıopda)	덮-이-다 (Dıopida)	Örtünmek
20.	땋다 (Ddata)	땋-이-다 (Ddahida)	Örülmek (saç)
21.	떼다 (Ddeda)	떼-이-다 (Ddeida)	Çıkarılmak
22.	뜨다 (눈) (Ddıda)	뜨-이-다 (눈) (Ddıida)	Göze çarpmak
23.	뜨다 (바윗돌) (Ddıda)	뜨-이다 (바윗돌) (Ddıida)	Batmadan yüzmek*
24.	뜨다 (생선회) (Ddıda)	뜨-이다 (생선회) (Ddıida)	Kopar-ıl-mak
25.	뜨다 (스웨터) (Ddıda)	뜨-이-다 (스웨터) (Ddıida)	Örülmek (kazak)
26.	매다 (끈) (Meda)	매-이-다 (끈) (Meida)	Bağlanmak (ip)
27.	매다 (콩밭) (Meda)	매-이-다 (콩밭) (Meida)	Ekilmek*
28.	메다 (Meda)	메-이-다 (Meida)	Sırtta taşınmak

29.	모다 (Moda)	모-이-다 (Moida)	Toplanmak
30.	몪다 (Moggda)	몪-이-다 (Moggida)	Bağlanmak
31.	미다 (Mida)	미-이-다 (Miida)	Yırtılmış
32.	바꾸다 (Bagguda)	바꾸-이-다 (Bagguida)	Değiştirilmiş
33.	밭다 (Batda)	밭-이-다 (Baçida)	Süzülmek
34.	베다 (Beda)	베-이-다 (Beida)	Kesilmek
35.	보다 (Boda)	보-이-다 (Boida)	Görülmek
36.	볶다 (Boggda)	볶-이-다 (Boggida)	Kavurulmak
37.	부리다 (Burida)	부리-이-다 (Buriida)	Çalıştırılmak
38.	부치다 (Buçida)	부치-이-다 (Buçiida)	Postalanmak
39.	비추다 (Biçuda)	비추-이-다 (Biçuida)	Parlatılmak
40.	섞다 (Sıoggda)	섞-이-다 (Sıoggiida)	Karıştırılmak
41.	싸다 (Ssada)	싸-이-다 (Ssaida)	Örtünmek
42.	쌓다 (Ssata)	쌓-이-다 (Ssaida)	Yığılmak
43.	쏘다 (Ssoda)	쏘-이-다 (Ssoida)	Ateş edilmek
44.	쓰다 (글) (Ssıda)	쓰-이-다 (Ssıida)	Yazılmak (yazı)
45.	쓰다 (모자) (Ssıda)	쓰-이-다 (Ssıida)	Giyinilmek
46.	쓰다 (이용하다) (Ssıda)	쓰-이-다 ((Ssıida)	Kullanılmak
47.	엎다 (Opda)	엎-이-다 (Opida)	Devirilmek
48.	에다 (Eda)	에-이-다 (Eida)	Kırılmak
49.	엮다 (Yoggda)	엮-이-다 (Yoggida)	Örülmek, dokunmak
50.	죄다 (Cöda)	죄-이-다 (Cöida)	Elbisenin, boğaz sıkması
51.	쥐다 (Cüda)	쥐-이-다 (Cüida)	El sıkılmak
52.	짜다 (Ccada)	짜-이-다 (Ccaida)	Sıkılmak
53.	쪼다 (Ccoda)	쪼-이-다 (Ccoida)	Gagalanmak
54.	차다 (Çada)	차-이-다 (Çaida)	Takılmak
55.	치다 (만원으로) (Çida)	치-이-다 (Çiida)	Doldurulmak
56.	치다 (사람) (Çida)	치-이-다 (Çiida)	Atılmak
57.	켜다 (Kyoda)	켜-이-다 (Kyoida)	Işık verildi
58.	트다 (Tıda)	트-이-다 (Tıida)	Açılmak (tıkanıklık)
59.	파다 (Pada)	파-이-다 (Paida)	Oyulmak

60.	펴다 (Pyoda)	펴-이-다 (Pyoida)	Açılmak (kitap)
61.	할퀴다 (Halküda)	할퀴-이-다 (Halküida)	Tırmalanmak
62.	핥다 (Halta)	핥-이-다 (Halçida)	Yalanmak
63.	훑다 (Hulta)	훑 -이-다 (Hulçida)	Çıkarılmak
64.	휩싸다 (Hüpssada)	휩싸-이-다 (Hüpssaida)	Sarılmak, örtülmek
65.	흩다 (Hıtda)	흩-이-다 (Hıçida)	Dağıtılma

1.3.1.2. '-Hi (-히)' Edilgenlik Eki Alan Fiiller

Türeme edilgenlik eki 'hi (-히)'nin birleşimi ile ilgili Yanğ Donğhö (양동휘) (1979: 39-40); etken fiil kökü '-g, -d, -b, -c (-ㄱ, -ㄷ, -ㅂ, -ㅈ)' ile bitiyorsa '-hi (-히)' edilgenlik ekinin kullanıldığını, Ryo Sıonğgi 류성기 (1984: 18-20), etken fiilin son sesi '-g, -rg, -d, -b, -rb, -c, -nc (-ㄱ, -ㄺ, -ㄷ, -ㅂ, -ㄼ, -ㅈ, -ㄵ)' seslerinden biriyle bitiyorsa '-hi (-히)' türeme ekinin kullanıldığını söylemiştir[18].

Aşağıdaki örnek cümlelerin fiilleri incelendiğinde;

묻 + 히 (mud+hi)

닫 + 히 (dad+hi)

먹 + 히 (mog+ hi)

Fiil sonundaki d, g (ㄷ, ㄱ) seslerinden sonra '-hi (-히)' edilgenlik eki getirildiği örneklerde görülmektedir.

Örnek 1.23:

a) 교통사고로 죽은 사람이 묻혔다. (Gyotonğsagoe cugın sarami mucyodda.)

Kazada ölen kişi gömüldü.

Örnek 1.24:

a) 문이 바람에 닫혔다. (Muni barame dacyodda.)

Kapı rüzgardan kapandı.

[18] Kim, Honğsıog, 'Günümüz dilinde edilgenlik eklerinin birleşimi hakkında dilbilim araştırması', 2008.

Örnek 1.25:

a) 산에서 사냥꾼이 호랑이에게 잡혀 먹혔다. (Saneso sanyagguni horanğiege capyo mıokyodda.)

Dağda avcı kaplan tarafından yakalanıp yendi.

Kim Honğsıog 김홍석'un tablosuna göre '-히 (hi)' birleşme durumunu fiil gövdesinde bulunan 'g, lg, d, nc, b, lb (ㄱ, ㄺ, ㄷ, ㅈ , ㄵ, ㅂ, ㄼ)' seslerinden sonra gelmektedir.

Tablo 1.4. '-hi (-히)' Türeme Ekini Alan Fiiller

NO	ETKEN FİİL	EDİLGEN FİİL	EDİLGEN FİİL
1.	갇다 (가두다[19]) (Gadda)	갇-히-다 (Gacida)	Kapatılmak (nesne yada birini bir yere kapatmak)
2.	갉다 (Galda)	갉-히-다 (Galkida)	Kemirilmek
3.	걷다 (커튼) (Gıodda)	걷-히-다 (Gıocida)	Açılmak (perde)
4.	걷다 (구름) (Gıodda)	걷-히-다 (Gıocida)	Açılmak (bulut)
5.	긁다 (Gılda)	긁-히-다 (Gılkida)	Tırnaklanmak
6.	꼬집다 (Ggocibda)	꼬집-히-다 (Ggocipida)	Çimciklenmek
7.	꼽다 (Ggobda)	꼽-히-다 (Ggopida)	Parmakla sayılmak
8.	꽂다 (Ggodda)	꽂-히-다 (Ggoçida)	İçine koyulmak
9.	닫다 (Dadda)	닫-히-다 (Dacida)	Kapatılmak
10.	막다 (Magda)	막-히-다 (Makida)	Tıkanmak, kapanmak
11.	맺다 (Medda)	맺-히-다 (Meçida)	Düğümlenmek
12.	먹다 (Mıogda)	먹-히-다 (Mıokida)	Yenilmek (yemek)
13.	묻다 (깊이) (Mudda)	묻-히-다 (Mucida)	Gömülmek (derine)
14.	박다 (Bagda)	박-히-다 (Bakida)	Sokulmak
15.	받다 (머리나뿔로) (Badda)	받-히-다 (Bacida)	Toslamak/tos vurmak
16.	밟다 (Balda)	밟-히-다 (Balpida)	Ayak basılmak
17.	부딪다 (Budidda)	부딪-히-다 (Budiçida)	Çarpılmak
18.	뻗다 (Bbıodda)	뻗-히-다 (Bbıocida)	İyice açılmak
19.	뽑다 (Bbobda)	뽑-히-다 (Bbopida)	Seçilmek

[19] Tabloda 1. sırada yer alan 가두다 fiili farklıdır. Eski kaynaklara bakıldığında köken olarak 가도다 ve 갇다 olarak görülmektedir. 가도다'daki durum fonemik ortamda bakıldığında fiil gövdesi ünlü sesle bitmektedir. Buna göre '-이' 'i' edilgenlik ekini alması uygundur. Fakat kaynaklarda bu şekilde gösterilmiştir

20.	씹다 (Şşipda)	씹-히-다 (Şşipida)	Çiğnenmek
21.	얹다 (Ionda)	얹-히-다 (Ionçida)	Üzerine konulmak
22.	얽다 (Iolgda)	얽-히-다 (Iolkida)	Birbirine sarılmak
23.	업다 (Iobda)	업-히-다 (Iopida)	Sırtına binilmek
24.	옭다 (Olda)	옭-히-다 (Olkida)	Bağlanılmak (kravat)
25.	읽다 (İgdda)	읽-히-다 (İlkida)	Okutulmak
26.	잊다 (İdda)	잊-히-다 (İçida)	Unutulmak
27.	잡다 (Cabda)	잡-히-다 (Capida)	Yakalanmak
28.	적다 (Cıogda)	적-히-다 (Cıokida)	Yazılmak
29.	접다 (Cıobda)	접-히-다 (Cıopida)	Katlanmak
30.	집다 (Cibda)	집-히-다 (Cipida)	Tutulmak, alınmak, seçilmek
31.	찍다 (나무) (Ccigda)	찍-히-다 (Ccikida)	Bıçaklanmak
32.	찍다 (도장) (Ccigda)	찍-히-다 (Ccikida)	Damgalanmak (damga)

1.3.1.3. '- Ri (-리)' Edilgenlik Eki Alan Fiiller

Türeme edilgenlik eki '-ri (-리)'nin birleşimi ile ilgili Yanğ Donğhö (양동휘) (1979: 39-40); etken fiil kökü '-l (-ㄹ)'ile bitiyorsa'-ri (-리)' edilgenlik ekinin kullanıldığını, Ryo Songğgi 류성기 (1984: 18-20), etken fiilin son sesi '-l (-ㄹ)' sesiyle bitiyorsa '-ri (-리)' türeme ekinin kullanıldığını söylemiştir. [20]

Aşağıdaki örnek cümlelerin fiilleri incelendiği zaman;

들+리 (dıl+ri) telaffuzu (dılli)

물+리 (mul+ri) telaffuzu (mulli)

풀+리 (pul+ri) telaffuzu (pulli)

듣+리 (dıd+ri) telaffuzu (dılli)

팔+리 (pal+ri) telaffuzu (palli)

Fiil kökü '-rı (-르)' ile biten fiillere eklenen '-ri (-리)' eki fiil kökünü değişime uğratır. '-rı (-르)'eki '-l (-ㄹ)'ye dönüşüp, eklenen '-ri (-리)' eki 'li' şeklinde telaffuz edilir.

[20] Kim Honğsıonğ (김홍성), Modern Dildeki Edilgen Eklerinin Birleşimi Hakkında Dilbilgisi Araştırması (현대국어의 피동접사 결합에 대한 문법적 연구)', 22.7.2008

Aynı şekilde fiil sonu ‘-l- (-ㄹ)’ sesi ile bitiyorsa eklenen ‘-ri (-리)’ eki ‘li’ şeklinde telaffuz edilir.

Örnek 1.26:

a) 회가 시작하기 전에 회의실에 들렸다. (Höga şicaghagi cıone höıyşire dıllyodda.)

Toplantı başlamadan önce toplantı salonuna girildi.

Örnek 1.27:

a) 여름 밤에 모기에 물리고 피가 빨려서 모기장에 자요. (Yorım bame mogie mulligo piga bballyosıo mogicanğe cayo.)

Yazın gece sivrisinek tarafından ısırılıp kanımız emildiği için cibinlikte uyuruz.

Örnek 1.28:

a) 문제가 풀렸다. (Muncega pullyodda.)

Sorun çözüldü.

Örnek 1.29:

a) 집에서 음악 소리가 들렸다. (Cibeso ımag soriga dıllyodda.)

Evden müzik sesi duyuldu.

Örnek 1.30:

a) 마음에 든 구두가 팔렸다. (Maıme dın guduga pallyodda)

Beğendiğim ayakkabı satılmış.

Kim Honğsıog (김홍석)’un tablosuna göre de fiil kökü ‘-rı (-르)’ ve ‘-l (-ㄹ) ile bitiyorsa edilgenlik türeme eki olarak ‘-ri (-리) eki aldığı görünmektedir. Aynı zamanda 21. sırada yer alan dıdda ‘(듣다-dinlemek)’fiili istisna olarak gösterilmektedir. Fiil sonu d (ㄷ) sesiyle bitmesine rağmen ‘-ri (-리)’ eki getirilerek edilgen yapılmıştır.

Tablo 1.5. '-ri (-리)' Türeme Ekini Alan Fiiller

	ETKEN FİİL	**EDİLGEN FİİL**	**EDİLGEN FİİL**
1.	가르다 (Garıda)	갈-리-다 (Gallida)	Bölünmek (ayrılmak)
2.	갈다 (전등) (Galda)	갈-리-다 (Gallida)	Değiştirildi (lamba)
3.	갈다 (칼) (Galda)	갈-리-다 (Gallida)	Bilenmek (bıçak)
4.	갈다 (논) (Galda)	갈-리-다 (Gallida)	Saban ile toprağı işlemek
5.	건들다 (Gıondılda)	건들-리-다 (Gıondıllida)	Dokunulmak
6.	걸다 (Gıolda)	걸-리-다 (Gıollida)	Asılmak, bağlanmak (tel)
7.	그슬다 (Gısılda)	그슬-리-다 (Gısıllida)	Kavurulmak
8.	그을다 (Gıılda)	그을-리-다 (Gıllida)	Yakılmak, yanmak
9.	까불다 (Ggabulda)	까불-리-다 (Ggabullida)	Harcanmak
10.	깔다 (Ggalda)	깔-리-다 (Ggallida)	Serilmek, döşenmek
11.	꿇다 (Ggulda)	꿇-리-다 (Ggullida)	Diz çökmek
12.	끌다 (Ggılda)	끌-리-다 (Ggıllida)	Çekilmek, sürüklenmek
13.	날다 (Nalda)	날-리-다 (Nallida)	Uçurulmak
14.	널다 (Nıolda)	널-리-다 (Nıollida)	Serilmek, kurutulmak
15.	누르다 (Nurida)	눌-리-다 (Nullida)	Basılmak, baskı altında olmak
16.	다리다 (Darida)	다물-리-다 (Damullida)	Sıkarak kapatılmak
17.	다질리다 (Dacillida)	다질-리-다 (Dacillida)	Kesin bir cevabı almak için tekrar sorulmak
18.	달다 (Dalda)	달-리-다 (Dallida)	Bağlanmak
19.	덜다 (Dıolda)	덜-리-다 (Dıollida)	Silkelenmek
20.	둘다 (Dulda)	둘-리-다 (Dullida)	Sarılmak, çevirilmek
21.	듣다 (Dıdda)	들-리-다 (Dıllida)	Dinlenmek
22.	들다 (Dılda)	들-리-다 (Dıllida)	Kaldırılmak
23.	떨다 (다리) (Ddıolda)	떨-리-다 (Ddıollida)	Sallanmak (kemer)
24.	떨다 (먼지) (Ddıolda)	떨-리-다 (Ddıollida)	Silkinmek
25.	뚫다 (Ddılta)	뚫-리-다 (Ddıllida)	Delik açılmak
26.	말다 (Malda)	말-리-다 (Mallida)	Durdurulmak, caydırılmak
27.	몰다 (Molda)	몰-리-다 (Mollida)	Sürülmek (Araba)
28.	무질다 (Mucilda)	무질-리-다 (Mucillida)	Kesilebilinir
29.	무찌르다 (Muccirıda)	무찔-리-다 (Muccillida)	Mağlup edilebilinir
30.	문지르다 (Muncirıda)	문질-리-다 (Muncillida)	Ovmak, sürmek
31.	물다 (Mulda)	물-리-다 (Mullida)	Isırılmak

32.	밀다 (Milda)	밀-리-다 (Millida)	İtilmek
33.	발리다 (생선)	발-리-다 (Ballida)	-
34.	발리다 (한지)	발-리-다 (Ballida)	-
35.	버물다 (Bıomulda)	버물-리-다 (Bıomullida)	Karıştırılmak
36.	벌다 (Bıolda)	벌-리-다 (Bıollida)	Genişletilmek, açılmak
37.	부리다 (Burida)	불-리-다 (Bullida)	Çalıştırılmak
38.	부르다 (Burıda)	불-리-다 (Bullida)	Çağırılmak
39.	비틀다 (Bitilda)	비틀-리-다 (Bitıllida)	Burkulmak, kıvrılmak
40.	빨다 (빨대) (Bbalda)	빨-리-다 (빨대) (Bballida)	İçene çekilmek, soğurulmak (pipet)
41.	빨다 (옷) (Bbalda)	빨-리-다 (Bballida)	Kurutulmak (elbise)
42.	실다 (싣다) (Şilda)	실-리-다 (Şillida)	Yüklenmek (eşya)
43.	썰다 (Ssıolda)	썰-리-다 (Ssıollida)	Kesilmek
44.	쓸다 (마당) (Ssılda)	쓸-리-다 (Ssıllida)	Süpürülmek
45.	쓸다 (톱날) (Ssılda)	쓸-리-다 (톱날) (Ssıllida)	Bilenmek (testere)
46.	어우르다 (Iourıda)	어울-리-다 (Ioullida)	Bir araya toplanılmak
47.	엉클다 (Ionğkılda)	엉클-리-다 (Ionğkıllida)	Çapraşık duruma gelinmek
48.	열다 (Yolda)	열-리-다 (Yollida)	Açılmak
49.	이끌다 (İggılda)	이끌-리-다 (İggıllida)	Elinden tutulup götürülmek
50	일컫다 (İlkıodda)	일컬-리-다 (İlkıollida)	Çağırılmak, adlandırılmak
51.	자르다 (생선) (Carida)	잘-리-다 (Callida)	Kesilmek (balık)
52.	자르다 (Carıda)	잘-리-다 (Callida)	Budanmak
53.	졸리다 (Collida)	졸-리-다 (collida)	Uyuklamak
54.	조르다 (허리띠) (Corıda)	졸-리-다 (Collida)	Sıkıştırılmak (kemer)
55.	주무르다 (Cumurıda)	주물-리-다 (Cumullida)	Kurcalanmak
56.	지르다 (Cirıda)	질-리-다 (Cillida)	Bağırılmak
57.	지지르다 (Cicirıda)	지질-리-다 (Cicillida)	Bastırılmak
58.	찌르다 (ccirıda)	찔-리-다 (ccillida)	Kurcalanmak, sivri bir şey sokup karıştırarak zorla-n-mak
59.	털다 (Tıolda)	털리다 (Tıollida)	Silkelenmek
60.	틀다 (Tilda)	틀-리-다 (Tıllida)	Çevirilmek
61.	팔다 (Palda)	팔-리-다 (Pallida)	Satılmak
62.	풀다 (Pulda)	풀-리-다 (Pullida)	Açılmak, çözülmek
63.	허물다 (Hıomulda)	허물-리-다 (Hıomullida)	Yıkılmak
64.	헐다 (Hıolda)	헐-리-다 (Hıollida)	Yıkılmak

65.	헝클다 (Hıonğkılda)	헝클-리-다 (Hıonğkıllida)	Karıştırılmak, karma karışık edilmek
66.	휩쓸리다 (Hübssıllida)	휩쓸-리-다 (Hübssıllida)	Süpürülmek
67.	혼들다 (Hondılda)	혼들-리-다 (Hondıllida)	Sarsılmak, sallanmak

1.3.1.4. '-Gi - (기)' Edilgenlik Eki Alan Fiiller

Türeme edilgenlik eki '-gi (-기)'nin birleşimi ile ilgili Yanğ Donğhü (양동휘) (1979: 39-40); etken fiil kökü l, m, gg, s '(ㄴ, ㅁ, ㄱㄱ, ㅅ)' sesleri ile bitiyorsa '-gi (-기)' edilgenlik ekinin kullanıldığını, Ryu Sıonğgi 류성기 (1984: 18-20) , etken fiilin son sesi 'g, rg, d, b, rb, c, nc (ㄱ, ㄺ, ㄷ, ㅂ, ㄼ, ㅈ, ㄵ)' sesiyle bitiyorsa '-gi (-기)' türeme ekinin kullanıldığını söylemektedir. [21]

Aşağıdaki örnek cümlelerin fiilleri incelendiği zaman;

찢 + 기 (ccidgi)

씻 + 기 (ssidgi)

끊 + 기 (ggınki)

쫓 + 기 (ccodgi)

Fiil sonu 'c, s, nh, ç (ㅈ, ㅅ, ㄶ, ㅊ)'seslerinden sonra '-gi (-기)' eki getirilerek edilgen yapılmıştır.

Örnek 1.31:

a) 아버님이 산 원피스가 찢겼다. (Abıonimi san vonpisıga ccidgyodda.)

Babamın aldığı elbise yırtıldı.

Örnek 1.32:

a) 여름이 오면 카펫들이 씻겼다. (Yorımi omyon kapetdıri şidgyodda.)

Yaz gelince halılar yıkandı.

[21] Kim, Honğsıog, 'Günümüz dilinde edilgenlik eklerinin birleşimi hakkında dilbilim araştırması', 2008

Örnek 1.33:

a) 전화가 끊겨서 이야기를 다 못했어요. (Cıonhvaga ggınkyosıo iyagirıl da modhedda.)

Telefon kesildiği için konuşamadık.

Örnek 1.34:

a) 도둑질을 해서 경찰에 의해 쫓기고 있다. (Dodukcirıl hesıo gyonğçare ıyhe ccodgigo idda.)

Hırsızlık yaptığı için polis tarafından takip ediliyor.

Kim Honğsıog (김홍석)'un oluşturduğu tabloya göre etken fiil 'l, d, m, s, ç, nh (ㄴ, ㄷ, ㅁ, ㅅ, ㅊ, ㄶ) sesleri ile bitiyorsa türeme eklerinden '-gi (-기)' getirilerek edilgen hale dönüştükleri görülmektedir.

Tablo 1.6. '-gi (-기)' Türeme Ekini Alan Fiiller

NO	ETKEN FİİL	EDİLGEN FİİL	EDİLGEN FİİL
1.	감다 (눈) (Gamda)	감-기-다 (Gamgida)	Kapanmak (göz)
2.	감다 (실) (Gamda)	감-기-다 (Gamgida)	Sarılmak
3.	끊다 (Ggılta)	끊-기-다 (Ggınkida)	Kesilmek
4.	담다 (Damda)	담-기-다 (Damgida)	Dahil edilmek
5.	뜯다 (Ddıdda)	뜯-기-다 (Ddıdgida)	Yırtılmak
6.	믿다 (Midda)	믿-기-다 (Midgida)	Güvenilmek inanılmak
7.	벗다 (Bıodda)	벗기다 (Bıodgida)	Çıkarılmak
8.	삶다 (Salmda)	삶-기-다 (Salmgida)	Kaynatılmak
9.	심다 (Şimda)	심-기-다 (Şimgida)	Dikilmek, ekilmek
10.	씻다 (Şşidda)	씻-기-다 (Şşiggida)	Yıkanmak
11.	안다 (Anda)	안-기-다 (Angida)	Kucaklanmak
12.	앗다 (Adda)	앗-기-다 (Adgida)	Çalınmak
13.	쫓다 (Ccodda)	쫓-기-다 (Codgida)	Kovalanmak
14.	찢다 (Ccidda)	찢-기-다 (Ccidgida)	Yırtılmak
15.	품다 (Pumda)	품-기-다 (Pumgida)	Kucakanmak
16.	담다 (Damda)	담-기-다 (Damgida)	Dahil edilmek
17.	잠그다 (대문) (Camgıda)	잠-그-다 (Camgıda)	Kilitlenmek
18.	잠다 (물) (Camda)	잠-그-다 (Camgıda)	Kapanmak

1.3.1.5. Edilgenlik Türeme Eki Getirilemeyen Fiiller

Korece'de tüm fiiller, edilgen fiil olarak değişemezler. Sadece bir kısım sınırlanmış fiiller, edilgenlik takısı alabilirler. Edilgen fiil olarak değişemeyen fiiller;

'Hada (하다-yapmak)' ve '-hada' takısını alan diğer fiiller, 'cuda (주다-vermek)', 'badda (받다-almak', 'dırida (드리다-sunmak)', 'baçida (바치다-adamak)' ve 'ıodda (얻다- elde etmek)', 'ilta (잃다- kaybetmek)', 'çacda (잦다-aramak)', 'dobda (돕다-yardım etmek)', 'ipda (입다-giymek)', 'sada (사다-satın almak)' gibi çıkar görüşlü fiiller. Çıkar görüşlü fiillerden sadece 'palda (팔다-satmak)' fiili 'pallida (팔리다-satılmak)' edilgen fiiline dönüşebilir. Alda (알다-bilmek), 'beuda (배우다-öğrenmek)', 'barada (바라다-istemek)', 'nıggida (느끼다 - hissetmek)' gibi konuşanın psikolojik tecrübelerini ifade eden fiiller ve 'mannada (만나다-görüşmek)', 'dalmda (닮다-benzemek)', 'ssauda (싸우다-kavga etmek)' gibi içteş çatılı fiillerin de edilgen fiil şekilleri yoktur. Bunlardan başka 'dıoncida (던지다- fırlatmak)', 'cikida (지키다-korumak, tutmak)', 'ddaerida (때리다-dövmek)', 'mancida (만지다-dokunmak, okşamak)' gibi gövdesi 'i (이)' ile biten fiiller de edilgen fiile dönüşemez.[22]

Aşağıdaki örneklerde 'ıodda (얻다- elde etmek)' ve 'alda (알다- bilmek)' geçişli fiile tanımlanmaktadır. Fakat görüldüğü gibi bu geçişli fiillere edilgen eki eklenerek edilgen yapıya dönüştürülemez.

Örnek 1.35:

a) 친구한테 이 책을 얻었다. (Çinguhante i çegil ıodıodda.)

Arkadaşımdan bu kitabı ele geçirdim.

a) *이 책이 친구한태 얻히었다. (İ çegi çinguhante ıotiıodda.)

Bu kitap arkadaşım ele geçirildi.

[22] İk. Sop, Sang. Ok, Çae Van, çeviren; Sultan Ferah Akpınar "Kore Dili", Aydoğdu ofset, 2003, s. 283.

Örnek 1.36:

a) 사람들이 그 실을 알았다. (Saramdıri gı şirıl aradda.)

İnsanlar o gerçeği biliyordu.

b) *그 사실이 사람들에 의해 알리었다. (Gı saşiri saramdıre ıyhe alliodda.)

O gerçek insanlar tarafından biliniyordu.

Yukarıda görüldüğü gibi aktif fiil gövdeleri ‘pasenğcog (파생적)’ ifadeleri ile edilgenlik yapılamaz.

1.3.1.6. Etken Hale Dönüştürülemeyen İçinde Türeme Ekleri Barındıran Edilgen Yapılar

Geçişli etken fiile türeme ekleri ‘-i, -hi, -ri, -gi (-이, -히, -리, -기)’ getirilerek edilgenlik oluşturulurken bazı fiillerin içerisinde ‘-i, -hi, -ri, -gi (-이, -히, -리, -기)’ türeme ekleri barındırıp edilgenlik anlamı taşır fakat aktif halle getirilemez. Bu fiillerin anlam olarak edilgenlik özelliklerinin daha baskın olduğu görülür.

Aşağıdaki örneklerde görüldüğü gibi geçişli etken fiile ‘-i, -hi, -ri, -gi (-이, -히, -리, -기)’ edilgen türeme ekleri getirilerek edilgenliğe dönüştürülmüştür. 37. Örnekte ‘보다 (boda)’ görmek fiiline ‘-i (-이)’ getirilerek ‘boida (보이다 -‘görülmek’) 38. Örnekte ‘palda (팔다-satmak)’ fiiline edilgen türeme eki ‘-ri (-리)’ getirilerek ‘pallida (팔리다-satıldı)’ 39. Örnekte ‘cabda (잡다-yakalamak)’ edilgen türeme eki ‘-hi (-히)’ getirilerek ‘capida (잡히-yakalanmak)’ şeklinde edilgen yapıya dönüştürülmüştür. Fakat 40. Örnekte ise ‘camgida (잠기다-su altında kalmak)’ fiilinin aktif şekli Korece’de bulunmamaktadır. Yani ‘-gi (기)’ türeme eki almamış şekliyle ‘camda (잠다)’ etken fiili yoktur. Korece’de edilgen halde kullanılıp aktif hale getirilemeyen bu örnekte olduğu gibi yapılar bulunmaktadır.

Örnek 1.37:

a) 남산 위에서 서울시내가 다 보입니다. (Namsan viesıo Sıoul şinega da boimnida.)

Güney dağından Seul merkezi tamamen görülür.

Örnek 1.38:

a) 새로 나온 물건이 많이 팔립니다 . (Sero naon mulgıoni mani pallimnida.)

Yeni gelen ürünlerin çoğu satılıyor.

Örnek 1.39:

a) 오늘은 운 좋게도 물고기들이 잘 잡힌다. (Onırın un cokedo mulgıogidıri cal capinda.)

Bugün şanseseri iyi balık yakalanıyor.

Örnek 1.40:

a) 홍수로 작은 섬 물 속에 잠겼다. (Honğsuro cagın sıom mul soge camgyodda.)

Selle küçük ada sulara gömüldü.

Aktif hale dönüşemeyen edilgen yapılar aşağıdaki örnek cümlelerde görüldüğü üzere; Havanın açılması anlamına gelen ‘pullida (풀리다-çözülmek), batmak anlamındaki ‘bakida (박히다), nezle olmak anlamına gelen ‘gıollida (걸리다)’ fiillerinin aktif halle dönüştürülemediği görünmektedir. Genellikle aktif hale getirilemeyen edilgen fiiller doğa olayları ve istemsiz meydana gelen durumları ifade eden fiillerde görülmektedir.

Örnek 1.41:

a) 날씨가 풀렸다. (Nalşiga pullyodda.)

Hava çözüldü.

b) (*) A 가날씨를 풀었다. (Aga nalşırıl purıodda.)

A havayı çözdü.

Örnek 1.42:

a) 손에 못이 박혔다. (sone moşi bakyodda)

Elime çivi battı.

b) (*)A 가 손에 못을 박았다. (A ga sone mosıl bagadda)

A elime çiviyi batırdı.

Örnek 1.43:

a) 가족들이 감기에 걸렸다. (Gacogdıri gamgie gollyodda.)

Ailem nezleye yakaladı.

b) (*)A 가 가족들에게 감기에 걸었다. (Aga gacogdırege gamgie gıorıodda.)

A. Ailemi nezle yaptı.

1.3.2. '-Hada (-하다)'lı Eylemlerin Edilgenliği

'Hada (하다)'lı eylemleri edilgen fiile dönüştürmek için 'hada (하다)' yerine '-döda, -badda, -danğhada (-되다, -받다, -당하다)' getirilmektedir. '-Döda, -badda, - danğhada (되다, 받다, 당하다)' kullanımı 'hada (하다)'lı eylemlerin anlamsal özelliğine göre getirilmektedir.

'Döda, badda, danğhada (되다, 받다, 당하다)' yardımcı fiillerini kapsayan edilgen ifadeleri günümüz dilinde edilgen ifadeler arasında en üst sayıyı oluşturur.[23] Bu nedenle çok önemli edilgenlik ifadeleri oldukları açıktır. Fakat bu fiillerin kendisi edilgenlik anlamını elde edemez. Bunlar edilgenliği ifade eden belli yapıların geçişli 'hada 하다'lı fiilin isimi ile birleşmesi ile oluşur.

Aşağıdaki tabloda 'hada 하다'lı fiilin nasıl edilgen hale getirildiği gösterilmektedir;

Tablo 1.7. 'Hada (하다)'lı Fiillerin Edilgenliğe Dönüşmesi

No	ETKEN FİİL		EDİLGEN FİİL
1	소개하다 (Sogehada)	소개+하다 (Soge+hada)	소개+되다 (Soge+döda)
2	사랑하다 (Saranğhada)	사랑+하다 (Saranğ+hada)	사랑+받다 (Saranğ+badda)
3	낙제하다 (Nagcehada)	낙제+하다 (Nagce+hada)	낙제+당하다 (Nagce+danğhada)

[23] Haftalık mecmua üzerine yapılan bir çalışmada 296 tane edilgen yapıya rastlanılmış ve bunların 187 tanesinin '되다, 받다, 당하다' kelimeleri ile edilgenliğe dönüştüğü görülmüştür. Verilere göre % 63.17 kısmı oluşturur.

‘Ço Hyonbe (초현배)’ (1937-1980) ve Kim Sıogdıg (김석득) (1992) v.s. dilbilimciler ‘döda, badda, danğhada (되다, 받다, 당하다)’ edilgen yapıları üzerinde birçok araştırmalar yapmışlardır. Bu yapılar her zaman karşımıza edilgen yapı olarak çıkmadığını öne sürmektedirler. [24]

Aşağıdaki örnekleri incelediğimiz zaman cümledeki fiillerin şekil olarak edilgen olarak görülmesine rağmen fiillerin dış etken tarafından etkilenmediği için edilgen olarak görülmemektedir. 44. örnekte işsizliğin artması dış etkenlerden kaynaklanan bir durum olmadığı, kendinden oluştuğu için edilgen olarak görülmez. 45. örnekte ise’ badda (받다-almak)’ etken fiil özelliği taşımaktadır.

Örnek 1.44:

a) 실업률이 계속 증가 되고 있다.[25] (Sırıobryuri gyesog cinğga dögo idda.)

İşsizlik sürekli artmaktadır.

Örnek 1.45:

a) 수진이 상을 받았다. (Sucini sanğıl badadda.)

Sucin ödül aldı.

1.3.2.1. ‘-Döda (-되다) Olmak’ Yardımcı Fiili

‘-Döda, -badda, -danğhada (-되다, -받다, -당하다)’ yardımcı fiillerin arasından, ‘hada (하다)’ fiillinin önünde yer alan fiil ismiyle en çok birleşen fiil kuşkusuz ‘döda (되다)’ yardımcı fiilidir.[26] Edilgenliği oluşturan ‘döda (되다)’nın ‘hada (하다)’lı fiil ismiyle birleşme koşulunu anlamak için önce ‘döda (되다)’nın genel niteliğini inceleyelim.

‘Döda (되다)’ fiilinin taşıdığı anlam ‘değişim yönü’ olarak kabul edilir. Buradaki örneklerde görünen somut yönü şöyledir. 46. örnek cümlede buzun suya dönüşmesi

---

[24] İ. Cıonğteg (이 정택), ‘Edilgenlik İfadeleri ‘döda, badda, danğhada (되다, 받다, 당하다) Kavramları ile İlgili Araştırma’ (피동사 표현에 관한 연구 되다, 받다, 당하다 를 대상으로), Seul Üniversitesi

[25] İ. Cıonğteg (이 정택), ‘Edilgenlik İfadeleri ‘döda, badda, danğhada (되다, 받다, 당하다) Kavramları ile İlgili Araştırma’ (피동사 표현에 관한 연구 되다, 받다, 당하다 를 대상으로), Seul Üniversitesi (서울여대) (143-166)

[26] Bir önce 9 da açıklanan 187 tane ‘(되다, 받다, 당하다)’ deki kullanım örnekleri içinde 되다 131 tane kullanımıyla %70.05 oranına sahiptir. 되다’nın fiilinin verimliliği hakkında 우인혜 (1997), 145-178 arası sözlükte bulunduğunu sapladı.

gibi bir özden başka öze geçmesidir. 47. örnekte böyle bir değişim yoktur. Fakat Kore'nin süper güç olması öncesi ve sonrası düşünülerek bir değişim söz konusudur. Fakat 46-47. örnekleri birlikte ele alırsak iki örneğin benzerlikleri ağır basmaktadır. Çünkü bu iki cümlede anlam olarak değişim yönü ifade edilir.

Örnek 1.46:

a) 얼음이 물어 되었다. (Iorımi muro döıodda.)

Buz su oldu.

Örnek 1.47:

a) 한국은 스포츠 강국이 되었다. (Hangugın sıpoçı ganğgugi döıodda.)

Kore sporda süper güç oldu.

Değişim denilen prensip önceki durum ve sonraki durumu gerektirmekte. Fakat aşağıdaki cümlelerde önceki durumu tanımlamak çok zordur. Bu cümleler sabit durumdaki bütünlemeyi oluşturur. 48. örnek cümledeki durum 'bahar ' mevsim (zaman) deki bütünlemeyi oluşturup 49. örnek cümle de 'pilav' durumun tamamlanmasını oluşturur.

Örnek 1.48:

a)봄이 되었다. (Bomi döıodda)

Bahar oldu.

Örnek 1.49:

a) 밥 됐어요 (Babdössıoyo)

Pilav oldu.

Böylece 46-47 deki örneklerde 'döda (되다)' anlamı 'sabit durumdaki bütünleme' 48-49 örneklerde 'döda (되다)' 'değişim durumu' olarak söylenir.

Aşağıdaki örnekler 'FİİL İSMİ+되다' içeren edilgenlik anlamını veren örneklerdir. Edilgenlik yapıları incelendiğinde bunların önceki örneklerde verilen cümle yapılarından başka anlama sahip oldukları düşünülür. Örneklerdeki ifadeler değişim durumunun aksine olay anlamıyla görülebildiğinden dolayıdır. Fakat örnekler incelendiği zaman hepsinin içinde bir değişim söz konusudur. 50. örnek evin düzensiz

halden dış güçler tarafından düzenli hale geçmesi, 51. örnek paketlenmemiş hediyenin yine dış güç tarafından şekil değiştirerek paket haline getirilmesi, 52. örnek bozuk haldeki telefonun dış güçlerin etkisiyle kullanılır hale getirilmesinde yine bir değişim söz konusudur. 53. Örnek kirli olan bir evin dış güç tarafından temiz hale dönüşmesi, bu da göstermektedir ki anlamsal olarak 'FİİL İSMİ+되다' birleşimi 'değişim yönü' içermektedir.

Örnek 1.50:

a) 집이 정리됐다. (Cibi cıonğridödda.)

Ev düzenlendi.

Örnek 1.51:

a) 생일 위해서 친구에게 산 선물이 포장됐다. (Senğilviheso çinguege san sonmuri pocanğdödda.)

Doğum günü için arkadaşıma aldığım hediye paketlendi.

Örnek 1.52:

a) 고장난 핸드폰이 수리됐다. (Gocanğnan hendıponi suridödda.)

Bozulan cep telefonu tamir edildi.

Örnek 1.53:

a) 손님이 올테니까 집이 청소돼야해요. (Sonnimi oltenigga cibi çıonğsodöyaheyo.)

Misafir geleceği için ev temizlenmeli.

Tablo 1.8. Sık kullanılan ‘döda (되다)’lı Edilgen Fiiller

NO			
1	감금하다	Gamgımhada	Kapatmak, hapsetmek
	감금되다	Gamgımdöda	Kapatılmak, hapsedilmek
2	걱정하다	Gıogcıonghada	Endişe etmek
	걱정되다	Gıogcıongdöda	Endişelenmek
3	결정하다	Gyolcıonğhada	Karar vermek
	결정되다	Gyolcıonğdöda	Karar verilmek
4	계확하다	Gyehökada	Planlamak
	계획되다	Gyehökdöda	Planlanmak
5	기억하다	Giıokada	Hatırlamak
	기억되다	Giıogdöda	Hatırlanmak
6	소화하다	Sohvahada	Sindirmek
	소화되다	Sohvadöda	Sindirilmek
7	수출하다	Suçulhada	İhracat yapmak
	수출되다	Suçuldöda	İhracat yapılmak
8	연락하다	Yollakada	Haber vermek
	연락되다	Yollakdöda	Haber verilmek
9	준비하다	Cunbihada	Hazırlamak
	준비되다	Cunbidöda	Hazırlanmak
10	포장하다	Pocanghada	Paket Yapmak
	포장되다	Pocangdöda	Paket Yapılmak
11	발음하다	Barımhada	Telaffuz etmek
	발음되다	Barımdöda	Telaffuz edilmek
12	수입하다	Suipada	İthal etmek
	수입되다	Suipdöda	İthal edilmek
13	생각하다	Senğgakada	Düşünmek
	생각되다	Senğgakdöda	Düşünülmek
14	정리하다	Cıonğnihada	Düzenlemek
	정리되다	Cıonğnidöda	Düzenlenmek
15	수리하다	Surihada	Tamir etmek
	수리되다	Suridöda	Tamir edilmek
16	시작하다	Şicakada	Başlamak
	시작되다	Şicakdöda	Başlanmak
17	서명하다	Sıomyonğhada	İmzalamak
	서명되다	Sıomyonğdöda	İmzalanmak
18	얘기하다	Yegihada	Konuşmak
	얘기되다	Yegidöda	Konuşulmak
19	염려하다	Yomnyohada	Hakkında endişelenmek
	염려되다	Yomnydöda	Hakkında endişelenilmek
20	잘못하다	Calmotada	Yanlış yapmak
	잘못되다	Calmoddöda	Yanlış yapılmak
21	낙제하다	Nakcehada	Sınıfta kalmak
	낙제되다	Nakcedöda	Sınıfta bırakılmak
22	등록하다	Dınğnokada	Kaydetmek
	등록되다	Dınğnokdöda	Kayıt edilmek
23	복사하다	Boksahada	Fotokopi etmek
	복사되다	Boksadöda	Fotokopi edilmek
24	사용하다	Sayonğhada	Kullanmak

	사용되다	Sayonğdöda	Kullanılmak
25	설명하다	Sıolmyonğhada	Açıklamak
	설명되다	Sıolmyonğdöda	Açıklanmak
26	안내하다	Annehada	Rehberlik yapmak
	안내되다	Annedöda	Rehberlik yapılmak
27	연구하다	Yonguhada	Araştırmak
	연구되다	Yongudöda	Araştırılmak
28	지정하다	Cicıonğhada	Atamak, tespit edilmek
	지정되다	Cicıonğdöda	Atanmak, tespit edilmek
29	소개하다	Sogehada	Tanışmak
	소개되다	Sogedöda	Tanıştırılmak
30	연결하다	Yongyorada	Bağlantı kurmak
	연결되다	Yongyoldöda	Bağlanmak
31	유행하다	Yuhenğhada	Moda, yaygın olmak
	유행되다	Yuhenğdöda	Yaygınlaşmak
32	청소하다	Çıonğsohada	Temizlemek
	청소되다	Çıonğsodöda	Temizlenmek
33	판매하다	Panmehada	Satmak, pazarlamak
	판매되다	Panmedöda	Satılmak, pazarlanmak
34	행방하다	Henğbanğhada	Bağımsızlaşmak
	행방되다	Henğbanğdöda	Bağımsızlaşmak

Gramer olarak doğru olup kullanım sıklığı az olan ‘-döda (-되다)’lı edilgen fiillere bazı örnekler aşağıdaki gibidir;

Tablo 1.9. Az kullanılan ‘-döda (-되다)’lı Edilgen Fiiller

NO			
1.	실례하다	Şillyehada	Kalabalık etmek, ayıp etmek
	실례되다	Şillyedöda	Kabalık edilmek, ayıp olmak
2	요리하다	Yorihada	Yemek yapmak
	요리되다	Yoridöda	Yemek yapılmak
3	초대하다	Çodehada	Davet etmek
	초대되다	Çodedöda	Davet edilmek
4	고생하다	Gosenğhada	Endişeli olmak
	고생되다	Gosenğdöda	Endişelenmek
5	연설하다	Yonsıorada	Konuşma yapmak
	연설되다	Yonsıoldöda	Konuşma yapılmak
6	예금하다	Yegımhada	Para yatırmak
	예금되다	Yegımdöda	Para yatırılmak
7	운동하다	Undonğhada	Spor yapmak
	운동되다	Undonğdöda	Spor Yapılmak
8	전공하다	Cıongonğhada	Branş olarak seçmek
	전공되다	Cıongonğdöda	Branş olarak seçilmek
9	죄회전하다	Cvahöcıonhada	Sola dönüş yapmak
	좌희되다	Cvahöcondöda	Sola dönüş olmak
10	통화하다	Tonğhvahada	Telefonla konuşmak
	통화되다	Tonğhvadöda	Telefonla konuşulmak

11	합격하다	Habgyokada	Sınavı Kazanmak
	합격되다	Habgyokdöda	Sınav kazanılmak
12	노래하다	Norehada	Şarkı söylemek
	노래되다	Noredöda	Şarkı söylenmek
13	복습하다	Boksıpada	Tekrarlamak
	복습되다	Boksıpdöda	Tekrarlanmak
14	신고하다	Şingohada	İhbar etmek
	신고되다	Şingodöda	İhbar edilmek
15	약속하다	Yaksokada	Söz vermek
	약속되다	Yaksokdöda	Söz verilmek
16	연습하다	Yonsıpada	Pratik Yapmak
	연습되다	Yonsıbdöda	Pratik Yapılmak
17	예약하다	Yeyakada	Yer ayırmak
	예약되다	Yeyakdöda	Yer ayrılmak
18	주의하다	Cuihada	Dikkat etmek
	주의되다	Cuidöda	Dikkat edilmek

1.3.2.2. 'Badda (-받다) Almak' Yardımcı Fiili

'Badda '(받다-almak)' yardımcı fiilinin genel kulanım ve genel özelliklerine baktığımız zaman; 'Badda '(받다-almak)' fiilinin en iyi bilinen kullanım yöntemi, tüketici konumunda alan ve veren şeklinde tanımlanabilinir. Aşağıdaki örneklerde de görüldüğü üzere 'Badda '(받다-almak)' fiili etken olarak görünmektedir. 54. Örnekte 'bir başkasından mektubu alma, ulaşma' anlamı varken, 55. örnekte 'iyilik almak, elde etmek' anlamında kullanılmıştır.

Örnek 1.54:

a) 나이 14 살에 연애 편지를 다 받았다지요. (Nai 14 sare yöne pyoncirıl da baddadcyo.)

Hepiniz 14 yaşında aşk mektubu aldınız değil mi.

Örnek 1.55:

a) 인덕을 쌓으면 언젠 가복을 받겠지. (İndıogıl ssahımyon ıoncen gabugıl badgedci.)

İyilik yaparsan bir gün mutlaka iyilik alırsın.

'Bada '(받다-almak)' yardımcı fiili ile edilgenlik yapmak için '-hada (-하다)'lı fiilin '-hada (-하다)'dan önce gelen fiil ismi ve 'Bada '(받다)-almak' yardımcı fiilin birleşimi sonucu oluşur. 'Fiil İsmi +받다' şeklinde gösterilmektedir. Aşağıdaki örnekler

incelendiği zaman ‘çodebadda (초대받다-davet edilmek), ‘çukabadda (축하받다-kutlanılmak)’, ‘cincalbadda (진찰받다-muayene edilmek)’, ‘susulbadda (수술받다-ameliyat olunmak)’, ‘annebadda (안내받다-rehberlik yapılmak) olarak görülen edilgen fiillerdeki asıl barındırdığı anlam ‘almak, elde etmek anlamı taşır’ davet almak, muayene almak (tedavi almak), rehberlik almakta olduğu gibi.

Örnek 1.56:

a) 사장님이 크리스마스파티에 초대받았다. (Sacanğnimi kırisımasıpatie çodebadadda)

Patron yılbaşı partisine davet edildi.

Örnek 1.57:

a) 친구는 생일 축하 인사를 받았다. (Çingunın senğil çuka insarıl badadda.)

Arkadaşım doğum günü kutlaması aldı.

Örnek 1.58:

a) 어제 입원한 환자가 진찰받았다. (Ioce ibvonhan cinçalbadadda.)

Dün hastaneye yatan hasta muayene edildi.

Örnek 1.59:

a) 어버님이 어제 수술받았다. (Iobıonimi ıoce susulbadadda.)

Babam dün ameliyat edildi.

Örnek 1.60:

a)한국에서 온 손님들이 안내받았다. (Hangugesıo on sonnimdıri annebadadda.)

Kore’den gelen misafirlere rehberlik yapıldı

Tablo 1.10. ‘badda –(받다)’lı Edilgen Fiiller

NO			
1.	소개하다	Sogehada	Tanıştırmak
	소개받다	Sogebadda	Tanıştırılmak
2.	수술하다	Susurada	Ameliyat etmek
	수술받다	Susulbadda	Ameliyat olmak
3.	안내하다	Annehada	Rehberlik yapmak
	안내받다	Annebadda	Rehberlik yapılmak
4.	지정하다	Cicıonğhada	Atamak, tespit etmek
	지정받다	Cicıonğbadda	Atanmak, tespit edilmek
5.	진찰하다	Cinçarada	Muayene etmek
	진찰받다	Cinçalbadda	Muayene edilmek
6.	초대하다	Çodehada	Davet etmek
	초대받다	Çodebadda	Davet edilmek
7.	축하하다	Çukahada	Tebrik etmek, kutlamak
	축하받다	Çukabadda	Tebrik almak, kutlanmak
8.	예약하다	Yeyakada	Yer ayırtmak
	예약받다	Yeyakbadda	Yer ayrılmak
9.	연락하다	Yollakada	Haber vermek
	연락받다	Yollakbadda	Haber almak

Bazı ‘hada (하다)’lı eylemeler, hem ‘döda (되다)’ hem de ‘badda (받다)’ ile edilgen yapılabilmektedir. Aşağıda örnek cümlelerle gösterilmiştir;

Örnek 1.61:

a) 새선생님이 우리에게 소개됐다. (Se sıonsenğnimi uriege sogedödda.)

Yeni öğretmenimiz bizim ile tanıştırıldı.

b) 우리가 새 선생님을 소개받았다. (Uriga se sıonsenğnimıl sogebadda.)

Bize yeni öğretmenimiz tanıştırıldı.

Örnek 1.62:

a) 카파도키야가 안내됐다. (Kapadokiyaga annedödda.)

Kapadokya tanıtıldı.

b) 저는 카파도키야를 안내받다. (Cıonın kapadokiyarıl annebadda.)

Ben Kapadokya hakkında tanıtım aldım.

Örnek 1.63:

a) 시험을 보기 위해서 친구가 연락됐다. (Şihıomıl bogivihesıo çinguga yollagdödda.)

Sınava girmesi için arkadaşıma haberverildi.

b) 친구가 연락받았다. (Çinguga yollagbadadda)

Arkadaşım haberdar edildi.

Örnek 1.64:

a) 내일 갈 레스토랑이 예약됐다. (Neil gal resıtoranği yeyagdödda.)

Yarın gideceğimiz restorant rezervasyonu yapıldı.

b)내일 갈 레스토랑이 예약받다. (Neil gal resıtorangi yeyagbadda.)

Yarın gideceğimiz restoran rezervasyonu yapıldı.

Tablo 1.11. Hem 'döda (되다)' Hem de 'badda (받다)' İle Yapılan Edilgen Fiiller

NO			
1	소개하다	Sogehada	Tanıştırmak
	소개되다	Sogedöda	Tanıştırılmak
	소개받다	Sogebadda	Tanıştırılmak
2	안내하다	Annehada	Rehberlik yapmak
	안내되다	Annedöda	Tanıtılmak (özne)
	안내받다	Annebadda	Tanıtım almak (Nesne)
3	연락하다	Yollakada	Haber vermek
	연락되다	Yollakdöda	Haberlendirilmek (Ö)
	연락받다	Yollakbadda	Haber almak (N)
4	예약하다	Yeyakada	Rezervasyon yapmak
	예약되다	Yeyakdöda	Rezervasyon yapılmak (Ö)
	예약받다	Yeyakbadda	Rezervasyon yapılmak (N)
5	지정하다	Cicıonğhada	Atamak, tespit etmek
	지정되다	Cicıonğdöda	Atanmak, tespit etmek
	지정받다	Cicıonğbadda	Atanmak, tespit edilmek
6	초대하다	Çodehada	Davet etmek
	초대되다	Çodedöda	Davet edilmek
	초대받다	Çodebadda	Davet almak

1.3.2.3. ‘-Danğhada (-당하다) Maruz Kalmak’ Yardımcı Fiili

‘Danğhada (당하다)’ kelimesi Hanca ‘danğ (당 (當)’ ve ‘hada (하다)’ kelimelerinin birleşimidir. Yukarıdaki Hanca ‘danğ (당 (當)’ anlamında herhangi bir duruma ‘maruz kalmak’ anlamıyla yani ‘etki ve baskı altında kalma’ şeklinde ilişkilendirilmiştir.

Aşağıdaki -당하다’lı edilgen fiil içeren örnekleri incelediğimiz zaman her bir fiilin ‘etki ve baskı altında kalma’ sonucu ortaya çıktığı görünür. ‘Nagcedanğhada (낙제당하다-sınıfta bırakılmak)’, ‘şingodanğhada (신고당하다-ihbar edilmek)’, ‘moyogdanğhad (모욕당하다-hakaret edilmek)’, ‘gamgımdanğhada (감금당하다-hapsedilme)’ hiç kimse sınıfta kalıp, ihbar edilip, hakaret edilip, hapsedilmek istemez bu fiillerde anlamsal olarak dış güçlerin baskısı ve etkisi görülmektedir.

Örnek 1.65:

a) 공부를 하지 않은 학생들이 낙제당했다. (Gonğburıl haci anın hagsenğdıri nagcedanğhada.)

Ders çalışmayan öğrenciler sınıfta bırakıldı.

Örnek 1.66:

a) 차를 홈친 도둑들이 신고당했다. (Çarıl homçin dodugdıri şingodanğhedda.)

Arabayı çalan hırsızlar ihbar edildi.

Örnek 1.67:

a) 모욕당했으니까 학생이 교실에서 나갔다. (Moyogdanğhessınigga hagsengi gyoşiresıo nagadda.)

Hakaret edildiği için öğrenci sınıftan çıktı.

Örnek 1.68:

a) 살인을 해서 감금당했다. (Sarınıl hesıo gamgımdanğhedda.)

Cinayet işlediği için hapsedildi.

Tablo 1.12. ‘danğhada (당하다)’lı Edilgen Fiiller

NO			
1	낙제하다	Nakcehada	Sınıfta kalmak
	낙제당하다	Nakcedanğhada	Sınıfta bırakılmak
2	모욕하다	Moyokada	Hakaret etmek
	모욕당하다	Moyokdanğhada	Hakaret edilmek
3	신고하다	Şingohada	İhbar etmek, bildirmek
	신고당하다	Şingodanğhada	İhbar edilmek, bildirilmek
4	감금하다	Gamgımhada	Kapatmak, hapsetmek
	감금당하다	Gamgımdanğhada	Kapatılmak, hapsedilmek

Bazı ‘hada (하다)’lı eylemeler, hem ‘döda (되다)’ hem de ‘danğhada (당하다)’ ile edilgen yapılabilmektedir. Bu eylemlerden bazıları aşağıdaki gibidir.

Örnek 1.69:

a) 학생들이 낙제당하다. (Hagsenğdıri nagcedanğhada.)

Öğrenci sınıfta bırakıldı.

b) 학생들이 낙제됐다.(Hagsenğdıri nagcedödda.)

Öğrenci sınıfta bırakıldı.

Örnek 1.70:

a) 도둑이 신고당했다. (Dodugi şingodanğhedda.)

Hırsız ihbar edildi.

b) 도둑이 신고됐다. (Dodugi şingodödda.)

Hırsız ihbar edildi.

Örnek 1.71:

a) 어른이 감금당했다. (Iorıni gamgımdanğhedda.)

Genç hapsedildi.

b) 어른이 감금됐다. (Iorıni gamgımdödda.)

Genç hapsedildi.

Tablo 1.13. Hem'döda (되다)' Hem de 'danğhada (당하다)' İle Yapılan Fiiller

NO			
1	낙제하다	Nakcehada	Sınıfta kalmak
	낙제되다	Nakcedöda	Sınıfta bırakılmak
	낙제당하다	Nakcedanğhada	Sınıfta bırakılmak
2	신고하다	Şingohada	İhbar etmek, bildirmek
	신고되다	Şinkodöda	İhbar edilmek, bildirilmek
	신고당하다	Şinkodanğhada	İhbar edilmek, bildirilmek
3	감금하다	Gamgımhada	Kapatmak, hapsetmek
	감금되다	Gamgımdöda	Kapatılmak, hapsedilmek
	감금당하다	Gamgımdanğhada	Kapatılmak, hapsedilmek

Tablo 1.14. Sözcüksel Edilgenliği Olanaksız Olan Bazı Hada (하다)'lı Fiiller.

NO			
1	하다'lı sıfatlar		
2	거짓말하다	Gıocidmarada	Yalan söylemek
3	결혼하다	Kyoronada	Evlenmek
4	과속하다	Guasokada	Aşırı hız yapmak
5	노력하다	Noryokada	Çaba göstermek
6	무리하다	Murihada	Kapasiteyi zorlamak
7	숙제하다	Sukcehada	Ödev yapmak
8	심부름하다	Şimburımhada	İş buyurmak
9	주차하다	Cuçahada	Park etmek

1.3.3. Yardımcı Fiil İle Yapılan Edilgenlik 'Tonğsacıogpidonğ (통사적피동)'

Yardımcı fiil 'cida' (지다) ve 'ge döda' (게되다)'nın fiile eklenmesiyle yapılan edilgenlik 'tonğsacogpidonnğ (통사적피동)' olarak adlandırılır.[27] Yüklemin ses uyumuna göre ek 'acida (아지다)' veya 'ıocida (어지다)'[28] şeklini almaktadır. Fiil gövdesine getirilen ekle türeme sağladığından dolayı 'canğhyopidong (장형피동)' olarak da ifade edilir. Türeme ekleri ile yapılan edilgenlik sadece öz Korece eylemler ile

[27]İ.Cıonğteg (이정택), 'Günümüz Dilinde Edilgenlik Araştırmaları'(현대 국어 피동 연구) , 박이정, Seul: 2004, s. 115-116.

[28] Korece'de pozitif ünlüler olarak adlandırılan '-a, -o' (-아, -오) ile biten bir eylemde veya hece içinde '-a, -o' (-아, -오) bulunuyor ise '-acida' (-아지다); negatif ünlüler olan '-ıo, -u, -ı, -i' (-어. 우, 으, 이) seslerini içeren fiillere '-ıocida' (-어지다) edilgen hale getirilirken 'hada'lı' (하다) fiillerde 'hecida' (해지다) şeklinde edilgen hale getirilir.

yapılırken, yardımcı fiil ile yapılan edilgenlik ‘tonğsacıogpidonğ (통사적피동)’ öz Korece ve ‘hada (하다)’lı fiillerin her ikisini de kapsar.

Aşağıdaki örneklerde görüldüğü gibi aktif haldeki yüklem ‘cida (지다) ile birleşerek aktifliğini kaybedip, aktif cümledeki özne yerine aktif cümledeki nesneyi özne olarak ele almıştır. Bu durumdan dolayı ‘cida (지다)’nın edilgen ifadelerinin bir çeşidi olarak sınıflandırılır. Örnek de bulunan ‘ggıodda (꺾다)’ fiilinin hecesinde negatif ünlüler olan ‘-ıo, -u, -ı, -i’ (-어. 우, 으, 이) seslerini içerdiği için ‘ıocida’ (어지다) gelerek ‘ggıoggıocida’ (꺾어지다) şeklinde edilgen hale getirilmiştir. Aynı şekilde ‘busuda (부수다)fiili ‘-ıo, -u, -ı, -i’ (-어. 우, 으, 이) seslerini içerdiği için ‘ocida (어지다) gelerek edilgen yapılmıştır. Örnek ‘ssodda (쏟다)’ fiilinin hecesinde pozitif ünlüler olarak adlandırılan ‘-a, -o’ (-아, -오) yu bulunduğu için ‘acida (아지다) eklenerek ‘ssodacida (쏟아지다)’ şeklinde edilgen hale getirilmiştir.

Örnek 1.69:

a) 케난은 나뭇가지를 꺾었다. (Kenanın namutgacirıl ggıoggıodda.)

Kenan ağaç dalını kesti.

b) 나뭇가지가 꺾어졌다. (Namutgaciga ggıogıocyodda.)

Ağaç kesildi.

Örnek 1.70:

a) 아이들이 항아리를 부수었다. (Aidıri hanğarirıl busuıodda.)

Çocuklar kavanozu kırdı

b) 항아리가 부숴졌다. (Hanğariga busocyodda.)

Kavanoz kırıldı.

Örnek 1.71:

a) 엔긴이 우유를 쏟았다. (Engin uyurıl ssodadda.)

Engin sütü döktü.

b) 우유가 쏟아졌다. (Uyuga ssodacyodda.)

Süt döküldü.

Örnek 1.72:

a) 며칠전에 교통사고가 나서 입원하게 되었어요.[29] (Myoçil cıone gyotongsagoga nasıo ibvonhage döıossıoyo.)

Birkaç gün önce trafik kazası geçirip hastaneye yatırıldım.

Aşağıdaki örneklerde görüldüğü üzere 'munocida, saracida, burıocida (무너지다, 사라지다, 부러지다)' fiillerini fiil kökleri 'sal, mun, bul' (문, 살, 불) olarak kabul edilemez. Fiil olarak edilgenlik anlamı taşıyan bu fiillerin etken halleri yoktur.

Örnek 1.73:

a) 덕분에 걱정이 싹 사라졌다. (Dıogbune gıogcıonği ssag saracyodda.)

Sayenizde tüm endişelerim yok oldu.

Örnek 1.74:

a) 낡은 세대의 정치질서가 젊은 세대에 의하여 무너진다[30] (Nalgın sedee cıonğçicilso ga colmın sedee ıyhayo munıocında.)

Eskimiş nesil politika düzen genç güçler tarafından yıkılıyor.

Örnek 1.75:

a) 다리가 부러진 것 같아요. (Dariga burıocin got gatayo.)

Sanırım bacağım kırıldı.

'Cida' (지다)' üç türde incelenmektedir. İlk olarak yukarıdaki örneklerde ki gibi '-ıo' (-어) sesi vasıtasıyla ana (esas) fiile birleşen yardımcı fiil 'cida' (-지다)'nın kökü '-ci' (-지) dir. İkinci olarak tam sözcükteki anlamıyla bağımsız kullanılabilen anafiil 'cida' (지다-batmak)'nın da kökü 'ci' (지)'dir. Son olarak 'cida' (-지다) yardımcı fiili ismin sonuna gelerek ismi sıfat yapar. Aşağıdaki örnek cümleleri incelediğimizde 76 ve 77'nci örneklerimizde 지다 fiil halinde kullanılmıştır. Diğer örneklerde ise isim ve sıfat sonuna gelerek sözcüğe bir durumdan diğer duruma geçme değişme anlamı katmıştır.

[29] Min Jin- young, Ahn Jean- myung, ' Korean Gramer in Use,Beginning, İntermediate' Darakwon, 2014
[30] Min Jin- young, Ahn Jean- myung, 2014, 180

Bu da göstermektedir ki sözcük içerisinde bulunan her ‘cida’ (-지다) edilgenliği göstermez.

Örnek 1.76:

a) 해가 지다. (Hega cida)

Güneş battı.

Örnek 1.77:

a) 책임을 지다. (Çegimıl cida)

Meşgul etmek.

Örnek 1.78:

a) 청소를 해서 방이 깨끗해졌어요. (Çıonğsorıl hesıo banği ggeggıdhecyossıoyo.)

Temizlik yapıldığı için oda temizleşti.

Örnek 1.79:

a) 언니가 예뻐졌다. (Ionniga yebbıocyodda.)

Ablam güzelleşti.

Örnek 1.80:

a) 말랑말랑하던 치즈가 굳어졌다. (Mallanğmallanğhadıon çicıga gudıocyodda.)

Yumuşak peynir sertleşti.

Tablo 1.15. ‘a/ıocida (아/ 어지다)’ -lı Edilgen Fiiller

NO			
1	깨다	Geda	Kırmak
	깨지다	Gecida	Kırılmak
2	쓰다	Ssıda	Yazmak
	써지다	Ssıocida	Yazılmak
3	이루다	İruda	Elde etmek
	이루지다	İrucida	Elde edilmek
4	풀다	Pulda	Çözmek
	풀어지다	Purıocida	Çözülmek
5	넘다	Nıomda	Geçmek, aşmak
	넘어지다	Nıomocida	Düşmek
6	쓸다	Ssılda	Süpürmek
	쓰러지다	Ssırıocida	Süpürülmek
7	떨다	Ddıolda	Silkmek
	떨어지다	Ddıorıocida	Düşmek

1.4. Korece Türeme Ekleri Ve Yardımcı Fiil İle Yapılan Edilgen İfadeler Arasındaki Farklar

‘Danhyonğ’ (단형) Türeme Ekleri ile Yapılan Edilgen ifadeleri ve ’Canğhyonğ’ (장형) Yardımcı Fiil ile Yapılan edilgen ifadeleri arasında nasıl bir fark vardır?

Öz Korece kökenli etken fiilleri hem ‘Danhyonğ’ (단형) türeme ekleri ‘-hi (-히)’ hem de ‘Canğhyonğ’ (장형)yardımcı fiil ‘cida’ (지다) ile edilgen hale getirebilindiğini daha önceki bölümlerde söylemiştik. Aynı etken fiil kökünün farklı şekillerde edilgenliğe dönüştürülmesi anlam farklılığı yaratır mı?

Aşağıdaki iki cümleyi kıyasladığımız zaman çok ince bir anlam farlılığının olduğu görülmektedir. 81. örnek cümlede tutulan balık sayısının çok olduğunu ima ederken, 82. örnek cümlede balığı tutmada kullanılan aletin -oltanın yeteneği yansıtılmaktadır. Bu şekilde anlaşılması zor olan yapıları konuşma sırasında nasıl bir anlam içerdiğini anlamak daha kolaydır.

Örnek 1.81:

a) 물고기가 참 잘 잡히네. (Mulgogiga çam cal capine.)

Çok iyi balık tutuldu!

Örnek 1.82:

a) 물고기가 참 잘 잡아지네. (Mulgogiga çam cal cabacine.)

Balık çok iyi tutuldu.

Aşağıdaki örnekler incelendiği zaman ilk dört örnekte çok sayıda, iyi miktarda balık tutulduğu anlatılırken türeme ekleri ‘-hi (-히)’ kullanılarak edilgenlik yapıldığını, diğer örneklerde olta ve avlama aracının iyi olmasından dolayı iyi balık tutulduğu ima edilmektedir. Bu anlamı vurgulamak içinde etken fiil yardımcı fiil ‘cida’ (지다) ile edilgen hale getirilmiştir.

Örnek 1.83:

a) 어제는 물고기가 잘 안 잡혔는데, 오늘은 잘 잡히네. (Iocenın mulgogiga cal an capyodnında, onırın cal capine.)

Dün balık iyi yakalanmamıştı da, bugün iyi yakalandı.

Örnek 1.84:

a) 저기 상류쪽은 물고기가 잘 안 잡히는데, 여기 하류쪽은 잘 잡히네.

(Cıogi sanğryoccogın mulgogiga cal an capınında, yogi haryuccogın cal capine.)

Nehirin üst kısmında balık iyi yakalanmamıştı da burada (nehirin aşağısı) balık iyi yakalandı.

Örnek 1.85:

a) 낚시를 바꾸니까 물고기가 잘 잡아지네. (Naggşırıl bagguniggа mulgogiga cal capacine.)

Olta değiştiği için balık iyi yakalandı.

Örnek 1.86:

a) 낚시 대신 그물을 사용했더니 물고기가 잘 잡아지네. (Naggşi deşin gımurıl sayonğheddıoni mulgogiga cal cabacine.)

Olta yerine ağ kullanıldığı için balık iyi tutuldu.

Örnek 1.87:

a) 물고기가 손으로 잘 잡아지네. (Mulgogiga sonıro cal cabacine.)

Balık elle iyi tutulur.

1.5. Etken Fiiller ile Edilgen İfadede Nasıl Bir İlişki Vardır?

Gerçekte aynı eylem tarafından oluşturulan edilgen ifadeler ve aktif yapıların oluşturdukları anlam aynıdır Acaba edilgen ifadeler yerine aktif ifadeleri kullanamaz mıyız? Aşağıda verilen iki cümleyi inceleyelim.

Örnek 1.88:

a) 조그마한 청개구리 한마리가 손에잡혔다. (Cogımanhan çıonğgeguri hanmariga sone capyodda.)

Küçükdelikteki kurbağa elle yakalandı.

Örnek 1.89:

a) (내가)조그마한 청개구리 한마리를 손으로 잡았다. (Nega) Cogımahan çıonğgeruri hanmarirıl sonıro cabadda.)

Ben küçük delikteki kurbağayı elimle yakaladım.

Yukarıdaki örneklerde anlam farklılığı yok gibidir. Fakat derinlemesine bakıldığında arasındaki anlam farkı kaçınılmazdır. Birinci cümle bilinmeyen bir yere elini uzatıp yakalandı anlamı verirken ikinci cümlede ise bilinen bir şeyi yakalama anlamını elde etmektedir. Aşağıdaki örneklerde;

Örnek 1.90:

a) 그는 일평생 책 속에 파묻혀살았다. (Gının ilpyonğsenğçeg soge pamudhyosaradda.)

Yaşamını kitap içinde gömülü yaşadı.

Yukarıdaki cümleyi aktif hale getirdiğimiz zaman nasıl etken yaparız:

b) *책이 일평생 그를 자신의 속에 파묻었다.

(Çegi ilpyongsenğ gırıl caşine soge pamudıodda.)

c) *책이 일평생 그를 자신의 속에 파묻어살게했다.

(Çeği ilpyonğsenğgırıl caşine soge pamudıosalgehedda.)

Korece de böyle kullanımlar yer almamaktadır. Fiilin hem aktif yapıda hem de edilgen yapıda kullanılamama durumu aslında edilgen ve aktif fiillerin anlam olarak aynı olmadıklarını göstermektedir.

1.6. Korece'de Çifte Edilgenlik

Genel olarak Korece'de edilgenliği '-i, -hi, -ri, -gi (-이, -히, -리, -기)' ve 'a/ıo cida (아/ 어지다' eklerinin fiilin gövdesine eklenip edilgenlik anlamı katığını daha önceki bölümlerde anlatıldı. Aynı zamanda Korece'de bu türeme ekleri '-i, -hi, -ri, -gi' (-이, -히, -리, -기) ve yardımcı fiil ile oluşturulan 'a/ıo cida (아/ 어지다' aynı fiilde arka arkaya gelerek kullanıldığı da görülmektedir. Buna 'icunğhyonğ (이중형- çiftelik)' yani çifte edilgenlik denmektedir.

Aşağıda verilen örneklerde olduğu gibi birleşme sağlanmaktadır. Fiil köküne türeme ekleri ‘-i, -hi, -ri, -gi (-이, -히, -리, -기)’ eklenip arkasından yardımcı fill ‘a/ıo cida (아/어지다)’ gelerek çifte edilgenlik oluşmaktadır.

Fiil Kökü	Türeme Eki	Yardımcı Fiil	Türeme eki +Yardımcı Fiil
묶다	묶이	묶아지다	묶여지다
(Muggda)	(Muggi)	(Muggacida)	(Muggyocida)
Bağlamak	Bağlan	Bağlan	Bağlanılmak
걷다	걷히	걷아지다	걷혀지다
(Gıodda)	(Gıoti)	(Gıodacida)	(Gıotyocida)
Yürümek	*Yürün	*Yürün	Yürünül
뜯다	뜯기	뜯어지다	뜯겨지다
(Ddıdda)	(Ddıdgi)	(Ddıdıocida)	(Ddıdgyocida)
Yırtmak	Yırtıl	Yırtıl	*Yırtınıl

Yukarıda görüldüğü gibi iki edilgen yapı arka arkaya gelerek çifte edilgenlik sağlanmıştır.Aşağıda çifte edilgenliğin cümle içerisinde kullanımı ile ilgili örnek cümleler verilmiştir.

Örnek 1.91:

a) 그 시대에 쓰여진 소설은 비극적인 내용이 많습니다.(Gı şidee ssıyıocin sosıorın bigıgcogin neyonği mansımnida.)

O çağda yazı-lı-n-mış (yazılmış) romanın acıklı içeriği çoktur.

Örnek 1.92:

a) 그 아파트가 방이 3 개로 나뉘어져 있었다.(Gı apatıga banği 3gero nanüıocyıo issıodda.)

O apartman odası üçe böl-ün-üldü (bölündü).

Örnek 1.93:

a) 휴대전화 숫자 버튼이 안 눌러져요.(Hyudeconhva sudca bıotını an nullıocyıoyo.)

Cep telefonu sayı tuşuna bas-ıl-ınamıyor. (basılamıyor).

Örnek 1.94:

a) 길이 일꾼들에 의해 넓혀졌다. (Giri ilggundıre ıyhe nolpyıocyıodda.)

Yol işçiler tarafından genişlen-il-di (genişletildi).

Kore dilinde kullanılan çifte edilgenlik tüm fiilleri kapsamaz bundan dolayı hangi fiillerde çifte edilgenlik sağladığına dair Kim Hyecin (김혜진, 2006) iki sözlük kullanarak ‘pyocungugıo (표준국어-1999)’ ve ‘donğa segug (동아새국 -2004)’ da yer alan fiiller arasından türeme ekleri ‘-i, -hi, -ri, -gi (-이, -히, -리, -기)’ , yardımcı fiil ‘a/ıo cida (아/ 어지다)’ ve çifte edilgenlik şekillerini aşağıdaki tabloda olduğu gibi göstermiştir. Bu tablo sayesinde hangi fiillerde çifte edilgenliğin kullanıldığını görmek mümkündür.

Tablo 1.16. Çifte Edilgen Fiillerin Gösterimi

NO	Etken Fiil	Türeme Eki ‘-i, -hi, -ri, -gi (-이, -히, -리, - 기)	Yardımcı Fiil ‘a/o cida (아/ 어지다)’	Türeme Eki+ Yardımcı Fiil (-이, -히, -리, -기) + (아/ 어지다)	Türkçe Etken Fiil Anlamları
1	깎다 (Ggaggda)	깎이다 (Ggaggida)	깎아지다 (Ggaggacida)	깎여지다 Ggaggyocida)	Kesmek Yontmak
2	읽다 (İlgda)	읽히다 (İlkida)	읽어지다 (İlgıocida)	읽혀지다 (İlkyocida)	Okumak
3	널다 (Nıolda)	널리다 (Nollida)	널어지다 (Nıorıocida)	널려지다 (Nıollyocida)	Sermek Kurutmak
4	가르다 (Garıda)	갈리다 (Gallida)	갈아지다 (Garacida)	갈려지다 (Gallyocida)	Yarmak İçini Açmak
5	짓다 (Cidda)	지이다 (Ciida)	지어지다 (Ciıocida)	지여지다 (Ciyocida)	Oluşturmak
6	쓰다 (Ssıda)	쓰이다 (Ssıida)	써지다 (Ssıocida)	쓰여지다 (Ssıyocida)	Yazmak Kullanmak
7	꺾다 (Ggıoggda	꺾이다 (Ggıoggida)	꺾어지다 (Ggıoggıocida)	꺾여지다 (Ggıoggyocida)	Bükmek
8	업다 (Iobda)	업히다 (Iopida)	업어지다 (Iobıocida)	업혀지다 (Iopyocida)	Sırtına Almak
9	갈다 (Galda)	갈리다 (Gallida)	갈아지다 (Garacida)	갈려지다 (Galyocida)	Aktarmak Yinelemek
10	걷다 (Kıodda)	걷히다 (Gıoçida)	걷어지다 (Gıodıocida)	걷혀지다 (Gıodyocida)	Yürümek
11	걸다 (Kıolda)	걸리다 (Gıollida)	걸어지다 (Gıorıocida)	걸려지다 (Golyocida)	Sürmek
12	깔다 (Galda)	깔리다 (Gallida)	깔아지다 (Garacida)	깔려지다 (Galyocida)	Yaymak Döşemek
13	꼬다 (Goda)	꼬이다 (Goida)	꼬아지다 (Goacida)	꼬여지다 (Goyocida)	Bükmek Burkmak
14	꿇다 (Gulta)	꿇리다 (Gullida)	꿇어지다 (Gurıocida)	꿇려지다 (Gullyocida)	Dizleri Üzerine Çökmek
15	끊다 (Gınta)	끊기다 (Gınkida)	끊어지다 (Gınıocida)	끊겨지다 (Gınkyocida)	Kesmek
16	감다 (Gamda)	감기다 (Gamgida)	감아지다 (Gamacida)	감겨지다 (Gamgyocida)	Kurmak
17	쓰다 (Sıda)	쓰이다 (Siida)	써지다 (Sıocida)	쓰여지다 (Sıyocida)	Yazmak Kullanmak
18	담다 (Damda)	담기다 (Damgida)	담아지다 (Damacida)	담겨지다 (Damgyocida)	Doldurmak Dahil Etmek
19	달다 (Dalda)	달리다 (Dallida)	달아지다 (Daracida)	달려지다 (Dalyocida)	Bağlamak Takmak
20	닦다 (Dakda)	딲이다 (Daggida)	닦아지다 (Daggacida)	닦여지다 (Daggyocida)	Silmek
21	놓다 (Nota)	놓이다 (Noida)	놓아지다 (Noacida)	놓여지다 (Noyocida)	Koymak Yerine Bırakmak
22	닫다 (Dadda)	닫히다 (Daçida)	닫아지다 (Dadacida)	닫혀지다 (Dadyocida)	Kapatmak
23	덮다 (Dıopta)	덮이다 (Dıopida)	덮어지다 (Dıopıocida)	덮여지다 (Dıopyocida)	Örtmek
24	뚫다	뚫리다	뚫어지다	뚫려지다	Delmek

	(Dulta)	(Dullida)	(Durıocida)	(Dullyocida)	
25	뒤집다 (Dücibda)	뒤집히다 (Dücipida)	뒤집어지다 (Dücibıocida)	뒤집혀지다 (Dücipyocida)	Devirmek
26	끌다 (Gılda)	끌리다 (Gıllida)	끌어지다 (Gırıocida)	끌려지다 (Gıllyocida)	Çekmek Sürümek
27	갈다 (Galda)	갈리다 (Gallida)	갈아지다 (Garacida)	갈려지다 (Galyocida)	Aktarmak Yinelemek
28	깨다 (Ggeda)	깨이다 (Ggeida)	깨지다 (Ggecida)	깨여지다 (Ggeyocida)	Kırmak
29	나누다 (Nanuda)	나뉘다 (Nanüda)	나누어지다 (Nanuıocida)	나뉘어지다 (Nanüıocida)	Paylaşmak Bölüşmek
30	듣다 (Dıdda)	들리다 (Dıllida)	들어지다 (Dırıocida)	들려지다 (Dıllyocida)	Duymak Dinlemek
31	뜯다 (Dıdda)	뜯기다 (Dıdgida)	뜯어지다 (Dıdıocida)	뜯겨지다 (Dıdgyocida)	Yırtmak Koparmak
32	들다 (Dılda)	들리다 (Dıllida)	들어지다 (Dırıocida)	들려지다 (Dıllyocida)	Taşımak
33	막다 (Makda)	막히다 (Makida)	막아지다 (Magacida)	막혀지다 (Makyocida)	Alıkoymak Önlemek
34	말다 (Malda)	말리다 (Mallida)	말아지다 (Maracida)	말려지다 (Mallyocida)	Dürmek Sarmak
35	먹다 (Mokda)	먹히다 (Mokida)	먹어지다 (Mogıocida)	먹혀지다 (Mıokyocida)	Yemek Yemek
36	매다 (Meda)	매이다 (Meida)	매아지다 (Meacida)	매여지다 (Meyocida)	Bağlamak
37	모으다 (Moıda)	모이다 (Moida)	모아지다 (Moacida)	모여지다 (Moyocida)	Toplamak Biriktirmek
38	묶다 (Mokda)	묶이다 (Mokgida)	묶어지다 (Mokgıocida)	묶여지다 (Mokgyocida)	Bağlamak Takmak
39	묻다 (Mudda)	묻히다 (Muçida)	묻어지다 (Mudıocida)	묻혀지다 (Muçocida)	Gömmek
40	물다 (Mulda)	물리다 (Mullida)	물어지다 (Murıocida)	물려지다 (Mullyocida)	Isırmak
41	믿다 (Midda)	믿기다 (Midgida)	믿아지다 (Midacida)	믿겨지다 (Midgyocida)	İnanmak Güvenmek
42	밀다 (Milda)	밀리다 (Millida)	밀아지다 (Miracida)	밀려지다 (Millyocida)	İtmek
43	바꾸다 (Bagguda)	바뀌다 (Baggüda)	바꾸어지다 (Bagguıocida)	바꿔지다 (Baggocida)	Değişmek
44	박다 (Bakda)	박히다 (Bakida)	박아지다 (Bagacida)	박혀지다 (Bakyocida)	Çakmak
45	빨다 (Bbalda)	빨리다 (Bballida)	빨아지다 (Baracida)	빨려지다 (Ballyocida)	Soğurmak Emmek
46	밟다 (Balbda)	밟히다 (Balpida)	밟아지다 (Balbacida)	밟혀지다 (Balpyocida)	Ayak Basmak
47	보다 (Boda)	보이다 (Bıoida)	보아지다 (Bıoacida)	보여지다 (Bıoyocida)	Görmek Bakmak
48	벌다 (Bıolda)	벌리다 (Bıollida)	벌어지다 (Bıorıocida)	벌려지다 (Bıollyocida)	Kazanmak
49	볶다 (Boggda)	볶이다 (Boggida)	볶아지다 (Boggacida)	볶여지다 (Boggyocida)	Kavurmak
50	뽑다 (Bbobda)	뽑히다 (Bopida)	뽑아지다 (Bobacida)	뽑혀지다 (Bopyocida)	Seçmek Çekmek
51	불다	불리다	불어지다	불려지다	Üflemek

	(Bulda)	(Bullida)	(Burocida)	(Bullyocida)	Çalmak
52	빗다 (Bidda)	빗기다 (Bidgida)	빗어지다 (Bisıocida)	빗겨지다 (Bidgyocida)	Taramak
53	싸다 (Ssada)	싸이다 (Ssaida)	싸지다 (Ssacida)	싸여지다 (Ssayocida)	Bürümek Sarmak
54	쌓다 (Ssata)	쌓이다 (Ssaida)	쌓아지다 (Ssaacida)	쌓여지다 (Ssayocida)	Birikmek
55	신다 (Şinda)	신기다 (Şingida)	신어지다 (Şinıocida)	신겨지다 (Şingyocida)	Ayakkabı Giymek
56	싣다 (Şidda)	실리다 (Şillida)	실어지다 (Şirıocida)	실려지다 (Şillyocida)	Yüklemek Bindirmek
57	알다 (Alda)	알리다 (Allida)	알아지다 (Aracida)	알려지다 (Allyocida)	Bilmek
58	얹다 (Onda)	얹히다 (Onçida)	얹어지다 (Oncıocida)	얹혀지다 (Onçyocida)	Üzerine Koymak
59	엮다 (Yoggda)	엮이다 (Yoggida)	엮어지다 (Yoggıocida)	엮여지다 (Yoggyocida)	Dokunmak Örmek
60	열다 (Yolda)	열리다 (Yollida)	열어지다 (Yorıocida)	열리다 (Yollida)	Açmak Çözmek
61	외다 (Veda)	외이다 (Veida)	외어지다 (Veıocida	외워지다 (Vevocida)	Ezberlemek
62	잊다 (İdda)	잊히다 (İçida)	잊어지다 (İcıocida)	잊혀지다 (İçyocida)	Unutmak
63	짜다 (Ccada)	짜이다 (Ccaida)	짜지다 (Ccacida)	짜여지다 (Cayocida)	Tuzlu Olmak
64	자르다 (Carıda)	잘리다 (Callida)	잘라지다 (Callacida)	잘려지다 (Callyocida)	Saplamak
65	읽다 (İlgda)	읽히다 (İlkida)	읽어지다 (İlgıocida)	읽혀지다 (İlkyocida)	Okumak
66	입다 (İbda)	입히다 (İpida)	입어지다 (İpıocida)	입혀지다 (İpyocida)	Giymek
67	잡다 (Cabda)	잡히다 (Capida)	잡아지다 (Cabacida)	잡혀지다 (Capyocida)	Yakalamak
68	잠그다 (Camgıda)	잠기다 (Camkida)	잠그어지다 (Camgıocida)	잠겨지다 (Camkyocida)	Kilitlemek
69	접다 (Cobda)	접히다 (Copida)	접어지다 (Copıocida)	접혀지다 (Cıopyocida)	Katlamak
70	쥐다 (Çüda)	쥐이다 (Çüida)	쥐어지다 (Çüıocida)	쥐여지다 (Çüyocida)	Tutmak Sıkmak
71	집다 (Cibda)	집히다 (Cipida)	집어지다 (Cibıocida)	집혀지다 (Cipyocida)	Tutmak Almak
72	찍다 (Cigda)	찍히다 (Cikida)	찍어지다 (Cigıocida)	찍혀지다 (Cigyocida)	Fotoğraf Çekmek
73	찢다 (Cidda)	찢기다 (Cidgida)	찢어지다 (Cicıocida)	찢겨지다 (Cidgyocida)	Sıyırmak Koparmak
74	짚다 (Cipda)	짚이다 (Cipida)	짚어지다 (Cipıocida)	찚여지다 (Cipyocida)	Tutmak Dayanmak
75	채다 (Çeda)	채이다 (Çeida)	채어지다 (Çeıocida)	채여지다 (Çeyocida)	Sezmek Anlamak
76	파다 (Pada)	파이다 (Paida)	파지다 (Pacida)	파여지다 (Payocida)	Kazmak Oymak
77	틀다 (Tılda)	틀리다 (Tıllida)	틀어지다 (Tırıocida)	틀려지다 (Tıllyocida)	Çevirmek
78	팔다	팔리다	팔아지다	팔려지다	Satmak

	(Palda)	(Pallida)	(Paracida)	(Pallyocida)	
79	풀다 (Pulda)	풀리다 (Pullida)	풀어지다 (Purıocida)	풀려지다 (Pullyocida)	Açmak Çözmek
80	헐다 (Hıolda)	헐리다 (Hıollida)	헐어지다 (Hıorocida)	헐려지다 (Hıollyocida)	Açmak
81	흔들다 (Hındılda)	흔들리다 (Hındıllida)	흔들어지다 (Hındırıocida)	흔들려지다 (Hındıllyocida)	Sallamak
82	찌르다 (Cirıda)	찔리다 (Cillida)	찔러지다 (Cillıocida)	찔려지다 (Cillyocida)	Kurcalamak Dürtmek
83	죄다 (Cöda)	조이다 (Coida)	죄어지다 (Cöıocida)	죄여지다 (Cöyocida)	Kıstırmak
84	털다 (Tıolda)	털리다 (Tıollida)	털어지다 (Tıorıocida)	털려지다 (Tıollyocida)	Silkelemek
85	적다 (Cıogda)	적히다 (Cıokida)	적어지다 (Cıogıocida)	적혀지다 (Cıogyocida)	Yazıya Dökmek
86	부르다 (Burıda)	불리다 (Bullida)	불러지다 (Bullıocida)	불려지다 (Bullyocida)	Çağırmak
87	감다 (Kamda)	감기다 (Kamgida)	감아지다 (Kamacida)	감겨지다 (Kamgyocida)	Yumak Yapmak
88	갈다 (Kâlda)	갈리다 (Kâllida)	갈아지다 (Kâracida)	갈려지다 (Kâlyocida)	Aktarmak Yinelemek
89	개다 (Keda)	개이다 (Keida)	개아지다 (Keacida)	개여지다 (Keyocida)	Havanın Açılması
90	끼다 (Kida)	끼이다 (Kiida)	끼어지다 (Kiıocida)	끼여지다 (Kiyocida)	Giymek
91	떼다 (Deda)	떼이다 (Deida)	떼어지다 (Deıocida)	떼여지다 (Deyocida)	Ayırmak
92	쓸다 (Sılda)	쓸리다 (Sıllida)	쓸어지다 (Sırıocida)	쓸려지다 (Sıllyocida)	Süpürmek
93	낚다 (Naggda)	낚이다 (Naggida)	낚아지다 (Naggacida)	낚여지다 (Naggyocida)	Balık Tutmak
94	누르다 (Nurıda)	눌리다 (Nullida)	눌러지다 (Nullıocida)	눌려지다 (Nullyocida)	Basmak
95	조르다 (Corıda)	졸리다 (Collida)	졸라지다 (Collacida)	졸려지다 (Collyocida)	Boğmak
96	가리다 (Karıda)	가리이다 (Kariida)	가려지다 (Karyocida)	가리여지다 (Kariyocida)	Örtmek Gizlemek
97	짓다 (Cidda)	지이다 (Ciida)	지어지다 (Ciıocida)	지여지다 (Ciyocida)	Oluşturmak
98	찧다 (Cida)	찧이다 (Ciida)	찧어지다 (Ciıocida)	찧여지다 (Ciyocida)	Değirmende buğday ve arpa tanele-rini kırmak
99	긁다 (Gılda)	긁히다 (Gılkida)	긁어지다 (Gılgıocida)	긁혀지다 (Gılkyocida)	Kaşımak
100	꼽다 (Ggobda)	꼽히다 (Ggopida)	꼽아지다 (Ggopacida)	꼽혀지다 (Ggopyocida)	Parmakla Saymak
101	꽂다 (Ggodda)	꽂히다 (Ggoçida)	꽂아지다 (Ggocacida)	꽂혀지다 (Ggoçocida)	Saplamak
102	섞다 (Sıoggda)	섞이다 (Sıoggida)	섞어지다 (Sıoggıocida)	섞여지다 (Sıoggyocida)	Karıştırmak
103	찍다 (Ccigda)	찍히다 (Ccikida)	찍어지다 (Ccigıocida)	찍혀지다 (Ccigyocida)	Uygulamak
104	맺다 (Medda)	맺히다 (Meçida)	맺어지다 (Mecıocida)	맺혀지다 (Meçocida)	Bağlamak

105	벗다 (Bodda)	벗기다 (Bodgida)	벗어지다 (Bosıocida)	벗겨지다 (Bodgyocida)	Soyunmak
106	몰다 (Mulda)	몰리다 (Mullida)	몰아지다 (Muracida)	몰려지다 (Mullyocida)	Yürütmek
107	쫓다 (Codda)	쫓기다 (Codgida)	쫓아지다 (Coçacida)	쫓겨지다 (Codkyocida)	Kovmak Takip Etmek

Yukarıda verilen tabloda fiillerin üç şekilde de kullanılabildiği görünmektedir. Aşağıda verilen tablodaki etken fiillerin türeme ekleri '-i, -hi, -ri, -gi (-이, -히, -리, - 기) aldıkları ama Yardımcı Fiil 'a/ ıo cida (아/ 어지다)' tek başına bu etken fillere eklenip edilgen halde kullanılmamasına rağmen çifte edilgen halde kullanıldıkları görülmektedir.

Tablo 1.17. Yardımcı Fiil Hali Olmayan Çifte Edilgen Fiillerin Gösterimi

NO	Etken Fiil	Türeme Eki '-i, -hi, -ri, -gi (-이, -히, -리, - 기)	Yardımcı Fiil 'a/o cida (아/ 어지다)'	Türeme Eki+ Yardımcı Fiil (-이, -히, -리, - 기) + (아/ 어지다)	Türkçe Etken Fiil Anlamları
1	비꼬다 (Biggoda)	비꼬이다 (Biggoida)		비꼬여지다 (Biggoyocida)	Alay Etmek
2	빌다 (Bilda)	빌리다 (Billida)		빌려지다 (Billyocida)	Dilemek Dua Etmek
3	빼앗다 (Beadda)	빼앗기다 (Beadkida)		빼앗겨지다 (Beadkyocida)	Koparmak
4	훕쓸다 (Hüpssılda)	훕쓸리다 (Hüpssıllida)		훕쓸려지다 (Hüpssıllyocida)	Süpürmek Temizlemek

Aşağıdaki tabloda etken fiiller hem türeme eki '-i, -hi, -ri, -gi (-이, -히, -리, - 기), hem de yardımcı fiil 'a/ıo cida (아/ 어지다)' ile edilgen hale getirilebilirken çifte edilgenlik halleri bulunmamaktadır.

Tablo 1.18. Çifte Edilgen Yapılamayan Fiillerin Gösterimi

NO	Etken Fiil	Türeme Eki ‘-i, -hi, -ri, -gi (-이, -히, -리, - 기)	Yardımcı Fiil ‘a/o cida (아/ 어지다)’	Türeme Eki+ Yardımcı Fiil (-이, -히, -리, - 기) + (아/ 어지다)	Türkçe Etken Fiil Anlamları
1	꾸다 (Guda)	꾸이다 (Guida)	꾸어지다 (Guıocida)		Rüya Görmek Ödünç Almak
2	손꼽다 (Songgopta)	손꼽히다 (Songgopida)	손꼽아지다 (Songgopacida)		Elle Saymak Çok Beklemek
3	누다 (Nuda)	누이다 (Nuida)	누어지다 (Nuıocida)		Kirletmek
4	치다 (Çida)	치이다 (Çiida)	쳐지다 (Çyocida)		Germek Çağırmak

Aşağıdaki tabloda bulunan etken fiillerin ise sadece türeme eki ‘-i, -hi, -ri, -gi (-이, -히, -리, - 기) edilgenlik halleri olup yardımcı fiil ‘a/ıo cida (아/ 어지다)’ ve çifte edilgenlik şeklinde kullanımları yoktur.

Tablo 1.19. Sadece Türeme Ekleri İle Yapılamayan Fiillerin Gösterimi

NO	Etken Fiil	Türeme Eki ‘-i, -hi, -ri, -gi (-이, -히, -리, - 기)	Yardımcı Fiil ‘a/o cida (아/ 어지다)	Türeme Eki+ Yardımcı Fiil (-이, -히, -리, - 기) + (아/ 어지다)	Türkçe Etken Fiil Anlamları
1	갈다 (Kalda)	갈리다 (Kallida)			Aktarmak Bilemek
2	차다 (Çada)	차이다 (Çaida)			Kuşanmak Giyinmek
3	쏘다 (Ssoda)	쏘이다 (Ssoida)			Ateş Etmek Ok Atmak
4	헐뜯다 (Hıolddıda)	헐뜯기다 (Hıolddıdgida)			Çekiştirmek
5	패다 (Peda)	패이다 (Peida)			Rastgele Vurmak Pataklamak

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKÇE'DE EDİLGEN YAPI

2.1. Türkçede Edilgenlik Nedir?

Türkçede edilgenlik nedir? sorusu farklı şekillerde tanımlanmaktadır. Etken fiillerden -(I)l /- (u)l ve - (I)n-/ (u)n-ekleri ile kurulan fiiller edilgen fiillerdir. (Korkmaz 2009: 546) Etken bir cümle yapısını edilgen bir cümle yapısına dönüştürmek için konuşan ya da yazan bir eylemi yapan kişiyi bilmiyorsa, ya da herhangi bir nedenden dolayı saklıyorsa, ya da konuşan kişi için bu kişi önemsizse, ya da cümleye nesneden başlamışsa mantık etken bir cümle yerine edilgen bir cümle kurmayı yeğler. (Göknel 2014: 21) Özneleri, yapılan işin etkisine uğrayan eylemler edilgen çatılıdır. Edilgen çatı yalnız geçişli eylemlerden kurulmaz, geçişsiz eylemlerde edilgen yapıya çevrilebilinir.(Gencay 1976: 306)

'Bir işin biri tarafından yapıldığını gösteren fillere malum fiil denir. (İbrahim Necmi 1929: 33), Edilgen çatı, öznesi belli olmayan, fiillin gösterdiği işin kimin tarafından yapıldığı bilinmeyen veya söylenmemiş olan çatıdır. (Korkmaz 1996: 163) Özne ile kullanılmayan dolayısıyla işi, hareketi, oluşu kimin veya neyin yaptığını belirtmeye lüzum göstermeyen fillere denir. (Demiray 1997: 92; Onan 1949: 56; Hengirmen 2007: 208) Fiildeki kişi eki özneyi değil, nesneye işaret eder. (Bilgegil 1982: 279) Özneler fillerin anlattığı işten, oluş ve kılıştan: yani eylemden etkilenmiyorsa bu fiillere edilgen fiil denir. (Güneş 1996: 192) Öznesi belli olmayan veya nesnesi özne gibi görünen fiillere edilgen fiil denir. (Ediskun 1996: 128)[31] Yukarıdaki tanımlara baktığımız zaman edilgenlik konusunda çalışma yapmış her bir kişinin edilgenlik hakkında ki tanımları farklıdır. Kimi edilgenliği fiil sonuna gelen - (I)l /- (u)l ve - (I)n-/ (u)n- edilgenlik ekleri

[31] Benzer Ahmet,Türkçe öğretiminde çatı Konusu ve Biçime Dayalı Yeni Bir sınıflama, , Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Araştırma Dergisi, 2011.

ile tanımlarken kimi de edilgenliği özne ve nesne boyutundan ele almıştır. Edilgenlik; fiil köküne -l ve -n eklerinden birini alarak bilinen özneden bilinmeyene doğru yol alan tek bilinmeyenli denklem gibidir. Yani fiil edilgenlik eklerini aldıktan sonra özne x konumuna düşerek yapılan eylem yada hareketin kimin tarafından yapıldığı belirginsizleşir. Denklemi çözmek için x'e değer verdiğimiz gibi 'ca, tarafından' zarfları ile x konumundaki özne belirtilerek eylemin kimin tarafından yaptığı ortaya konulabilinir.

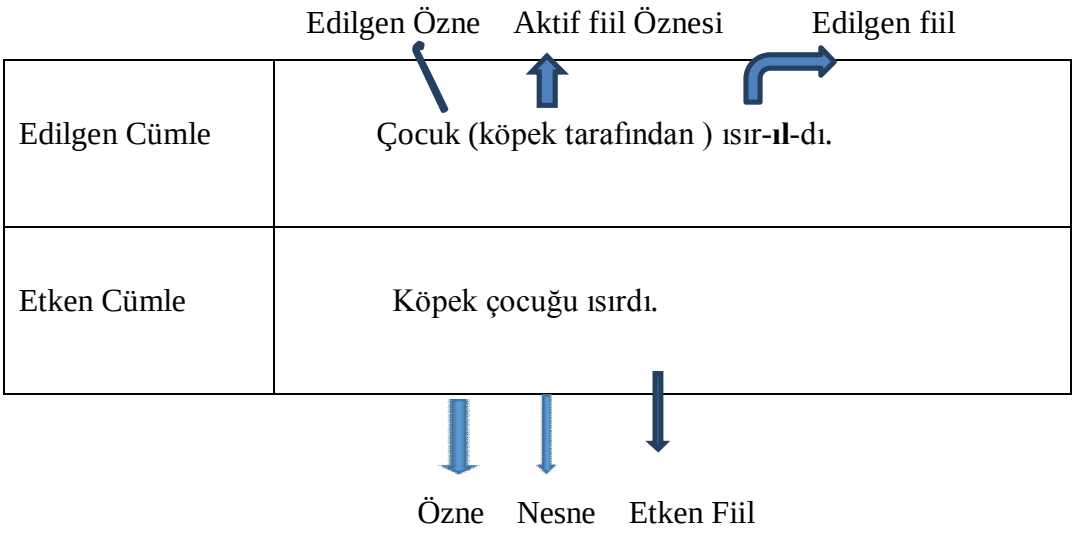
Aşağıdaki örnekte görüldüğü üzere etken fiil 'Dişleri arasına alıp sıkmak' anlamındaki 'ısırmak' fiiline '-ıl' edilgenlik eki getirilerek edilgen hale 'Dişleri arasında sıkılmak veya koparılmak' anlamında 'ısır-ıl-' şeklinde dönüştürülmüştür. Etken cümlede özne konumunda olan 'köpek' direk olarak çocuğu ısırma eylemini gerçekleştirirken; edilgen cümlede çocuğun dıştan gelen bir yaptırımla 'ısırılma' eyleminin gerçekleştiği anlatılmaktadır. Dış etkinin ya da eylemin kimin gerçekleştirdiğini cümle içinde belirtmek istiyorsak 'tarafından ve -ca' eklenerek bildirim yapılır.

Örnek 2.1:

a) Köpek çocuğu ısırdı.

b) Çocuk köpek tarafından ısır**ıl**dı.

Tablo 2.1. Edilgenliğin Cümle İçindeki Kullanımı

Zarf görevini alarak edilgen cümlede belirtmek istenen etken özne ‘ce, ca ve tarafından’ sözcükleri getirilerek edilgen cümlelerde yerini alır. Fakat genel kullanım olarak ‘ce, ca’ topluluk, müessese ve cansız varlıklarda kullanılırken eğer tek kişi belirtilmek isteniyorsa ‘ce, ca’ değil ‘tarafından’ sözcüğü kullanılır.

Aşağıdaki örneklerde görüldüğü gibi tek kişiyi belirten durumlarda ‘tarafından’ sözcüğü kullanılırken ‘ce, ca’ kullanımın olmadığı görülmektedir. 4. Örnekte ise topluluk ve müessese anlamı taşıyan ‘şirket’ hem ‘tarafından’ hem de ‘ce, ca’ alarak edilgen cümle içerisinde bildirim yapabilir. Fakat anlam olarak ‘şirket tarafından’ ifadesinde şirket, kurum anlamı verirken ‘şirketçe’ ifadesinde ise şirkette çalışan kişileri de kapsayarak bir topluluk anlamını ifade etmektedir.

Örnek 2.2:

Ali tarafından bulaşıklar yıkandı.

(*) Ali ce bulaşıklar yıkandı.

Örnek 2.3:

Kiralar ev sahibi tarafından alındı.

(*)Kiralar ev sahibince alındı.

Örnek 2.4:

Yemek parası şirket tarafından ödendi.

Yemek parası şirketçe ödendi.

Aşağıdaki örnekte etken fiil ‘Yıkama işi yapılmak veya yıkama işine konu olmak’ anlamıyla ‘yıkamak’ olup ‘**-n**’ edilgenlik eki getirilerek ‘yıkandı‘ şeklinde edilgen hale getirilmiştir. Etken cümlede anne ‘yıkama’ işini direk üstlenirken; edilgen cümlede işi yapandan daha çok işten etkilenen kısmı yani bulaşıkların yıkandığı vurgulanmaktadır. Edilgen cümlede tarafından zarf tümleci ile işi yapanın anne olduğu belirtilmektedir. Etken cümlede ‘bulaşıkları’ kelimesindeki geçişli nesneyi sağlayan ‘-ı’ etkisini kaybederek edilgen cümlede özne konumuna getirilmiştir.

Örnek 2.5:

a) Annem tüm bulaşıkları yıkadı.

b) Tüm bulaşıklar annem tarafından yıkandı.

ETKEN YAPI	EDİLGEN YAPI
Özne	**Etken Özne**
Annem	Annem tarafından
Nesne	**Özne**
Tüm bulaşıkları	Tüm bulaşıklar
Etken Fiil	**Edilgen Fiil**
Yıkamak	yıka-n-mak

Aşağıdaki belirtilen örnekte etken fiil olan ‘Yemek yeme, karın doyurma işi’ anlamındaki ‘yemek’ edilgenlik eki ‘-il’ alarak edilgen hale getirilmiştir. Etken cümle içerisinde bulunan tamlama halindeki nesne ‘büyük bir ekmeği’ ifadesindeki nesne eki ‘-i’ yok olarak eksiz bir şekilde edilgen cümlenin öznesi konumuna gelmiştir. Türkçede özne her zaman yalın olarak cümle içinde bulunmaktadır. Aynı zamanda etken cümlenin öznesi edilgen cümlede zarf görevi üstlenmiştir.

Örnek 2.6:

a) Çocuklar büyük bir dilim ekmeği yediler.

b) Büyük bir dilim ekmek çocuklar tarafından yendi.

ETKEN YAPI	EDİLGEN YAPI
Özne	**Etken Özne**
Çocuklar	Çocuklar tarafından
Nesne	**Özne**
Büyük bir dilim ekmeği	Büyük bir dilim ekmek
Etken Fiil	**Edilgen Fiil**
Yemek	Ye-n-mek

2.2. Türkçede Edilgenlik Eklerinin Kullanımı

Etken fiillerden - (I) l - /- (u)l ve - (l) n -/ - (U)n - ekleri ile kurulan fiillere edilgen fiil denildiğini belirtmiştik. Edilgen fiilin asıl eki - (I) l - / - (u)l'dur. Ancak bu ek ünlü ile ve -l ünsüzü ile biten fiillere gelmediği için, böyle durumlarda doğacak ses uyumsuzluğunu önlemek için, edilgenlik eki olarak - (l) n -/ - (U)n - ünsüzü kullanılır.[32] Deny (1941) 'l'den sonra -ıl ekinin -ın'a dönüşmesinin nedenini ayrışım (dissimilation) olayına bağlar. Etken fiili edilgen bir fiile dönüştürmek için, geçişli bir fiil kökü bir ünsüz ile sonlanıyorsa ünlü uyumuna göre bu fiil köküne sözel yapı tarafından (il, ıl, ül, ul) birisi eklenir. Eğer bir geçişli fiil kökü, bir ünlü ile sonlanıyorsa, bu fiil köküne (in, ın, ün, en, an) uygun birisi eklenir. Ancak, ünlü ile biten fiillerin son ünlüleri ile ilk ünlüleri özdeş ve ortak olduğundan, bu iki özdeş ünlü ses uyumu tarafından bire indirgenir. Başka değişle kaynaştırılır. (Göknel2014; 21) Gerjanvan Schaaik (1999) 'Türkçe'de öznelik Eksiltme 'adlı makalesinde Edilgen bir eylem etken karşılığından eylem köküne eklenmiş bir son ekle ayrılır: 1) ünlülerden sonra -n gelir. 2) -l sesiyle biten bir kökten sonraki ek - (En)'dir; 3) bazı eylem köklerinde –n El kullanılır ve 4) başka bazı durumlarda - (E)l bulunur şeklinde ifade etmiştir.

Aşağıdaki örneklerde görüldüğü -l ünsüzü ile biten fiillere - (l) n -/ - (U)n -ekleri, ünlü ile biten kök ve gövdelere doğrudan doğruya -n, ünsüz ile biten kök ve gövdelere a- (I) l - /- (u)l getirilerek edilgen yapılmaktadır.

[32] Prof. Dr. Zeynep Korkmaz, 'Türkiye Türkçesi Grameri – Şekil Bilgisi' Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2009, 546.

Tablo 2.2. Türkçe Edilgen Eklerinin Kullanımı

- (I) l - /- (u)l Eki ile Yapılan Edilgenlik	- (l) n -/ - (U)n Ekleri ile Yapılan Edilgenlik
Say-ıl	Sev-in
Aç-ıl	Sil-in
Biç-il	İzle-n
Bay-ıl	Buda-n
Büz-ül	Del-in
Isır-ıl	Çal-ın
Duy-ul	Ertele-n
Çiz-il	Del-in
Gid-il	Gül-ün
Götür-ül	Hatırla-n
Tüken-il	Oku-n
Kat-ıl	Hesapla-n
Sev-il	Bul-un

2.2.3. -l, Il-Ul

Bu ek, kılış filleri üzerine gelerek edilgen işlevi için kullanılır; ancak, yine kılış tabanlı[33] fiillerin üzerine gelerek onların kendi kendine gerçekleşme ifade edebilen oluş tabanlı bir fiile dönüşmesini sağlamak içinde kullanılabilmektedir.[34] Ergin (1972)'de Eski Türkçede edilgen ekinin yalnız -ıl olduğunu, -In ekinin edilgenlik anlatmakta hiç kullanılmadığını belirtir.

Aşağıdaki örnekler incelendiği zaman etken halde bulunan 'biç-, dök-, çöz-' fiilleri 'ne, neyi' sorularına cevap bulduğu için geçişli aynı zamanda kılış fiili olarak ifade edilir. 'Belli bir biçim vererek kesmek' anlamındaki biç- fiil kökü 'ç' ünsüzü ile bitmesi ve ünlü uyumuna bağlı olarak edilgenlik eki 'il' alarak 'Biçme işine konu olmak'

[33] Fiiller, anlattıkları hareketin niteliğine göre değişik özellikler gösterir. Bunları üç grupta inceleyebiliriz
a) Kılış Fiilleri
b) Durum Fiilleri
c) Oluş Fiilleri
Bunları birbirinden ayırt etmek için pratik olarak şu yöntem kullanılır; Eğer bir fiil geçişli ise (neyi, kimi)sorularına cevap veriyor ise kılış fiilidir. (kırmak, atmak, dikmek… vs)
Fiil, öznenin kendi iradesi dışında geçirdiği değişimi anlatıyorsa ve hareket bildirmiyorsa o oluş fiilidir. (sararmak, yaşlanmak, uzamak. . vs)Fiil, öznenin kendi iradesinde yani kendi isteği ile gerçekleşiyorsa ve fiil bir hareket ifade ediyorsa o durum fiilidir. (yürümek, oturmak, gitmek... vb)
Durum ve oluş fiilleri geçişsiz fiillerdir.

[34] Delice, H. İbrahim, Çatı Eklerinin Bilinmeyen Bir İşlevi, (419- 434)

anlamıyla , ‘Üstünde bulunan bir şeyi düşürmek’ anlamındaki ‘dök-‘ etken fiil kökü ‘k’ ünsüzü ile bitmesi ve ünlü uyumuna bağlı olarak ‘ül’ edilgenlik ekini alarak ‘Dökme işi yapılmak veya dökme işine konu olmak’ anlamıyla, ‘Bulmaca, sorun vb.’ nin bilinmeyen, gizli noktasını bulup açıklamak, sonuca bağlamak’ anlamındaki ‘çöz-’ fiil kökü ‘z’ ünsüzü ile bitmesi ve ünlü uyumuna bağlı olarak -ül edilgenlik ekini alarak ‘Çözme işine konu olmak’ anlamıyla edilgen hale getirilmiştir.

Örnek 2.7:

a)Yaşlı adam bahçesindeki tüm otları biçti.

b)Tüm otlar yaşlı adam tarafından biç**il**di.

Örnek 2.8:

a) Çocuk kurabiyelerin hepsini döktü.

b) Kurabiyeler çocuk tarafından dök**ül**dü.

Örnek 2.9:

a) Zeki kız zor problemi kolayca çözdü.

b)Zor problem kız tarafından kolayca çözüldü.

2.2.4. -N-, -In-/-Un

Etken fiilin sonu -I sesi ve ünlü ile biten fiilleri edilgen hale dönüştürmek için ünlü uyumuna göre -n, -ın, -un ekleri gelmektedir.

Aşağıdaki örneklerin fiilleri incelendiği zaman ‘Çayı kaynar suyun içine attıktan sonra renk ve koku vermesi için bir süre bekletmek’ anlamındaki ‘demle-’ ünlü bir harf ile sonlandığı için direk olarak ‘n’ sesini alarak ‘Demleme işi yapılmak’ anlamına gelen ‘demlen-’ haliyle, ‘Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları seslendirmek veya düşünceyi anlamak’ anlamında ‘oku-’ sonu ünlü harf ile sonlanması nedeniyle ‘n’ edilgenlik alarak ‘ Okuma işine konu olmak’ haline gelmiş, ‘Bir yazı, çizgi vb. ni kazıyarak veya sürterek yok etmek’ anlamıyla sil- etken fiil -l ile sonlanmasından ve ünlü uyumuna göre -il edilgenlik ekini alarak ‘Silme işine konu olmak’ anlamına gelerek ‘silin’ halinde edilgen yapılmıştır.

Örnek 2.10:

a) Babam tavşan kanı çay demledi.

b) Tavşan kanı çay babam tarafından demlendi.

Örnek 2.11:

a) Kitabı bir hafta içinde okudu.

b) Kitap bir hafta içinde okundu.

Örnek 2.12:

a) Öğretmen tahtayı sildi.

b) Tahta öğretmen tarafından silindi.

Türkçede '-l ve -n ' edilgenlik ekleri aynı zamanda dönüşlü fiillerde de kullanıldığı için birbirine karıştırılır. Bu karışıklığı önlemek için şu yol izlenir:

1. Dönüşlü fiillerde işi yapan bellidir. İşi yapan kişi aynı zamanda işten etkilenir. Bu fiillerde kendi kendine yapılma anlamı vardır.

2. Edilgen fiillerde işi yapan belli değildir. Edilgen fiillerde başkası tarafından yapılma anlamı vardır.[35]

Aşağıdaki cümleleri incelediğimiz zaman 13a'da bulunan cümle etken fiil 'Su veya başka bir sıvı kullanarak bir şeyi temizlemek' anlamında kullanılıp özne konumunda bulunan annenin çocuğu yıkadığı ifade edilirken 13b'deki cümlede 'yıka-' etken fiiline '-n' edilgenlik eki getirilip 'Yıkama işi yapılmak veya yıkama işine konu olmak' anlamıyla edilgen hale getirilmiştir. Fakat 13c'de bulunan cümle edilgen ifade gibi görünse de etken bir fiildir. Yıkanan kim? Sorusuna cevap bularak işi yapan belli olduğu gibi aynı zamanda işten etkilenen olması nedeni ile dönüşlü fiildir.

Örnek 2.13:

a) Anne çocuğu yıkadı.

b) Çocuk anne tarafından yıkandı.

c) Çocuk yıkandı.

---

[35] http://www. turkcede. org/yeni-ogrenenlere-turkce-ogretimi/dilbilgisi-anlatimlari/369-donuslu-fiiller. html.

Aşağıdaki örneği incelediğimiz zaman ‘Maya koymak, içine maya karıştırmak’ anlamındaki fiil ‘-n’ edilgenlik eki alarak Ayşe tarafından ‘mayalanma işinin yapıldığı’ şeklinde edilgen hale gelirken 14c’deki örnek cümlede ‘Mayanın etkisiyle ekşiyip kabarmak’ anlamına gelen ‘mayalan-’ dıştan müdahale edilmeden hamurun kendi içinde oluşturduğu değişimi ifade eder bundan dolayı dönüşlü fiildir. Aynı fiilin hem dönüşlü hem de edilgen olabilme özelliği vardır.

Örnek 2.14:

a) Ayşe hamuru mayaladı.

b) Hamur Ayşe tarafından mayalandı.

c) Hamur mayalandı.

2.3. Fiil-Nesne Bağlantısı Açısından Edilgenlik

Türkçede şimdiye kadar edilgenlik üzerine yapılan araştırmalarda genel olarak nesnesine göre geçişli ve geçişsiz olması yönünden incelendiği görülmektedir. Türkçede kök ve gövde halindeki fiiller ‘geçişli fiiller’ ve ‘geçişsiz fiiller’ olmak üzere ikiye ayrılır. Geçişli fiiller anlam olarak nesne alabilen fiillerdir:

aç-	aktar-	at-	biç-
kes-	döşe-	yaz-	sergile-
yap-	süpür-	yut-	çiz-
böl-	pişir-	söyle-	devir-
kırıl-	oyna-	anlat-	Süz-

‘Yapma, etme’ bildiren fiiller geçişli fiillerdir. Bunlar cümle içerisinde hem belirtili hem de belirtisiz nesne alabilirler. Kimi ve neyi sorularına cevap oluştururlar. (Korkmaz, 2009) Geçişsiz fiiller ise ‘neyi ve kimi’ sorularına cevap bulunamayan nesne almayan fiillerdir. Geçişsiz fiiller:

acık-	kana-	yürü-	koş-
sancı-	titre-	öl-	bayıl-
kork-	şaş-	uyan-	doy-
kovul-	öksür-	yan-	göç-
dal-	dal-	yat-	pinekle-

‘Olma’ ve ‘oluş’ bildiren fiillerdir. (Korkmaz, 2009)

2.3.1. Geçişli Fiillerde Edilgenlik

Batı dil bilimi literatüründe edilgen (passive) terimin geçişlilik (transitivity) terimiyle sıkça beraber ele alındığı görünmektedir. Dil bilimcilerin çoğu edilgenleşmeyi bir dönüşüm süreci olarak kabul ettiğinden, dil bilim literatüründe bu sürecin gerçekleşmesi için etken cümlelerin geçişli olması gerektiğine dair görüşler vardır. Başka bir değişle, bu görüşü savunanlara göre sadece geçişli fiiller edilgen hale getirilebilinir[36].

Edilgenlik genel tanımı yapılırken bir çok dil uzmanı edilgenliğin oluşmasında temel unsurun cümle içerisinde nesne olması gerektiğini ifade ederek edilgenliği, geçişli fiile (nesnesi olan) etken fiile edilgenlik eklerinin - (ı)l-/ - (u)l ve - (I)n-/- (U)n eklenmesi ile oluşması ya da geçişli fiilleri geçişsiz fiile çevirir ifadelerini kullanır. Etken geçişli fiile gelen edilgenlik ekleriyle birlikte etken cümledeki nesnenin özne konumuna yükselmesi, etken cümledeki öznenin belirginsizleşmesi ile edilgenlik yapılmış olmaktadır.

Aşağıdaki cümlelerde bulunan fiiller anlat-, söyle-, del- 'ne, neyi' sorularına cevap bulduğundan dolayı geçişli fiil özelliği taşımaktadır. 'Bilgi vermek, izah etmek' anlamınla kullanılan 'anlat-' etken geçişli fiili 'ıl' ekini alarak edilgen hale dönerken, etken cümlede nesne halinde bulunan 'bu konuyu' ifadesindeki nesne eki atılarak 'bu konu' şeklinde özne konumuna getirilip, 'Türkü, şarkı vb. okumak' anlamına gelen geçişlifiil '-n' edilgenlik ekini alarak edilgen hale gelirken, etken cümlede nesne halinde bulunan 'minik kuş şarkısını' ifadesindeki nesne eki atılarak 'minik kuş şarkısı' şeklinde özne konumuna getirilip, 'Delik açmak, delik duruma getirmek' anlamında kullanılan del- etken geçişli fiil 'in' edilgenlik ekini alarak 'delin' şeklinde edilgen hale getirilirken nesne halinde bulunan 'duvarı' nesne ekinden kurtularak 'duvar' şeklinde özne konumuna getirilmiştir.

Örnek 2.15:

a) Geçen hafta hoca bu konuyu anlattı.

b) Bu konu hoca tarafından anlatıldı.

Örnek 2.16:

a) Küçük kız minik kuş şarkısını söyledi.

b) Minik kuş şarkısı küçük kız tarafından söylendi.

[36] (Karabulut, 2011)

Örnek 17:

a) Usta duvarı deldi.

b) Duvar usta tarafından delindi.

2.3.2. Geçişsiz Fiiller İle Edilgenlik

Edilgenlik, tanımları yapılırken edilgenlik eklerinin geçişli fiile gelebileceği vurgulanır fakat nesne almayan fillerin edilgen olabileceği görmezlikten gelinmektedir. Ama nesne almayan geçişsiz fiil özelliği taşıyan fiillerde edilgenlik eklerinden - (ı)l-/ - (u)l ve - (I)n-/- (U)n alarak içinde edilgenlik özelliği taşıyabilir. Belki de geçişsiz fiil ile yapılan edilgenliklerin etken cümleye dönüştürülmediği için bir çok dil araştırmacı ve dilbilgisi kitapları sadece etken geçişli fiil ile yapılan edilgenliği ele almışlardır. Bunun sebebi ise edilgenliği dönüşüm süreci olarak etkenlikten edilgenliğe geçiş olarak görmektedirler. (Erdem 2000: 212 -213) geçişsiz eylemlerinde edilgenleşeceği yönünde dikkat çekmektedir.

Bu fiiller, doğa (gökyüzü, güneş, yer) doğada meydana gelen olaylarla (yağmur, rüzgar, şimşek) ilgili olarak kullanılmaktadır.

Beden ya da organ (kol, yürek, dil), organlardan çıkan (ter, gözyaşı, nefes, ses. . gibi), insanın psiolojik durumu (korku, cesaret, sükünet) gibi insan ve onun biyolojisi, psikolojisi ve fizyolojisinde, reflex düzeyinde meydana gelen bir çok oluşumlarla ilgili olarak kullanılır.

Aşağıda verilen fiillerin şekil ve anlam olarak edilgen olmasına rağmen etken halleri bulunmamaktadır. Bu fiiller geçişsiz fiil özelliği taşımalarından dolayı içinde nesne barındırmazlar.

Örnek 2.18:

Beden çözülmek.

Örnek 2.19:

Gözyaşı dökülmek.

Örnek 2.20:

Bu sıcakta uyunmaz.

Örnek 2.21:

Bu söze gülünür.

2.4. Fiil- Özne Bağlantısı Açısından Edilgenlik

Türkçede edilgenlik üzerine yapılan araştırmalar nesne odaklı olmasının yanında özne odaklı yapılan araştırmalarda çok fazladır. Özne odaklı yapılan çalışmalar kişili ve kişisiz edilgen olmak üzere ikiye ayrılır. Kornfilt (1997), Türkçede ki edilgen yapıları incelerken öznelerine göre yani kişili edilgen ve kişisiz edilgen olmak üzere iki başlık altında incelemektedir.

2.4.1. Kişili Edilgen Yapı

Kornfilt (1997) kişili edilgen çatı özelliklerini şu şekilde sıralamıştır (1997: 323-324):

1. Etkenin Düz Nesnesi edilgenin Öznesi olarak görünebilmektedir. Türkçede bulunan edilgenlerin en verimli örüntüsünü bu yapı oluşturmaktadır (Kornfilt 1997: 323).

2. Etkenin Dolaylı Nesnesi ya da diğer bazı kurucuları edilgenin Öznesi olarak görünmekten çok, yine dolaysız ya da diğer kurucular olarak ve etken tümcede taşıdıkları eki taşıyarak edilgen tümcede kalmaktadırlar. (Kornfilt 1997: 324).

Türkçe dilbilgisinde genellikle etken çatıdan edilgen çatıya dönüşün ve fiilin etki alanına girerek özne niteliği kazanan kelime ve kelime grupları sözde özne ve gramerce özne olarak kabul edilir.[37] Yüklemde bildirilen işten etkilenen varlık cümlede özne gibi kullanılır, ama asıl özne değildir. Aslında kişili edilgen yapılar geçişli fiille yapılan edilgen cümleleri temsil eder.

Konuya cümledeki yüklem- özne ilişkisinden bakıldığında, edilgen cümlede yüklemin etkisinde kalan özne, görünmez özne değil, görünürdeki öznedir. Bu bakımdan edilgen çatıyı görünmeyen bir öznesi bulunmakla beraber, öznenin, yüklemin gösterdiği oluş ve kılışın yani yapılan işin etkisinde kaldığını görülüyor. Böylece, görünürdeki özneyi

[37] Korkmaz, Zeynep, 2009, 3.baskı

‘sözde özne’ olarak değil, edilgen fiili bu yeni cümle yapısına göre normal özne olarak kabul etmek gerekir.[38]

Aşağıdaki örnekte ‘Bir değer karşılığında bir malı satıcıdan almak’ satın almak fiili etken ve geçişli bir fiil ‘-n’ edilgenlik ekini alarak edilgen hale dönüşürken, etken cümlenin nesnesi ‘ ayakkabıyı’ nesne ekinden kurtularak ‘ayakkabı’ şeklinde edilgen cümlenin öznesi durumuna getirilmiştir. Etken cümlede zaman bildirimi yapan zarf tümleci ‘dün’ edilgen cümlede aynı şekilde yerini almıştır.

Örnek 2.22:

a) Dün ayakkabıyı satın aldım.

b) Dün benim tarafımdan ayakkabı satın alındı.

Aşağıdaki cümlede ‘Biçilmiş veya yırtılmış kumaş, deri, yara vb.ni iğneye geçirilmiş iplikle tutturmak’ anlamıyla kullanılan ‘dik-‘ etken geçişli fiil edilgen hale getirildiğinde nesne konumunda bulunan ‘arma’ edilgen cümle içinde özne konumuna getirilirken etken cümle içerisinde bulunan dolaylı tümleç konumundaki ‘yeşil fırfırlı elbise’ edilgen cümlede de dolaylı tümleç görevini korumaktadır. Gerçek özne ise edilgen cümlede zarf görevini üstlenmiştir.

Örnek 2.23:

a) Terzi yeşil fırfırlı elbiseye arma dikti.

b) Yeşil fırfırlı elbiseye arma terzi tarafından dikildi.

Örnek 2.24:

a) Gizem yere oyuncaklarını döktü.

b) Oyuncaklar Gizem tarafından yere döküldü.

2.4.2. Kişisiz Edilgen Yapı

Kişisiz edilgen yapılar öznesiz çatı olarak da bilinir. Kişisiz edilgenlere, özetle, Özne konumunu hiçbir kurucunun doldurmadığı edilgen yapılar denebilir. Öznesiz çatı kavramının, geçişsiz eylem kök ya da gövdelerine getirilen edilgenlik eklerinin olduğu

[38] Korkmaz, Zeynep, 2009, 3.baskı

bilinmektedir. Bu tür yapılarda etmen bulunmaz. Hemen her tür eylemden kurulan bu edilgen yapılarda dilbilimsel bir öznenin bulunması her zaman gerekli değildir.[39].

Aşağıdaki cümlelerde kullanılan edilgenlik geçişsiz fiil ile sağlandığı için etken cümlede nesnesi yoktur. Bu yüzden edilgenliğe geçişte nesne konumundan özne konumuna geçiş olmadığı için özne yoktur. 'Gidildi' edilgen fiiline giden kim? sorusuna cevap bulunmamaktadır. Dolayısı ile kişisiz edilgen yapı özelliğine sahiptir.

Örnek 2. 24:

a) Eve gidildi

b) Eve gidildim

c) Ayşe eve gidildi.

"-ıl, -il, -ul, -ül, -ın, -in, -ün, -un" ekini alan her eylem edilgen olmaz. Edilgenliği cümle içindeki kullanımı belirler.

Örnek 2. 25:

Çikolata paketi minik tarafından açıldı. (edilgen)

Sözde Özne

Örnek 2. 26:

Ateşi düşünce hasta açıldı. (etken)

Gerçek Özne

Örnek 2. 27:

Doğum günü için ev süslendi. (edilgen)

Sözde Özne

Örnek 2. 28:

Evlilik yıldönümü için annem süslendi. (etken)

Gerçek Özne

[39] König, Güray, Türkçede Çatı, H.Ü. Edebiyat Fak. Dergisi, (özel sayı) :1983 (111-126)

Göknel'in 'Türkçe Dilbilgisi Yeni Tertibi 2014' adlı kitabında çatı kavramı içinde yer alan tablo sadeleştirilerek Türkçe geçişli ve geçişsiz fiillerin edilgen halleri şeklinde tablo halinde Ek 1'de gösterilmiştir.

2.5. Türkçe Çifte Edilgenlik

Çifte edilgenlik, eylem kök ya da gövdelerine getirilen edilgenlik eklerinin art arda kullanılmasıdır. Kök ya da gövde ünsüz ile bitiyorsa çifte edilgenlikten söz etmek olanaksızdır.

Aşağıdaki örneklerde görüldüğü gibi 'kazan-, yat-' fiilleri ünsüz '-n, -t' ünsüzü ile bitmektedir. Edilgen hali 'kazan-ıl, kat-ıl' olmasına rağmen çifte edilgenlik kullanımları yoktur.

Örnek 2. 29:

*Bir sene boyunca çalışılan sınav kazan-ıl-ın-dı.

Örnek 2. 30:

*Toplantıya çok değelirli hocalar kat-ıl-ın-dı.

Çicek , 'Türkçede Çifte edilgenlik Kavramı üzerine Bir Araştırma' adlı makalesinde etken fiillerin edilgen ve çifte edilgenlik hallerini tablo şeklinde gösterirken kök ya da gövdesi '-l' ünsüzü ile biten eylemler için çifte edilgenlik kavramından söz ederken geçişli ya da geçişsiz olması bakımından değerlendirilmesi gerektiğini '-l' ünsüzü ile biten geçişli eylemlerden elde edilmiş edilgen yapılara edilgenlik eki getirmek neredeyse olanaksız olduğunu oysa kök ya da gövdesi bir ünlü ile biten geçişli eylemlere ikinci edilgenlik eki getirmek daha kolay olduğunu ortaya koymuştur.Çifte edilenliğin yer aldığı tablo Ek 2'de gösterilmiştir.

Aşağıda çifte edilgenlik sağlayan örnek cümleler incelendiği zaman '-l' ünsüzü ile biten 'bul-' fiilinin çifte edilgenlik haliyle kullanımının olmadığını, diğer örnek cümlelere bakıldığında ünlü ile biten fiillerin iki edilgenlik ekini alarak çifte edilgen hale getirildiği görülmektedir.

Örnek 2. 31:

*Dün kaybettiğim cüzdan bul-un-ul-du.

Örnek 2. 32:

Bayramda okunacak şiir belirle-n-il-di.

Örnek 2. 33:

Kuruyemiş çocuklar tarafından ye-n-il-di.

Örnek 2. 34:

Okul binası beyaza boya-n-ıl-dı.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KORECE VE TÜRKÇE EDİLGENLİK KARŞILAŞTIRMASI

3.1. Korece ve Türkçe Edilgenlikte Morfolojik Boyut

Morfoloji dilbilimde, kelime biçimlerinin yapısını incelemek anlamında kullanılan bir terimdir. Morfolojik olarak edilgenlik, fiilin morfolojisinin edilgenleştirici biçimbirimlerle değiştirilmesi olayıdır. Diller bu bağlamda farklı özellikler gösterir.

Dünya dilleri içerisinde en yaygın edilgenlik tipolojileri tam edilgenlik (synthetic passives) ve dolambaçlı edilgenlik (periphrastic) dir. Tam edilgenlikte asıl olan, fiilin/yüklemin kökünde, içinde veya bünyesinde bazı değişim ve dönüşümler yapmaktadır. Korece ve Türkçede edilgenlik türlerinden tam edilgenlik kategorisinde yer almaktadır. Dolambaçlı edilgenlikte ise fiilin morfolojisinin değişmesi yanında birde yardımcı fiil kullanımı söz konusudur. Yani dolambaçlı edilgenlik yapan diller, değişik boyutlarda da olsa, bir asıl fiil ve bu fiile eklenmiş bir ek (genelde geçmiş zaman sıfat fiil ekidir) ile bir yardımcı fiil (genelde ol-, sahip ol- gibi durum fiili) kullanılır. Dolambaçlı edilgenlik tipolojisine sahip olan ise çoğunlukla Avrupa dilleridir. Bunun içerisinde Farsça da vardır[40].

Korece ve Türkçede etken fiil edilgen hale getirilirken, etken fiil sonuna edilgenlik ekleri alarak fiil kökünde bir değişim meydana getirerek edilgen hale dönüşür. Genel acıdan bakıldığı zaman aynı şekilde edilgenliğe dönüştüğü için tam edilgen olarak kabul edilir.

[40] (Karabulut, 2011)

Aşağıdaki örneklere bakıldığı zaman bu durumu açıkça görmek mümkündür:

Örnek 3.1:

나누- (nanu-)	나누-이-다 (nanu-i-)
böl-	böl-ün-

Örnek 3.2:

쌓- (ssah-)	쌓-이-다 (ssah-i-)
yığ-	yığ-ıl-

Örnek 3.3:

잡- (cab-)	잡-히- (capi-)
yakala-	yakala-n-

Örnek 3.4:

누르- (nuri-)	눌-리- (nulli-)
bas-	bas-ıl-

Örnek 3.5:

믿- (mid)	믿-기-다 (midgi-)
İnan-	inan-ıl-

Yukarıdaki verilen örneklerde etken fiil gövdesine edilgenlik ekleri getirilerek edilgenlik yapılmıştır. İki dilde de anlam olarak ‘bir bütünü iki veya daha çok parçaya ayırmak, taksim etmek ‘böl- (나누)’ etken kökü Korece’de ‘-i (-이)’ edilgenlik ekini Türkçe’de ise ‘-ün’ edilgenlik ekini almış, ‘Bir tepe oluşturacak biçimde üst üste koymak’ anlamındaki ‘-yığ (쌓)’ etken kök Korece’de ‘-i (-이)’ edilgenlik ekini Türkçede ‘-ıl’ edilgenlik ekini almış, ‘Bir kimseyi veya bir şeyi elle tutmak’ anlamındaki ‘yakala- (잡-)’ etken kök Korece’de ‘-hi (-히)’ edilgenlik ekini Türkçede ‘-n’ edilgenlik ekini almış, ‘Bir şeyi, üzerine kuvvet vererek itmek’ anlamıyla ‘bas- (누르-)’ Korece’de ‘-ri (-리)’ edilgenlik ekini Türkçede ‘-ıl’ edilgenlik ekini almış, ‘Bir şeyin varlığını, doğruluğunu kabul etmek’ anlamında kullanılan ‘inan- (믿-)’ etken kökü Korece’de ‘-gi (-기)’ edilgenlik ekini Türkçede ‘-ıl’ edilgenlik ekini almış ve edilgen yapıya dönüşmüştür. Korece ve Türkçede etken fiili edilgenleştirme yönü aynı olmasına rağmen her iki dilde de kullanılan edilgenlik ekleri farklı özellikler taşımaktadırlar.

3.1.1. Korece ve Türkçe Edilgenlik Ekleri

Korece'de etken fiilleri edilgen hale getirmek sanıldığından daha zordur. Türkçede etken fiillerin edilgenliğe dönüşümü sistematik bir yapı içermektedir. Etken fiil sonuna - (I)l /- (u)l ve - (I)n-/ (u)n-ekleri getirilerek yapılır. Türkçede edilgenlik eki bu iki edilgenlik eki ile sınırlıdır. Ayrıca Türkçe edilgenlikte fiiller Türkçe kökenli yada Türkçeye sonradan girmiş olan fiiller olarak ikiye ayrılıp bu ayrıma göre fiiller edilgenlik eki almazlar. Bundan dolayı Türkçe edilgenliğin kavranması, öğrenilmesi Korece edilgenliğe göre daha kolaydır. Korece edilgenliği kavramak için öncelikle Korece fiil yapılarını iyi bilmek gerekmektedir. İlk bölümde de bahsedildiği gibi Korece fiiller öz kökenli ve -hada (-하다)'lı olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Öz Korece kökenli fiiller türeme ekleri '-i, -hi, -ri, -gi (-이, - 히, -리, -기)' yada a/ıo cida (아 /어지다) yardımcı fill ile edilgen hale dönüştürülmektedir. Öz Korece kökenli fiilleri edilgen hale dönüştürmek için kullanılan 4 türeme eki ve bir yardımcı fiil vardır. Sonradan Korece'ye girmiş isimleri, fiil haline getiren '-hada (-하다)' fiilini edilgen haline getirmek için '-hada (-하다)'lı fiilin önünde yer alan isimin özelliklerine göre 'döda, badda, danghada (되다, 받다, 당하다)' yardımcı fiilleri ve her iki fiil için kullanılan 'a/o cida (아 /어지다)' yardımcı filli getirilerek edilgenlik yapılar. Buda göstermektedir ki '-hada (-하다)'lı fiillerin edilgen haline dönüşmesini sağlayan 4 şekil vardır.

Korece ve Türkçe edilgenlik şekil bilgisi yönünü inceleyen kaynaklarda edilgenliği sınıflandırma yöntemlerinde farklılıklar bulunmaktadır. Korece edilgenliğin karışık bir yapıya sahip olmasından dolayı Korece dilbilgisi kitaplarında Korece edilgenlik ekleri üzerinde konu anlatımları ve bu konuda yapılmış araştırmalar fazladır. Etken fiilin sonunda kullanılan edilgenlik eklerinin sınıflandırılması;

1. Türeme eki ile yapılan 'pasenğcog pidonğ (파생적피동)',

2. Yardımcı fiil ile yapılan'tonğsacog pidonğ (통사적피동)',

3. Kelime ile yapılan 'ohücog pidonğ (어휘적피동)'

edilgenliği olarak Korece'de edilgen ifadeler üç şekilde yapılırken Türkçede böyle bir ayrım bulunmamaktadır. Türkçe kaynaklar ve yapılan araştırmalarda sadece edilgenlik ekinin etken fiil sonuna - (I)l /- (u)l ve - (I)n-/ (u)n-ekleri getirilerek yapılır şeklide belirtilmekte ve edilgenlik genel olarak çatı kavramı altında işlenip diğer çatı ekleri ile birlikte anlatılmaktadır. Çatı kavramı içinde dönüşlülük fillini oluşturan '-n' eki ile edilgenlik ekinin aynı olmasından dolayı bu iki ekin ayırımı ile ilgili çalışmalar daha çok yer almaktadır. Bu çalışmada Korece'de edilgenlik eki sınıflandırmasından yola çıkarak Türkçe fiilleri ve sonradan dilimize girmiş fiillerin edilgenlik eki kullanımları incelenmiştir.

3.1.2. Türeme Ekleri İle Yapılan Edilgenlik

Korece'de türeme ekleri ile yapılan edilgenliğe 'pasenğcıog pidonğ (파생적피동) denilir. Bu edilgenlik türeme eki yani edilgenlik eki '-i, -hi, -ri, -gi (-이, - 히, -리, -기)' alarak edilgen hale gelmektedir. Türkçede edilgenlik eklerin böyle bir sınıflandırılması bulunmamasına rağmen Türkçe edilgenlik bu sınıfa girmektedir. Türkçede edilgenlik türeme ekleri - (I)l /- (u)l ve - (I)n-/ (u)n- ekleridir. Aşağıdaki örnekleri incelersek:

Örnek 3.6:

볶- (bogg-)	볶-이- (bogg-i-)
Kavur-	kavur-ul-

Örnek 3.7:

먹- (mıog-)	먹-히- (mıoki-)
ye-	yen-il-

Örnek 3.8:

날- (nal-)	날-리- (nalli-)
uç-	uçur-ul-

Örnek 3.9:

씻다 (şşid-)	씻-기- (şşiggi-)
Yıkan-	yıkan-ıl -

Yukarıdaki örnekleri incelediğimiz zaman öz Korece etken fiil ve Türkçe fiillerin edilgenliğe dönüştüren eklerin aynı özellikler taşıdığı görülmektedir. ‘Bir şeyi bir kabın içinde su katmadan kızartarak pişirmek’ anlamındaki ‘kavur- 볶- (bogg-)’ köküne Korece ‘(-이)’ edilgenlik eki Türkçede ise ‘-ul’ ekini alarak, ‘Yemek yeme, karın doyurma işi’ anlamına gelen ‘ye- (먹- mıog-)’ fiil köküne Korece’de ‘-hi (-히)’ eki Türkçede ‘-il’ ekini alarak, ‘Kuş, kanatlı böcek vb. hareketli kanatları yardımıyla havada düşmeden durmak, havada yol almak’ anlamında kullanılan ‘-uç 날- (nal-)’ fiil kökü Korece’de ‘-ri (-리)’ Türkçede ,(-ul) türeme ekini alarak, ‘Su veya başka bir sıvı kullanarak bir şeyi temizlemek’ anlamında kullanılan ‘ yıkama- 씻다 (şşid-)’ Korece’de gi (-기) ekini Türkçede ise ‘-n’ eki alarak edilgen hale getirilmiştir. Eklerin birleşme şekillerine bakıldığı zaman hiçbir farklılık yoktur. Fakat Türkçede iki tane olan edilgenlik eki - (I)l /- (u)l ve - (I)n-/ (u)n- birleşme koşullarına bakıldığı zaman fiil kökü bir ünsüz ile sonlanıyorsa ünlü uyumuna göre (il, ıl, ül, ul) eğer bir geçişli fiil kökü bir ünlü ve -l ünsüzü ile sonlanıyorsa, bu fiil köküne ünlü uyumuna göre ‘-in, -ın,- ün,-en, -an’ eklerinden biri getirilir.

Aşağıdaki örneği incelediğimizde ‘Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları seslendirmek veya düşünceyi anlamak’ anlamına gelen ‘oku-’ etken fiil kökü ‘-n’ edilgenlik eki alarak ‘Okuma işine konu olmak’ olarak edilgen anlama getirilmiştir. ‘Oku-’ fiil kökü ‘-u’ sesi ile bittiği için kurallara göre edilgenlik eklerinden ‘-n ’ getirilerek edilgen yapılmıştır. ‘Bir bütünü iki veya daha çok parçaya ayırmak, taksim etmek’ anlamına gelen ‘-böl’ etken kök ‘-ün’ edilgenlik ekini alarak ‘Belirli bölümlere, parçalara ayrılmak’ anlamı yüklenilip ‘-böl’ etken kök ‘-I’ ünsüzü ile sonlandığı için ve ünlü uyumuna göre ‘-ün’ edilgenlik ekini almıştır. ‘Delik açmak, delik duruma getirmek’ anlamındaki ‘del-‘ sonu ‘-l’ ile bittiği için ve ünlü uyumu özelliklerine göre ‘-in’ ekini alarak ‘Delme işi yapılmak’ anlamına dönüşmüştür.

Örnek 3.10:

Oku-n-mak

Böl-ün-mek

Del-in-mek

Aşağıdaki örnekler incelendiği zaman ‘Yerin altına koyarak üstünü toprakla örtmek’ anlamındaki etken fiil kökü ‘-göm’ son sesi ‘-m’ ünsüzü ile sonlandığı için ve ünlü uyumu kuralına göre ‘-ü’ sesi alarak edilgenlik eki ‘-ül’ eklenerek ‘Gömme işi yapılmak veya gömme işine konu olmak’ şeklinde edilgen halini almıştır. Aynı şekilde ‘Bir şeyin içine, üstüne veya yanına, niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için başka bir şey eklemek, karıştırmak’ anlamındaki ‘kat-‘ etken fiil kökü ‘-t’ ünsüzü ile bitmesinden dolayı ‘-ıl’ edilgenlik ekini alarak ‘Katma işi yapılmak’ anlamında edilgen yapılmıştır. ‘boz-’ ‘Bir şeyi kendisinden beklenilen işi yapamayacak duruma getirmek’ anlamındaki fiil sonu ‘-z’ ünsüzü ile bittiği için ‘-ul’ şekline ‘Bozma işine konu olmak’ anlamı ile edilgen hale getirilmiştir.

Örnek 3.11:

Göm-ül-mek

Kat-ıl-mak

Boz-ul-mak

Yukarıda bulunan örneklerde görüldüğü üzere Türkçe edilgenlik eklerinin birleşme özelliği zor değildir. Korece türeme eklerinin birleşim özelliklerine bakıldığı zaman oldukça karışık bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Korece’de 4 tane türeme eki olup her bir türeme ekinin hangi fiile geleceği hususunda kesin kurallar olmasa da belirlenmiş kurallar vardır. Özellikle yabancılar için dilin fonetik yapısı tam bilinmediği için Korece edilgenlik eklerini kullanırken bu kuralların bilinmesi gerekir. Fakat bu kuralların her fiil için geçerli olmadığından dolayı fiillerin edilgenlik hallerini ezberleyerek öğrenmek en doğru yöntemdir. Bundan dolayı birinci bölümde edilgen fiil tablolarına daha çok yer verilmiştir. Korece türeme ekleri etken fiille birleşme şekilleri aşağıdaki gibidir.

‘l, d, m, s, ç, nh (ㄴ, ㄷ, ㅁ, ㅅ, ㅊ, ㄶ) sesleri ile bitiyorsa türeme eklerinden ‘-gi (-기)

‘gg, h, t (rt) (ㄲ, ㅎ, ㅍ, ㅌ (ㄿ))’ sesleri ile bitiyorsa türeme eklerinden ‘-i (-이)’

‘g, lg, d, nc, b, lb (ㄱ, ㄺ, ㄷ, ㅈ , ㄵ, ㅂ, ㄼ)’ sesleri ile bitiyorsa türeme eklerinden ‘-히 (hi)’

‘-rı- (-르)’ ve ‘-l- (-ㄹ) ile bitiyorsa edilgenlik türeme eki olarak ‘-ri (-리)

Aşağıdaki örnekler incelendiğinde ‘Bir şeyi aşağıya sarkacak bir biçimde bir yere iliştirip sarkıtmak, anlamında kullanılan 걸- (gol- as-)’ fiilin sonu ‘-l (-ㄹ)’ sesi ile bittiği için ‘-ri (-리)’ edilgenlik ekini alarak ‘걸리- (golli)’ şeklinde, ‘Kaçanın arkasından koşmak, yakalamaya çalışmak’ anlamındaki 쫓- (ccod-kovala-)’ fiil kökü ‘ç (ㅊ)’ sesi ile bittiği için ‘-gi (기)’ edilgenlik ekini alarak 쫓기 (codgi-) şeklinde, ‘Kâğıt, kumaş vb. nesneleri üst üste kat oluşturacak biçimde bükmek’ anlamında kullanılan ‘접- (cıob-katla)’ fill kökü ‘b (ㅂ)’ ile bittiği için ‘-hi (히)’ edilgenlik ekini alarak 접-히- (cıopi-) şeklinde edilgen hale getirilmiştir.

Örnek 3.12:

걸- (gıol-)	걸리- (gıolli)
As-	asıl-

Örnek 3.13:

쫓- (ccod-)	쫓-기- (codgi-)
Kovala-	kovalan-

Örnek 3.14:

접- (cıob-)	접-히- (cıopi-)
Katla-	katlan-

Yukarıdaki örneklerde de görüldüğü gibi Korece türeme eklerinin birleşme kuralları çok olup bu kurallara uymayan istisna birleşme durumları da görülmektedir. Korece’de türeme ekleri ile yapılan edilgenlik Türkçede bulunan edilgenlik ile aynı özellikleri taşımasına rağmen Korece’de bulunan türeme eklerinin fazla olması ve birleşim koşulları bakımından Türkçeden daha zordur.

3.1.3. Yardımcı Fiil İle Yapılan Edilgenlik

Korece’de yardımcı fiil ile yapılan edilgenliğe ‘tonğsacıog pidonğ (통사적피동)’ adı verilmektedir. Bu edilgenlik türü etken fiil köküne ‘a/ıo cida (아 /어지다)’ yardımcı fiil eklenmesi ile oluşur. Hem öz Korece kökenli fiile hem de Korece’ye sonradan

girmiş isimleri fiil yapmak için kullanılan ‘-hada (-하다)’lı fiiller için kullanılır. Türkçe edilgenlik içinde yardımcı fiil ile yapılan edilgenlik söz konusu değildir.

Aşağıdaki örnekler incelendiği zaman ‘Bıçak, makas vb. bir araçla bir şeyi ikiye ayırmak, parçalamak, doğramak’ anlamına gelen ‘ggagg (깎-kes-)’ fiil kökünde yardımcı fiil ‘aci (아지)’ gelerek ‘Ggaggaci (깎아지-kesil)’ olarak ve son ses ‘gg (ㄲ)’ bitmesinden dolayı türeme eklerinden ‘-i (-이)’ alarak ‘ggaggi (깎이- kesil)’ ‘Kesme işi yapılmak’ anlamıyla iki şekilde edilgenlik sağlanmıştır.‘Sırtına alıp yüklenmek’ anlamında kullanılan ‘ıob- (업-sırtla-)’ fiil köküne yardımcı fiil ‘ıo ci (어지)’ gelerek ‘oboci- (업어지-sırtlan-)’ olarak ve fiil son sesi ‘b (ㅂ)’ bitmesinden dolayı ‘hi (-히)’ türeme eki getirilerek ‘ıobpi- (업히-sırtlan)’ şeklinde ‘ Sırtlamak işi yapılmak’ anlamıyla edilgen yapılmıştır. Türkçede bir fiil aşağıdaki örneklerde olduğu gibi iki şekilde edilgen hale getirilemez.

Örnek 3.15:

깎- (ggagg-)	깎이- (ggaggi-)	깎아지- (ggaggaci-)
Kes-	kesil-	kesil-

Örnek 3.16:

업- (ob-)	업히 (opi-)	업어지- (obocida-)
Sırtla-	sırtlan-	sırtlan-

3.1.4. Kelime İle Yapılan Edilgenlik

Korece’de kelime ile yapılan edilgenliğe ‘ohücıog pidonğ (어휘적피동)’ adı verilmektedir. Türkçede böyle bir edilgenlik söz konusu değildir. Korece’ye sonradan girmiş isimleri fiilleştiren ‘ Hada (하다)’lı eylemleri edilgen fiile dönüştürmek için ‘hada (하다)’ yerine‘-döda, -badda, -danğhada (-되다, -받다, -당하다)’getirilmektedir. ‘ -döda, -badda, - danğhada (되다, 받다, 당하다)’kullanımı ‘hada (하다)’lı eylemlerin anlamsal özelliğine göre getirilmektedir.

Aşağıdaki örneklerde görüldüğü üzere gamgım (감금) hapis kelimesi ‘hada (하다) ile birleşerek ‘gamgımhada (감금하다-hapsetmek)’ şeklinde etken fiil yapılmıştır. Döda (되다-olmak) anlamı taşıyan fiil ile birleşerek gamgımdöda (감금되다-hapsolunmak) şeklinde edilgen hale getirilmiştir. Aynı şekilde soge (소개) tanış kelimesi ‘hada (하다) ile birleşerek sogehada (소개하다-tanıştırmak) şekliyle etken fiil olurken ‘almak, kabul etmek’ anlamında kullanılan badda (받다)’yı alarak sogebadda (소개받다-tanıştırılmak) şeklinde edilgenliğe dönüştürülmüştür.

Örnek 3.17:

감금하다(Gamgımhada)	감금되다 (Gamgımdöda)
Hapsetmek	Hapsedilmek

Örnek 3.18:

소개하다 sogehada	소개받다 sogebadda
Tanıştırmak	Tanıştırılmak

Türkçede kelime edilgenliği yok olduğu söylenmişti. Aslında Korece’de kelime edilgenliği denmesinin nedeni, Korece’de isimler nasıl ‘hada (하다)’ ile birleşip fiil haline dönüyor ise edilgenlikte bu isimler ‘-döda, -badda, -danğhada (-되다, -받다, -당하다)’ ile birleşerek edilgen fiil haline dönüşür. Bundan dolayı da kelime edilgenliği adı verilir. Türkçeye sonradan girmiş kelimelerin edilgenliği üzerine bir çalışma bulunmamaktadır. Korece’de bulunan edilgenlik türü olan kelime edilgenliğinden yola çıkarak Türkçeye sonradan giren yabancı isimlerin edilgenliği bu çalışmamızda incelenmiştir.

3.1.5. İsim+Yardımcı Fiil Şeklinde Oluşan Birleşik Fillerde Edilgenlik

Türkçede isim soylu kelimeler ve kelime grupları da yüklem olabilmektedir. Korkmaz, ’Bunlar bir ad veya sıfat ile et-, eyle- , yap- , kıl-, ol- ve bulun- yardımcı fillerinin birleşmesinden oluşmuştur. Birleştikleri yardımcı fiilin görevi, bir adı fiil durumuna getirmektir. Dolayısıyla, esas anlam ad üzerindedir. Yardımcı fiil, yalnızca

adı ‘etmek’ , ’yapmak’, ‘kılmak’, ve ‘olmak’ anlamları katarak fiileştiren ve çekim eklerini alan bir işlev yüklenmiştir’ der. (Korkmaz 2003: 792- 800)

Ergin, ‘isimle birleşik fiil yapan yardımcı filler et-, ol-, eyle-, bulun-, yap- fiilleridir. Bunlardan et-, eyle-, yap- isimlerinden geçişli birleşik fiil, ol-, bulun- ise geçişsiz birleşik fiil yaparlar. (Ergin 1989: 365)

Türkçede isim ve isim soylu kelimeleri fiil haline dönüştüren altı tane ‘et-, eyle-, yap-, kıl-, ol- ve bulun-’ yardımcı fiil bulunmaktadır. Fakat Korece’de bu ‘hada (하다-yapmak)’ yardımcı fiili ile sınırlıdır. Türkçede isim ve isim soylu kelimeler fille dönüştürülürken esas anlam isim üzerinden olup ve anlamsal özelliklere göre ‘et-, eyle- , yap- , kıl-, ol- ve bulun-’ yardımcı filleri getirilir. Korece’de ise anlamsal özelliklere bakılmadan isimler ‘hada (하다-yapmak)’ yardımcı fiili ile fiile dönüşürken Korece’de bu isimlerin edilgenlik haline getirilmedeki sürece bakıldığında ‘-döda, -badda, -danğhada (-되다, -받다, -당하다 -olmak, -almak, maruz kalmak)’ nın ismin anlamsal özelliklerine göre getirilmesi bakımından Türkçede ki isim ve isim soylu kelimelerin fiil haline dönüşümü ile benzerlik göstermektedir.

Aşağıda Türkçe isim ve isim soylu kelimelerin fiil hali ve edilgen şekilleri gösterilmektedir.

Tablo 3.1. Türkçe Birleşik Fiillerin Edilgenlik Halleri

NO	İSİM	İSİM+ FİİL (Etken Fiil)	İSİM+FİİL+EDİLGENLİK EKİ
1	Hasta	Hasta + olmak	Hasta + ol+ un +mak
2	Mutlu	Mutlu + olmak	Mutlu + ol+ un+mak
3	Kabul	Kabul + olmak	Kabul + ol + un + mak
4	Hapis	Hapis + olmak	Hapis + ol+ un + mak
5	Zengin	Zengin + olmak	Zengin + ol+ un +mak
6	Nikah	Nikah + olmak	Nikah + ol+un+mak
7	Şükür	Şükür + etmek	Şükür + ed+il+mek
8	Telefon	Telefon + etmek	Telefon +ed+ il+mek
9	Tavaf	Tavaf + etmek	Tavaf + ed+il +mek
10	Emir	Emir + etmek	Emir + ed+il+mek
11	Rica	Rica + etmek	Rica + ed+ il+ mek

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi Türkçede ismi fiil yapan yardımcı fiillerin (et-, eyle-, yap-, kıl-, ol- ve bulun-) sonlarına edilgenlik eki - (I)l /- (u)l ve - (I)n-/ (u)n- gelerek yardımcı fiiller edilgen hale getirilmiştir, Korece'de ise yardımcı fiil tamamen değiştirilerek ismin anlamına göre edilgen hale dönüştürülür. Aşağıda verilen tabloda görüldüğü gibidir.

Tablo 3.2. Korece –hada (하다)'lı Fiillerin Edilgenlik Halleri

No	ETKEN FİİL		EDİLGEN FİİL
1	소개하다 (Sogehada)	소개+하다 (Soge+hada)	소개+되다 (Soge+döda)
2	사랑하다 (Saranghada)	사랑+하다 (Sarang+hada)	사랑+받다 (Sarang+badda)
3	낙제하다 (Nagcehada)	낙제+하다 (Nagce+hada)	낙제+당하다 (Nagce+danghada)

3.2. Korece ve Türkçe Edilgenlikte Sentaktik Boyut

Dünya dillerindeki edilgenliklerin hemen tamamı aslında sentaktik bir düzlemde edilgenliği türetirler. Tek başına fiilin morfolojisi edilgenleşmeye yeterli olamaz. Sözdiziminde bazı değişimler ve dönüşümler olmalıdır. Buna göre edilgenliğin sentaktik boyutu şu özellikleri yansıtır[41].

1. Dünya dillerinin neredeyse tamamı temel / tam edilgenliği geçişli fiillerle kurar. Zira edilgen fiiller asıl nesneleri ile olan ilişkilerinde görünür hale gelirler. Kuşkusuz Türk dilinde de temel edilgenlik geçişli fiile kullanılır. Bununla birlikte geçişsiz fiille de işlek bir edilgenleşme vardır. Geçişsiz fiilin morfolojisi edilgenleşse bilse de sentatik boyutta tam edilgenlik meydana getirmez. Bunun nedeni geçişsiz fillerde özne pozisyonunun doldurulamamasıdır, çünkü yükleme hal alan üyeler dışında, başka üyeler, özne pozisyonu doldurulamaz. [42]

2. Özne (fail/ kılıcı) tarafından boşaltılan yer, derin yapının nesnesi tarafından doldurulur.[43]

3. Gerçek özne, gerekirse, yüzey yapıda görünür hale getirilir. Bu hemen bütün dünya dillerinde böyledir[44].

3.2.1. Korece ve Türkçede Geçişli Fiiller İle Yapılan Edilgenlik

Korece ve Türkçe edilgenlik üzerine tanımlar kullanılırken geçişli fiille edilgenlik ekleri getirilerek edilgenliğin oluştuğu söylenir. Edilgenlik alanında çalışma yapmış kişiler edilgenliği, etken fiillin edilgenliğe dönüşümü /döngüsü olarak değerlendirir. Bu oluşan döngü edilgenlik olarak kabul edilir. Bu döngüyü sağlamak içinde birinci koşul fiilin geçişli yani ‘ne, neyi, kimi’ sorularına cevap verebileceği bir nesnesinin olması gerekmektedir.

Aşağıda Korece ve Türkçe cümlelerin hem etken halleri hem de edilgen halleri verilmiştir. Korece etken cümlenin fiili ‘anda (안다-kucaklamak)’ yapı bakımından ‘neyi’ sorusuna cevap vermesinden dolayı geçişli bir fiildir. Cümle içerisinde fiile

[41] (Karabulut, 2011)
[42] (Karabulut, 2011)
[43] (Karabulut, 2011)
[44] (Karabulut, 2011)

sorulan ‘neyi’ sorusunun cevabı agirıl (아기를- bebeği) şeklinde cevap bulmaktadır. Korece verilen cümlenin edilgen haline baktığımızda bu geçişli etken fiil ‘anda (안다- kucaklamak)’ sonuna türeme eki getirilerek edilgenlik haline dönerken nesne konumundaki ‘agirıl (아기를- bebeği)’ Korece’de nesne eki olarak bilinen ‘-rıl (를)’ yerine ‘ga (가)’ özne ekini alarak özne konumuna gelmiştir. Türkçede örnekte verilen etken cümlenin fiili ‘kırmak’ yükleme sorulan ‘neyi’ sorusuna cevap bulduğu için nesne içeren geçişli bir fiildir. Bu cümlede fiile sorulan ‘neyi’ sorusunun cevabı ‘vazoyu’ şeklinde bulur. Fiil edilgen halini alırken nesne konumundaki ‘vazo’ özne konumuna gelir. Fakat Türkçede Korece’den farklı olarak özne konumunda bulunan sözcükler ek almaz daima yalın halde bulunurken Korece’de özne ekini almak zorundadırlar.

Örnek 3.19:

a) 엄마가 아기를 안았다. (Iommaga agirıl anadda.)

Anne bebeği kucakladı.

b) 아기가 엄마에게 안겼다. (Agiga ıommaege angyodda)

Bebek anne tarafından kucaklandı.

Örnek 3.20:

a) Ahmet vazoyu kırdı.

b) Vazo Ahmet tarafından kırıldı.

3.2.2. Korece ve Türkçede Geçişsiz Fiiller İle Yapılan Edilgenlik

Geçişsiz fillerle kurulan cümlelerde zorunlu öğeler özne ve yüklemdir. Yükleme sorulan ‘ne, neyi, kim’ sorularının yanıtı olmayan bu fiillerle kurulan cümlelerde nesne bulunmaz. Fakat Korece ve Türkçede fiillin geçişsiz olmasına rağmen edilgenlik ekleri alarak edilgenlik anlamı taşıyan fiillerin bulunması kaçınılmazdır. Edilgenlik tanımını etkenlikten edilgenliğe geçiş sürecindeki bir döngü olduğunu kabul eden dilbilimciler geçişsiz fiil ile yapılan bu değişimi görmezlikten gelir ya da bu fiilleri edilgen olarak

görmezler. Korece konu anlatımlarında kişisiz edilgenlik ‘Edilgen Halden Aktif Hale Dönüşemeyen Fiiller’ olarak yer almıştır.

Aşağıda verilen ‘Havanın açılması’ anlamına gelen ‘pullida (풀리다-çözülmek)’ fiili yer aldığı edilgen cümle içerisinde nesne barındırmadığı için etken hali bulunmamaktadır. Aynı şekilde aşağıda verilen diğer cümlelerde özne- yüklemden oluştuğu için etken cümle olarak kullanılamaz.

Örnek 3.21:

a) 날씨가 풀렸다. (Nalşiga pullyodda.)

Hava çözüldü.

b) (*)A 가날씨를 풀었다. (Aga nalşirıl purodda)

A havayı çözdü

Örnek 3.22:

a) Gözyaşı dökülmek.

Örnek 3.23:

a) Beden çözülmek.

Bu konuda da Korece ve Türkçe benzerlik gösterir. Korece’de ‘Genellikle aktif hale getirilemeyen edilgen fiillerin doğa olayları ve istemsiz meydana gelen durumları ifade eden fiillerde görülmektedir.’ tanımı yapılırken Türkçe açıklamalarda ‘Bu fiiller, doğa (gökyüzü, güneş, yer) doğada meydana gelen olaylarla (yağmur, rüzgar, şimşek) ilgili olarak kullanılmakla birlikte beden yada organ (kol, yürek, dil), organlardan çıkan (ter, gözyaşı, nefes, ses... gibi), insanın psiolojik durumu (korku, cesaret, sükünet) gibi insan ve onun biyolojisi, psikolojisi ve fizyolojisinde, reflex düzeyinde meydana gelen bir çok oluşumlarla ilgili olarak kullanılır.’ şeklinde ifade edilir.

3.2.3. Kişili Edilgen Yapılar

Mantıki nesne dil bilgisi bakımından özne olur, eylem edilgen eki alır. Korece'de ve Türkçede fiillerin edilgenlik eki alarak edilgen hale getirilmesi yönünden benzer olduğu gibi Korece ve Türkçe edilgen cümle yapıları da benzerlik göstermektedir. Etken cümlede nesne halinde bulunan kelime edilgen hale getirildiği zaman özne konumuna yükselir. Fakat bu nesnenin özneye dönüşümü Korece'de Türkçeden farklıdır. Türkçede etken cümlede nesne konumunda bulunan kelime nesne ekinden kurtularak özne görevine geçerken herhangi bir ek almaz. Türkçede özne durumundaki kelimeler genel olarak ek almadıkları bilinmektedir. Bunun sebebi ise Türkçede fiil sonlarına şahıs ekleri kullanıldığı için ayrıca özneyi belirtmek ya da cümle içinde yer alan özne sonuna başka bir ek getirmek gerekmez. Korece'de ise bu durum biraz daha faklıdır. Korece'de fiil sonlarına eklenen şahıs eklerinin yerini tutacak bir ek olmadığı için etken bir cümlede eylemin kimin tarafından yapıldığı kargaşasını önlemek için cümle içerisinde mutlaka öznenin kullanılması ve özne eki olan 'i ve ga 이 /가'nın eklenmesi gerekmektedir. Bu yüzden Korece'de etken cümle içerisinde yer alan nesne özne konumuna geçerken nesne eki ' ıl, rıl (을/ 를)'dan kurtularak Korece'de özne eki alan i, ga (이 /가) ekini alarak özne konumuna geçer.

Aşağıda verilen Korece ve Türkçe cümleler incelendiği zaman nesne durumundaki kelimelerin edilgen hale geçtiği zaman özne konumuna geçtiği görülmektedir. Korece örnek cümlede nesne halinde bulunan 'toggirıl (토끼를-tavşanı)' edilgen hale dönüştüğü zaman nesne eki 'rıl (를)' yerine Korece'de özne eki olan 'ga (가)'yı alarak 'toggiga (토끼가- tavşan)' şeklinde özne konumuna getirilmiştir. Türkçe cümlede de Korece cümle yapısında olduğu gibi etken cümlede nesne edilgen cümlede özne konumuna getirilmiştir. Etken cümlenin nesnesi 'bulaşıkları' nesne eki 'ı' yok olarak 'bulaşıklar' şeklinde özne konumuna gelmiştir. Örneklerde görüldüğü üzere Türkçede edilgen hale getirilen kelime özne eki almaz.

Örnek 3.24:

a) 사냥꾼이 토끼를 잡았다. (Sanyagguni toggiril cabadda.)

Avcı tavşanı yakaladı.

b)토끼가 사냥꾼에게 잡히었다. (Toggiga sanyaggunege capiodda.)

Tavşan avcı tarafından yakalandı.

Etken Cümle		Edilgen Cümle
Özne	»	Zarf Tümleci
사냥꾼 (-이) (sanyaggun-i)	»	사냥꾼 (-에게) (sanyaggun-ege)
Avcı	»	Avcı tarafından
Nesne	»	Özne
토끼-를 (toggiril)	»	토끼가 (toggiga)
Tavşan	»	Tavşan
Etken Fiil	»	Edilgen Fiil
잡았다 (cabadda)	»	잡히었다. (capiıodda)
Yakalamak	»	yakala-n-mak.

Örnek 3.25:

a) Annem bulaşıkları yıkadı.

b) Bulaşıklar (annem tarafından) yıkanıldı.

Etken Cümle		Edilgen Cümle
Özne	»	Zarf Tümleci
Annem	»	Annem tarafından
Nesne	»	Özne
bulaşıkları	»	bulaşıklar
Etken Fiil	»	Edilgen Fiil
Yıkanmak	»	yıkan-ıl-mak

3.2.4. Kişisiz Edilgen Yapılar

Kişisiz edilgen yapılarda etmen bulunmaz. Genellikle geçişsiz bir eyleme dayanan edilgen eylemlerin oluşumudur. Etken cümlede nesne olmadığı için edilgen hale dönüşürken özne konumuna dönüşemez. Edilgen yapılarda dil bilgisi bakımından bir öznenin bulunması her zaman gerekli değildir. Bu yüzden sözde ve gerçek öznesi olmayan edilgen ve geçişisiz fiillerde vardır.Bu özellik hem Korece hemde Türkçe'de aşağıda verilen örneklerde görüldüğü gibi iki dilde de benzer olduğu görünmektedir.

Örnek 3.26:

a) 가족들이 감기에 걸렸다. (Gacogdıri gamgie gollyodda.)

Ailem nezleye yakaladı.

b) (*)가 가족들에게 감기에 걸었다. (*ga gacogdılege gamgie gorodda.)

A. Ailemi nezle yaptı.

Örnek 3.27:

Bu su içilmez.

Örnek 3.28:

İstanbul'a bu yoldan gidilir.

3.2.5. Edilgen Cümlede Gerçek Özne Bildirimi

Korece ve Türkçe'de edilgen cümlelerde eylemin kimin tarafından yapıldığını bildirmek istiyorsak edilgen cümle içerisinde zarflar yardımı ile belirtilir. Korece'de etken fiil öznesine '-ege (-에게)', '-egeso (-에게서)', '-e ıyhe (-에의해)'eklerini, Türkçede 'ce, ca ve tarafından' getirilerek edilgen cümlede eylemin kimin yaptığı bildirilir.

Korece'de bulunan üç şekilde edilgen yapılma aşamaları incelendiğinde işten etkilenen kişi yani aktif yapının öznesini edilgen yapı içerisinde belirtilirken her yapı için farklı ekler getirildiği görülmektedir.

1. Aktif fiile edilgen eki getirilerek yapılan edilgen cümleler için '에게 , 한테 , 에

2. Aktif fiile 아지다 getirilerek yapılan edilgen cümleler için 에 , 의해서

3. 하다 lı fiiller için ise 게 kullanılmaktadır.

Türkçede ise topluluk, müessese bildirimlerinde 'ce, ca' kullanılırken, bireysel yapılan eylemler için 'ce, ca' yerine 'tarafından' kullanılır.

Aşağıdaki örneklerde görüldüğü üzere 'Yemek yeme, karın doyurma işi' anlamına gelen 'mog- (먹-yakala-)' etken fiili türeme eklerinden -hi (-히)'yi almasından dolayı türeme ekleri ile yapılan edilgenliği oluşturur. Edilgen cümlede '-ege (-에게)' ve , '-e ıyhe (-에의해)'ekleri kullanılarak gerçek özne bildirilmiştir. Türkçe örnek edilgen cümlede ise koyunun kimin kestiğini belirtmek için gerçek özneye 'tarafında' eklenerek bildirilmiştir. Ayrıca işi yapanın bir kişi (kasap) olduğu anlaşılmaktadır.

Örnek 3.29:

a) 토끼가 (호랑이에게, 에의해) 잡아먹혔다. (toggiga (hornği-ege, e ıyhe) cabamokyodda)

Tavşan (kaplan tarafından) yakalanıp yenildi.

Örnek 3.30:

Kurbanlık koç kasap tarafından kesildi.

3.3. Korece-Türkçe Etken ve Edilgen Cümlelerin Karşılaştırılması

Korece ve Türkçede etken cümle özelliklerine bakıldığı zaman öğe dizilişlerinin aynı olduğu görünür. Her iki dil içinde kurallı bir cümle yapısı (özne-yüklem) yada (özne-nesne- yüklem) sıralaması hakimdir.

Aşağıdaki örneklerde Korece etken cümlede yer alan ıommaga (엄마가-anne) özneyi, agiril (아기를-bebeği) nesneyi, anadda (안았다- kucakladı.) yüklemi ifade etmektedir. (özne-nesne-yüklem) öğe dizilişi bakımından aynı özellikleri taşımaktadır. Türkçe etken cümle incelendiği zaman ‘sütü’ nesneyi, ‘içtim. ’ yüklemi ifade etmekte ve özne açıkça belirtilmemiştir. Türkçede her cümlede özne açıkça belirtilmek zorunda değildir. Çünkü Türkçede yüklem içerisinde yer alan şahıs ekleri zaten eylemin kimin tarafından yapıldığını bildirmektedir. Aşağıdaki cümlenin yüklemi ‘içtim’ de yer alan ‘m’ şahıs eki 1. tekil şahıs ekini yani ‘ben’ öznesinin yerine geçer ve anlam olarak ‘Ben sütü içtim. ’ anlamı taşır. Cümle içerisinde özne açıkça belirtilmediği için bu öznelere Türkçede sözde özne denilir. Fakat Korece’de fiil sonuna eklenen şahıs ekleri olmadığı için anlam kargaşasını önlemek için etken cümle içinde özne mutlaka belirtilmek zorundadır. Korece’de özne belirtilirken Türkçede olmayan özne eklerini -i, -ga, -ın, nın (-이, -가, -은, 는) alarak cümlede yerini alır.

Örnek 3.31:

a) 엄마가 아기를 안았다. (Iommaga agirıl anadda.)

Anne bebeği kucakladı.

Örnek 3.32:

a) Sütü içtim.

Aşağıda aynı anlama gelen Korece ve Türkçe örnek cümleler incelendiği zaman Korece etken cümlelerde özne eki alarak öznenin cümle içerisinde yer aldığı görülmektedir. Nanın (나는-ben) ve gı sarami (그사람이- o kişi) şeklinde belirtilirken Türkçe cümlelerde 'içtim' yükleminde yer alan 'm' 1. tekil şahıs ben, 'içti' yükleminde ise ek olmamasına rağmen 3. tekil şahıs ekinin yer aldığı ve 'o' anlamı taşımaktadır. Türkçe cümlelerde yüklemin içinde özne bildirimi olduğu için özne kullanmak gerekli değildir fakat Korece'de böyle bir kullanım bulunmaz.

Örnek 3.33:

a) 나는 우유를 마셨다. (Nanın uyurıl maşyodda. = Sütü içtim.

b) 그 사람이 우유를 마셨다. (Gı Sarami uyurıl maşyodda) = Sütü içti.

Korece ve Türkçe edilgen cümle yapısını incelediğimizde iki dilin daha çok örtüştüğü görülmektedir. Çünkü edilgen fillerde eylemi yapan özne belli olmadığı için Türkçede fiil içerisinde yer alan şahıs ekleri de yok olur. Kimin tarafından yapıldığı edilgen cümle içerisinde bildirilmediği sürece özne belirsizdir. Zaten edilgen cümlelerin esas amacı işi yapandan çok yapılan eylemi vurgulamak amacı ile kullanılır. Korece edilgen yapıların Türkçe edilgen özelliklerinden tek farkı nesne konumundan özne konumuna geçen edilgen öznenin Korece özne eklerini almasıdır.

Aşağıdaki örnekler incelendiği zaman özneler farklı olmasına rağmen kimin tarafından yapıldığı bildirilmediği sürece dört cümlenin edilgenlik şekli aynıdır. Sadece Türkçe edilgen cümlelerden farklı olarak Korece cümlelerde özne eklerinin olduğu görünmektedir.

Örnek 3.34:

ETKEN CÜMLE	EDİLGEN CÜMLE
나는 약을 먹다.	약이 먹혔다.
(Nanın yagıl mogda.)	(Yagi mokyodda.)
Ben ilaç içtim.	İlaç içildi.
그 사람이 약을 먹었다.	약이 먹혔다.
(Gı sarami yagıl mogodda)	(Yagi mokyodda)
O kişi ilaç içti.	İlaç içildi.

Örnek 3.35:

ETKEN CÜMLE	EDİLGEN CÜMLE
İlaç içtim.	İlaç içildi.
İlaç içti.	İlaç içildi.

SONUÇ

Bu çalışmada Korece ve Türkçede edilgenliğin nasıl yapıldığı, edilgenlik eklerinin özellikleri, edilgen hale getirilen ve getirilemeyen fiiller ele alınarak Korece ve Türkçe edilgenlik ana hatlarıyla anlatılmıştır.

Korece ve Türkçenin Ural- Altay dil grubundan olması nedeniyle iki dilin benzer özellikleri çok fazladır. Edilgenlik sınıflandırmasında da Korece ve Türkçe 'Tam Edilgenlik' sınıfına girmektedir. Bu yapılan çalışma sırasında da Korece ve Türkçe edilgenliğin bir çok benzer özelliklerinin olduğu görülmesinin yanında farklılıkların da olduğu görülmüştür. Dilbilimciler tüm dilleri ayrıntılı bilmedikleri için ve bir çok dil üzerinde çalıştıkları için dilleri temel kurallar çerçevesinde değerlendirirler. Tam edilgenlik olabilmesi için gereken özellikler;

1. Fiilin kökünde, içinde veya bünyesinde bazı değişim ve dönüşümler yapması

2.Geçişli fiillerle kurulması ve nesne durumundan özne konumuna geçmesi

3. Gerçek öznenin gerekirse yüzey yapıda görünür hale getirilmesi gibi özellikleri taşıması gerekir.

Bu özellikler incelendiği zaman Korece ve Türkçe edilgenliğin aynı özellikleri taşıdığı görülmektedir.

Türkçe ve Korece sondan eklemeli bir dil olduğu için etken fiil sonuna gelen edilgenlik eklerinin fiil kökünde değişiklik yaparak edilgenlik oluşturuldu görünmektedir. Fakat Korece edilgenlik ekleri ve birleşim özelliklerini anlamak Türkçe'ye kıyasla daha zordur.

Türkçede iki tane edilgenlik eki '–n' ve '–l' varken, Korece'de daha fazla edilgenlik eki vardır. Korece fiiller öz Korece ve hada (하다)'lı fiiller (Korece'ye sonradan dahil olan

isimlerin fiil haline dönüşmüş şekli) olmak üzere ikiye ayrılır ve bu iki fiil türü için farklı edilgenlik türleri kullanılırken yardımcı fiille yapılan edilgenlik iki fiil türü için de kullanılır.

Öz Korece fiillere eklenen dört tane türeme eki olmak üzere '-i-,-hi-,-ri-,-gi-(-이-,-히-,-리-,-기-) , hada (하다)'lı fillere eklenen üç tane -döda, -badda, -danğhada (-되다,-받다,-당하다) filleri ve her iki fiil türü için kullanılan yardımcı fiil '-a/-ocida (-아 /-어지다)' ile birlikte sekiz tane Korece'de edilgenlik yapma yöntemi vardır. Korece türeme ekleri ile yapılan edilgenlikte fiillere fonetik özelliklerine göre türeme eki getirilirken, kelime edilgenliği olarak bilinen hada (하다)'lı fiillerin edilgenliği kelimenin anlamsal özelliğine göre yapılmaktadır. Korece edilgenlik türleri içinde birleşme olarak en kolay '-a/-ocida (-아 /-어지다)' yardımcı fiili ile yapılan edilgenliktir.Türkçe edilgenlik ekleri en çok Korece türeme ekleri ile benzer özellik gösterdiği bu çalışmada görülmüştür. Türkçede '–n' ve '–l' ekleri dışında edilgen yapan yardımcı fiil ve kelime edilgenliği yoktur.

Türkçede isim ve isim soylu kelimeleri fiil haline dönüştüren altı tane 'et-, eyle-, yap-, kıl-, ol- ve bulun-' yardımcı fiilleri bulunmaktadır. Fakat Korece'de bu 'hada (하다-yapmak)' yardımcı fiili ile sınırlıdır. Türkçede isim ve isim soylu kelimeler fiille dönüştürülürken esas anlam isim üzerindendir. Anlamsal özelliklere göre 'et-, eyle- , yap- , kıl-, ol- ve bulun-' yardımcı fiilleri getirilir. Korece'de ise anlamsal özelliklere bakılmadan bütün isim ve isim soylu kelimeler 'hada (하다-yapmak)' yardımcı fiili ile fiile dönüşürken Korece'de bu isimlerin edilgenlik haline getirilmedeki sürece bakıldığında '-döda, -badda, -danğhada (-되다, -받다, -당하다 -olmak, -almak, maruz kalmak)' nın ismin anlamsal özelliklerine göre getirilmesi bakımından Türkçedeki isim ve isim soylu kelimelerin fiil haline dönüşümü ile benzerlik göstermektedir.

Aynı zamanda Korece ve Türkçede çifte edilgenlik özelliklerinin olduğu bu çalışmada belirtilmiştir.Korece'de türeme ekleri '-i, -hi, -ri, -gi' (-이, -히, -리, -기) ve yardımcı fiil ile oluşturulan 'a/o cida (아/ 어지다)' aynı fiilde arka arkaya gelerek çifte edilgenlik oluşturulurken Türkçede çifte edilgenlik, fiil kök ve gövdelere getirilen edilgenlik eklerinin art arda gelmesi ile yapılmaktadır.

Korecede Türkçe'den farklı olarak edilgenlik yapma türleri daha fazladır. Bazı fiiller öz Korece olmasına rağmen türeme ekleri ile edilgenlik oluşturması gerekirken edilgen halleri yoktur. 'cuda (주다-vermek)', 'badda (받다-almak', 'dırida (드리다-sunmak)', 'baçida (바치다-adamak)' ve 'odda (얻다- elde etmek)', 'ilta (잃다- kaybetmek)', 'çadda (잦다-aramak)', 'dobda (돕다-yardım etmek)', 'ibda (입다-giymek)', 'sada (사다-satın almak)' gibi çıkar görüşlü fiiller. Çıkar görüşlü fiillerden sadece 'palda (팔다-satmak)' fiili 'pallida (팔리다-satılmak)' edilgen fiiline dönüşebilir. Alda (알다-bilmek), 'beuda (배우다-öğrenmek)', 'barada (바라다-istemek)', 'nıggida (느끼다 -hissetmek)' gibi konuşanın psikolojik tecrübelerini ifade eden fiiller ve 'mannada (만나다-görüşmek)', 'dalmda (닮다-benzemek)', 'ssauda (싸우다-kavga etmek)' gibi içteş çatılı fiillerin de edilgen fiil şekilleri yoktur. Bunlardan başka 'dıoncida (던지다-fırlatmak)', 'cikida (지키다-korumak, tutmak)', 'ddaerida (때리다-dövmek)', 'mancida (만지다-dokunmak, okşamak)' gibi gövdesi 'i (이)' ile biten fiiller de edilgen fiile dönüşemez.[45] Bu fiiller ancak Korece'de yardımcı fiil ile edilgen hale getirilebilinir. Türkçede edilgenlik ekleri dışında böyle bir durum söz konusu değildir.

Korece ve Türkçede fiiller geçişli fiil niteliğine sahip olmasından dolayı nesne alır. Etken fiil edilgen fiile dönüştürüldüğünde etken cümledeki nesne asıl konumundan çıkarak özne konumuna geçer. Fakat bu işlem sırasında Korece etken cümlelerde nesne konumundan özne konumuna geçen sözcük özne eki alırken Türkçe edilgen cümlelerde özne yalın olarak kalır.

Korece cümlelerde yüklemin sonuna Türkçede olduğu gibi şahıs eki getirilmez. Bundan dolayı cümle içerisinde anlam karmaşasını önlemek için mutlaka özne kullanmak gereklidir. Öznenin sonuna da mutlaka Korece özne eki 'i/ ga (이/ 가)' eki getirilir.Edilgen yapıların özelliği eylemi gerçekleştirenin bilinmemesidir. Bundan dolayı Türkçe etken fiile gelen şahıs ekleri edilgen fiillerle kullanılmaz. Bu bakımdan Türkçe ve Korece edilgen fiillerin etken fiil hallerine göre daha çok benzer özellik gösterdikleri görülmüştür.

Yapılan çalışmada iki dilin geçişli fiillerle edilgenlik yapma özelliklerinin yanı sıra iki dilde de geçişsiz fiillerle edilgenlik yapılabildiği görünmektedir. Korece'de 'Genellikle

[45] İk. Sop, Sang. Ok, Çae Van, çeviren; Sultan Ferah Akpınar "Kore Dili", Aydoğdu ofset, 2003, s. 283.

aktif hale getirilemeyen edilgen fiillerin doğa olayları ve istemsiz meydana gelen durumları ifade eden fiillerde görülmektedir.' tanımı yapılırken Türkçe açıklamalarda 'Bu fiiller, doğa (gökyüzü, güneş, yer) doğada meydana gelen olaylarla (yağmur, rüzgar, şimşek) ilgili olarak kullanılmakla birlikte beden (kol, yürek, dil), vücuttan çıkan (ter, gözyaşı, nefes, ses... gibi), insanın psikolojik durumu (korku, cesaret, sükünet) gibi insan ve onun biyolojisi, psikolojisi ve fizyolojisinde, reflex düzeyinde meydana gelen bir çok oluşumlarla ilgili olarak kullanılır.' şeklinde ifade edilir.

Korece ve Türkçede gerçek özne bildirimi yapan edatların bulunduğu, Korece'de '–ege (-에 게)', '-egeso(-에 게서)','-e ıyhe(-에 의 해)', Türkçede '-ce,-ca,tarafindan' edatlarıyla birlikte gerçek özne kullanılarak edilgen cümlede bildirim yapılmaktadır. Korece edatların kullanımı Korece edilgenlik türlerlerine göre değişiklik gösterdiği görülmüştür.

Bu çalışma ile dünya dilleri edilgenlik sınıflandırmasında 'Tam Edilgenlik' grubunda yer alan Korece ve Türkçe edilgenliğinin ayrıntılı olarak incelendiğinde farklılıkların da olduğu görülmüştür. Bu çalışmada çağdaş Korece ve Türkçe sınırlı tutularak bir karşılaştırma yapılmıştır.

EKLER

EK 1. Türkçe Geçişsiz ve Geçişli Fillerin Edilgen Halleri

Geçişsiz Fiil	Geçişli Fiil	Edilgen
Aç	Aç	Açıl
Ak	Akıt	Akıtıl
	Al	Alın
	Anla	Anlaşıl
	Anlat	Anlatıl
	Ara	Aran
Art	Artır	Artırıl
	As	Asıl
	Aşır	Aşırıl
	Ayıkla	Ayıklan
	At	Atıl
Atla	Atlat	Atlatıl
Az	Azdır	Azdırıl
Bak		Bakıl
	Bas	Basıl
Bat	Batır	Batırıl
Başla	Başlat	Başlatıl
Bayıl		Bayıltıl
Bekle	bekle	Beklen
	beklet	Bekletil
	biç	Biçil
	bil	Bilin
Bin		Binil
Bit	bitir	Bitiril
Bık	bıktır	Bıkıl
	boz	Bozul
	böl	Bölün
	bul	Bulun
	bük	Bükül
Cay	caydır	Cayıl
Coş	coştur	
Çal	çal	Çalın
Çalış	çalıştır	Çalıştırıldı
Çarp	çarp	Çarpıl
	çiz	Çizil
	çırp	Çırpıl
Çök	çökert	Çökertil
	çöz	Çözül
Dal	daldır	Daldırıl
	daya	Dayatıl
Dayan		Dayanıl
Damla	damlat	Damlatıl
	de	Denil
Değ	değdir	Değil
	değin	Değinil
Değiş	değiştir	Değiştiril
	del	Delin
	dene	Denen
	denetle	Denetlen

	dengele	Dengelen
	dik	Dikil
	dinle	Dinlen
	dışla	Dışlan
Doğ	doğur	Doğurul
	doku	Dokun
Dol	doldur	Doldurul
Don	dondur	Dondurul
Doy	doyur	Doyurul
	dök	Dökül
	döv	Dövül
	duy	Duyul
	dürt	Dürtül
Düş	düşür	Düşürül
Düşün	düşün	Düşünül
	ekle	Eklen
	elle	Ellen
	engelle	Engellen
	ertele	Ertelen
Es	estir	Estiril
	eşitle	Eşitlen
Esne	esnet	Esnetil
	et	Edil
	ez	Ezil
	firlat	Fırlatıl
Geç	geç	Geçil
	ger	Geril
Gel	getir	Getiril
Gez	gez	Gezdiril
	göster	Gösteril
Gir		Giril
Git		Gidil
	giy	Giyil
	gör	Görül
	göster	Gösteril
Gül	güldür	Gülün
	haşla	Haşlan
	hatırla	Hatırlan
	hazırla	Hazılrlan
	hesapla	Hesaplan
	iç	İçil
İn	indir	İndiril
Isır	ısır	Isırıl
	ıslat	Islatıl
	işit	İşitil
İşle	işlet	İşletil
	İnkar et	İnkar edil
	it	İtil
Kaç	kaçır	Kaçırıl
Kal		Kalın
Kan	kandır	Kandırıl
	kap	Kapıl
	kapat	Kapan
	kapla	Kaplan

	karala	Karalan
	karıştır (kar)	Karıştırıl
	karşıla	Karşılan
	karşılaştır	Karşılaştırıl
	kas	Kasıl
	kaşı	
	kat	Katıl
	kayır	Kay (ı)rıl
	kaz	Kazıl
	kes	Kesil
	kır	Kırıl
	kıy	Kıyıl
Kız	kızdır	Kızıl
Kızar	kızart	Kızartıl
Kok	kokla	Koklan
Kon	kondur	Kondurul
Konuş	konuştur	Konuşul
Kop	kopar	Koparıl
Kork	korkut	Korkutul
	koru	Korun
Koş	koştur	Koşul
	koy	Koyul
	kur	Kurul
	kurcala	Kurcalan
Kuru	kurut	Kurutul
	kurula	Kurulan
Kus	kustur	Kusturul
Küs	küstür	Küsül
Kuru	kurut	Kurutul
	lekele	Lekelen
Oku	oku	Okun
	onar	Onarıl
Otur	oturt	Oturul
	oy	Oyul
Oyna	oyna	Oynan
	ölç	Ölçül
	öde	Öden
Öl	öldür	Öldürül
	öp	Öpül
	ör	Örül
	ört	Örtül
Öt	öttür	
	öv	Övül
Patla	patlat	Patlatıl
Piş	pişir	Pişiril
	san	Sanıl
Sap	saptır	Saptırıl
	sakla	Saklan
	sar	Sarıl
Sark	sarkıt	Sarkıtıl
	sars	Sarsıl
	sat	Satıl
	say	Sayıl
	seç	Seçil

	sev	Sevil
	seyret	Seyredil
	sez	Sezil
Sığ	sığdır	Sığıl
	sık	Sıkıl
Sız	sızdır	Sızdırıl
	sil	Silin
Sin	sindir	Sindiril
Sinirlen	sinirlendir	sinirlendiril
Soğu	soğut	Soğutul
Sol	soldur	Soldurul
	sor	Sorul
	sorgula	Sorgulan
	soy	Soyul
	sök	Sökül
Sön	söndür	Söndürül
Söv		Sövül
	söyle	Söylen
Sus	sustur	Susturul
Sün	sündür	Sündürül
	süpür	Süpürül
	sür	Sürül
	sürükle	Sürüklen
	sürt	Sürtül
	süsle	Süslen
	süz	Süzül
Şaş	şaşırt	Şaşırtıl
Şiş	şişir	Şişiril
	tak	Takıl
	tara	Taran
	taşı	Taşın
	tat	
	temizle	Temizlen
Taş	taşır	Taşırıl
	tercih et	tercih edil
	tut	Tutul
Uç	uçur	Uçurul
	um	Umul
	unut	Unutul
Auy	uydur	Uydurul
Uyan	uyandır	Uyandırıl
	uyar	Uyarıl
	uygula	Uygulan
Uyu	uyut	Uyutul
Uza	uzat	Uzatıl
	üfle	Üflen
	ütüle	Ütülen
	üz	
	ver	Veril
	vur	Vurul
Yağ	yağdır	
	yakala	Yakalan
Yan	yak	Yakıl
	yap	Yapıl

Yapış	yapıştır	Yapıştırıl
Yaşa	yaşat	Yaşatıl
Yat	yatır	Yatırıl
	yaz	Yazdırıl
Ye	yedir	Yediril
	yen	Yenil
Yet		
Yetiş	yetiştir	Yetişil
Yerleş	yerleştir	Yerleşil
	Yığ	Yığıl
	Yık	Yıkıl
	yıka	Yıkan
Yıl	yıldır	
	Yırt	Yırtıl
	Yut	Yutul
	Yor	Yorul
Yüksel	Yükselt	Yükseltil
Yürü	Yürüt	Yürütül
Yüz	Yüzdür	

EK 2. Türkçe Edilgen- Çifte Edilgen Fillerin Gösterimi

NO	ETKEN FİİL	EDİLGEN FİİL	ÇİFTE EDİLGEN FİİL
1.	Açıkla-mak	Açıkla-N-mak	Açıkla-N-IL-mak
2.	Aç-mak	Aç-IL-mak	*Aç-IL-INmak
3.	Ağla-mak	Ağla-N-mak	Ağla-N-IL-mak
4.	Aldat-mak	Aldat-IL-mak	*Aldat-IL-IN-mak
5.	Al-mak	Al-IN-mak	*Al-IN-IL-mak
6.	Anla-mak	Anla-S-IL-mak	*Anla-S-IL-INmak
7.	An-mak	An-IL-mak	*An-IL-IN-mak
8.	Ara-mak	Ara-N-mak	Ara-N-IL-mak
9.	At-mak	At-IL-mak	*At-IL-IN-mak
10.	Azal-mak	*Azal-IN-mak	*Azal-IN-IL-mak
11.	Bak-mak	Bak-IL-mak	*Bak-IL-IN-mak
12.	Ban-mak	Ban-IL-mak	*Ban-IL-IN-mak
13.	Bekle-mek	Bekle-N-mek	Bekle-N-IL-mek
14.	Belirle-mek	Belirle-N-mek	Belirle-N-IL-mek
15.	Belle-mek	Belle-N-mek	Belle-N-IL-mek
16.	Bil-mek	Bil-IN-mek	Bil-IN-IL-mek
17.	Bin-mek	Bin-IL-mek	*Bin-IL-IN-mek
18.	Bit-mek	*Bit-IL-mek	*Bit-IL-IN-mek
19.	Boğ-mak	Boğ-UL-mak	*Boğ-UL-UN-mak
20.	Bombala-mak	Bombala-N-mak	Bombala-N-IL-mak
21.	Boya-mak	Boya-N-mak	Boya-N-IL-mak
22.	Böl-mek	Böl-ÜN-mek	Böl-ÜN-ÜL-mek
23.	Bul-mak	Bul-UN-mak	Bul-UN-UL-mak
24.	Cay-mak	Cay-IL-mak	*Cay-IL-IN-mak
25.	Çalış-mak	Çalış-IL-mak	*Çalış-IL-IN-mak
26.	Çalkala-mak	Çalkala-N-mak	Çalkala-N-IL-mak
27.	Çal-mak	Çal-IN-mak	Çal-IN-IL-mak
28.	Del-mek	Del-IN-mek	*Del-IN-IL-mek
29.	De-mek	De-N-mek	De-N-IL-mek
30.	Denetle-mek	Denetle-N-mek	Denetle-N-IL-mek
31.	Dinle-mek	Dinle-N-mek	Dinle-N-IL-mek
32.	Dur-mak	Dur-UL-mak	*Dur-UL-UN-mak
33.	Düzenle-mek	Düzenle-N-mek	Düzenle-N-IL-mek
34.	Düş-mek	Düş-ÜL-mek	*Düş-ÜL-ÜN-mek
35.	Eğlen-mek	Eğlen-IL-mek	*Eğlen-IL-IN-mek
36.	Ele-mek	Ele-N-mek	Ele-N-IL-mek
37.	Evlen-mek	Evlen-IL-mek	*Evlen-IL-IN-mek
38.	Eyle-mek	Eyle-N-mek	Eyle-N-IL-mek
39.	Gel-mek	Gel-IN-mek	Gel-IN-IL-mek
40.	Gevele-mek	Gevele-N-mek	Gevele-N-IL-mek
41.	Git-mek	Gid-IL-mek	*Gid-IL-IN-mek
42.	Göllen-mek	*Göllen-IL-mek	*Göllen-IL-IN-mek
43.	Gör-mek	Gör-ÜL-mek	*Gör-ÜL-ÜN-mek
44.	Götür-mek	Götür-ÜL-mek	*Götür-ÜL-ÜN-mek
45.	Gül-mek	Gül-ÜN-mek	Gül-ÜN-ÜL-mek
46.	Güven-mek	Güven-IL-mek	*Güven-IL-IN-mek
47.	Hazırla-mak	Hazırla-N-mak	Hazırla-N-IL-mak

48.	Iç-mek	Iç-IL-mek	*Iç-IL-IN-me
49.	In-mek	In-IL-mek	*In-IL-IN-mek
50.	Iste-mek	Iste-N-mek	Iste-N-IL-mek
51.	Kaldır-mak	Kaldır-Il-mak	*Kaldır-Il-IN-mak
52.	Kal-mak	*Kal-IN-mak	*Kal-IN-IL-mak
53.	Kan-mak	*Kan-IL-mak	*Kan-IL-IN-mak
54.	Kapa-mak	*Kapa-N-mak	Kapa-N-IL-mak
55.	Kapat-mak	Kapat-IL-mak	Kapat-IL-IN-mak
56.	Kaşı-mak	Kaşı-N-mak	Kaşı-N-IL-mak
57.	Kavra-mak	Kavra-N-mak	Kavra-N-IL-mak
58.	Kazı-mak	Kazı-N-mak	Kazı-N-IL-mak
59.	Kıl-mak	Kıl-IN-mak	Kıl-IN-IL-mak
60.	Kına-mak	Kına-N-mak	Kına-N-IL-mak
61.	Kır-mak	Kır-IL-mak	Kır-IL-IN-mak
62.	Koş-mak	Koş-UL-mak	*Koş-UL-UN-mak
63.	Ol-mak	Ol-UN-mak	Ol-UN-UL-mak
64.	Öde-mek	Öde-N-mek	Öde-N-IL-mek
65.	Öl-mek	Öl-ÜN-mek	Öl-ÜN-ÜL-mek
66.	Önle-mek	Önle-N-mek	Önle-N-IL-mek
67.	Öp-mek	Öp-ÜL-mek	Öp-ÜL-ÜN-mek
68.	Öv-mek	Öv-ÜL-mek	Öv-ÜL-ÜN-mek
69.	Parçala-mak	Parçala-N-mak	Parçala-N-IL-mak
70.	Saçmala-mak	Saçmala-N-mak	Saçmala-N-IL-mak
71.	Sağla-mak	Sağla-N-mak	Sağla-N-IL-mak
72.	Sakın-mak	Sakın-IL-mak	*Sakın-IL-IN-mak
73.	Sakla-mak	Sakla-N-mak	Sakla-N-IL-mak
74.	Saldır-mak	Saldır-IL-mak	*Saldır-IL-IN-mak
75.	Salla-mak	Salla-N-mak	Salla-N-IL-mak
76.	Sal-mak	Sal-mak	Sal-IN-IL-mak
77.	San-mak	San-IL-mak	San-IL-IN-mak
78.	Sarar-mak	*Sarar-IL-mak	*Sarar-IL-IN-mak
79.	Sar-mak	Sar-IL-mak	Sar-IL-IN-mak
80.	Sat-mak	Sat-IL-mak	*Sat-IL-IN-mak
81.	Sil-mek	Sil-IN-mek	Sil-IN-IL-mek
82.	Solla-mak	Solla-N-mak	Solla-N-IL-mak
83.	Söyle-mek	Söyle-N-mek	Söyle-N-IL-mek
84.	Suçla-mak	Suçla-N-mak	Suçla-N-IL-mak
85.	Sula-mak	Sula-N-mak	Sula-N-IL-mak
86.	Tara-mak	Tara-N-mak	Tara-N-IL-mak
87.	Uyu-mak	*Uyu-N-mak	*Uyu-N-UL-mak
89.	Yak-mak	Yak-IL-mak	*Yak-IL-IN-mak
90.	Yan-mak	*Yan-IL-mak	*Yan-IL-IN-mak
91.	Yararlan-mak	Yararlan-IL-mak	*Yararlan-IL-IN-mak
92.	Yaz-mak	Yaz-IL-mak	Yaz-IL-IN-mak
93.	Ye-mek	Ye-N-mek	Ye-N-IL-mek
94.	Yıka-mak	Yıka-N-mak	Yıka-N-IL-mak
95.	Yık-mak	Yık-Il-mak	Yık-Il-IN-mak
96.	Yolla-mak	Yolla-N-mak	Yolla-N-IL-mak
97.	Yürü-mek	Yürü-N-mek	Yürü-N-ÜL-mek

KAYNAKLAR

Türkçe Kitaplar

Babaloğlu, Tahsin. *Türkçenin Grameri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, İstanbul, 1990

Demircan, Ömer. *Türk Dilinde Çatı*, Papatya Yayıncılık, İstanbul,2003

Ediskun, Haydar, Aksan, Doğan, *Her Yönüyle Dil, Ana Çizgileriyle Dil bilimi-III*. Cilt, TDK. Ankara, 1995

Ediskun, Haydar. *Yeni Türk Dilbilgisi*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2003.

Ergin, Muharrem. *Üniversiteler İçin Türk Dili*, Bayarak Yayın, İstanbul

Gencay, Tahir Nejat, *Dilbilgisi*, İstanbul, 1976

İ İk. Sop, Sang. Ok, Çae Van, Çeviren; Sultan Ferah Akpınar "Kore Dili", Aydoğdu ofset, 2003

Karabulut, Ferhat. *Türk Dilinde ve Dünya Dillerinde Edilgen Yapı Tipolojisi*, Grafiker, Ankara, 2011

Kayar, Burcu, *Japoncada ve Türkçede Edilgenlik*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006

Kim, Seong Ju, Gökmen Mahmut Ertan Gökmen, *'Korece Dilbilgisi'*. Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 2002

Korkmaz, Zeynep. *Türkiye Türkçesi Grameri – Şekil Bilgisi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara: 2009, 3.baskı

Türk Dil Bilgisi, Remzi Kitabevi, İstanbul,1996.

Türközü, S.Göksel, Kim S. *'Korece 1, Korece2'*, Lotus Yayınları, Ankara, 2007.

Türközü, S.Göksel, *'Korece ve Türkçe Arasındaki benzerlikler'*, Linka Kitap, Ankara, 2009.

Türközü, S.Göksel, Ölçer M., '30 Günde Korece', Fono Yayıları, İstanbul, 2012.

Türközü, S.Göksel, *'Türkçe ve Korece Arasındaki Benzerlikler', Türk Dilinin ve Edebiyatının Yayılma Alanları*, Bilgi Şöleni Bildirileri 7-9 Ekim 2010 'T.D.K.,Ankara, 2014

Yılmaz, Engin. *Türkiye Türkçesi Üzerine Araştırmalar*, Pegem Akademi, Ankara, 2010, 2.baskı

Yüksel, Göknel. *Türkçe Dilbilgisinin Yeni Tertibi*, 2014

Türkçe Makaleler

Aksan, Yeşim, Konu Yorumu ve Türkçede Kimi Geçişsiz Eylemler, *Dilbilim Araştırmaları*, 1997 (57- 104)

Aslan, Burcu, *Eski Türkçeden Türkiye Türkçesine Çatı Ekleri*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dili Bilim Dalı, Ankara, 2009.

Baydar, Turgut, "İsim+ Yardımcı Fiil Şeklinde Oluşan Birleşik Filler Üzerine", *A.Ü. Türkiye Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* 49. Erzurum, 2013

Benzer Ahmet,Türkçe öğretiminde çatı Konusu ve Biçime Dayalı Yeni Bir sınıflama, *Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Araştırma Dergisi*, 2011.

Böler, Tuncay, *Türk Dili Şekil Bilgisi Çalışmaları*, Ankara, 2013

Börekçi Muhsine, "Türkçe Öğretimi Açısından Çatı Kavramı", *V. Uluslararası Türk Dili Kurultayı Bildirileri I*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2004, s. 487-499.

Çiçek, Mehmet, *Türkçede Çifte Edilgenlik Kavramı Üzerine Bir Araştırma*

Delice, H. İbrahim, *Çatı Eklerinin Bilinmeyen Bir İşlevi*, (419- 434)

Edward L.Keenan, Matthew S. Dryer, *Dünya Dillerinde Pasiflik*, 22.10.2006

Gülsevin, Gürer, "Çatı Ekleri Üzerinde Kullanılabilen Ekler" *Türk Gramerinin Sorunları Toplantısı II*, TDK Yay, Ankara, 1999.

Gürlek, Mehmet, *TDK Türkçe Sözlük Örneğinde Madde Başı Olarak Edilgen Filler*, Sonbahar Ankara, 2013 (987-100)

Karaman, Tahir, *Kimi Fillerdeki Orta Hece Düşmelerinin Çatısal Özelliğe Etkisi*, Ankara, 2012

König, Güray, "Türkçede Çatı", *H.Ü. Edebiyat Fak. Dergisi*, (özel sayı) ,1983 (111-126)

Schaaik, Gerjan Van, "Türkçe'de Öznelik Eksiltmesi, Boğaziçi Üniversitesi", *Dilbilim Araştırmaları*, 1999

Sebzecioğlu Turgay, Oktar Lütfiye, *'Eski Türkçe ile Türkiye Türkçesinde Edilgenliğin Karşılaştırmalı Olay Durumları Görünümü*, (610-638)

Usta, Çiğdem, *Özne Türlerinin Tasnifine Dair Bir Öneri, Karadeniz Araştırmaları*, 2014 (159- 169)

Ülgen, Fatma, *Türkçede Edilgen Çatı Özneleri Üstüne Bir Araştırma*, (55-70)

Üstünova, Kerime, *Geçişlilik- Geçişsizlik Nitelikleri Değişken Olabilir mi?*, 2012

Yılmaz, Engin, "Türkiye Türkçesinde İkili Çatı Sorunu ve Bunun Öğretimi ile İlgili Meseleler" *TDYA Belleten*, 2001/I-II.

Yücel, Bilal, "Çağdaş Türkiye Türkçesinde Fiil Çatıları" *Türk Gramerinin Sorunları Toplantısı II*, TDK Yay, Ankara 1999.

Korece Kitaplar

Ahn Jean- myung, Lee Kyung- ah, Han Hoo- young, 'Korean Gramer in Use,Beginning' Darakwon, 2010

İ.Byonğ Gyu (이병규), 'Korece İsim Yüklemli Cümleler Bilgisi', (한국어 술어명사문 문법), Yonsei Üniversitesi Dil ve Bilgi Enstitüsü (연세 대학교 언어정보 연구원), Seul, 2009 (198-206)

İ.Conğteg (이정택), 'Günümüz Dilinde Edilgenlik Araştırmaları'(현대 국어 피동 연구) , 박이정, Seul: 2004

İ. İgsop (이익섭), 'Korece Dilbilgisi' (한국어 문법), Seul Ulusal Üniversitesi Yayınları Konseyi, (서울 대학교 출판 문화원) , Seul (263-281)

İm. Hobin (임호빈), Honğ Gyoğpyo (홍경표), Canğ Sunğin (장숭인) , ' Yabancılar İçin Korece Dilbilgisi' (외국인을 위한 한국어무법),Yonsei Üniversitesi (연세 대학교), Seul: 1997

İ.Nyonunğ (이넌웅), 'Korece Dilbilgisindeki Kavram Araştırmaları'(한국어 문법론의 개념어 연구), 월인, Seul, 2007 (351-355)

İ. Sang. Og (이상억) , Dildeki Ettirgen- Edilgen Söz Dizimsel Araştırma (국어의 사동-피동 구문 연구),짐문당 Seul, 1999

İ.Sogsop (이석섭), İ.Sang.Og (이상억), Çengvan (채완), 'Kore Dili' (한국의 언어), 신구문화사, Seul, 1997

Kim Congsug (김정숙), Kim İngyun (김인균),PayDongho(박동호),İ.Heyonğ(이해영), Conğ Höcong (정회정), Çö Congsun (최정순), Ho Yonğ (허용),'YabancılarİçinKorece Dilbilgisi 1' (외국인을 한국어 문법 1), 커뮤니케이션북스, Seul, 2009

Kim Congsug (김정숙), Kim İngyun (김인균),PagDongho(박동호),İ.Heyonğ(이해영), Cong Höcong (정회정), Çö Congsun (최정순), Ho Yonğ (허 용), Yabancılar İçin Korece Dilbilgisi 2 (외국인을 한국어 문법 2), Seul, 2009

Kim Congsug (김정숙), Pag Dongho (박동호), İ.Byonğ Gyo (이병규), İ HyeGyu (이해규), Sonğ Höconğ (정희정), Çö Conğsun (최정순), Ho Yonğ (허용), ‘Korece Dilbilgisi 1’ (한국어문법 1) 커뮤니케이션북스, Seul, 2005, s. 272.

Min Jin- young, Ahn Jean- myung, ‘ Korean Gramer in Use,Beginning, İntermediate’ Darakwon, 2014

Nam Sungyonğ (남수경), ‘Korece Edilgenlik Araştırmaları’ (한국어 피동문 연구’, 서울), 월인, Seul,2011

Peg Bonğca (백봉자)‘Yabancı Dildeki Korece Dilbilgisi Sözlüğü’(외국어로서의 한국어 문법 사전), 하우, Seul, 2006

Seul Üniversitesi Dil Eğitim Birimi (서울대학교 언어교육원), (Korece 4)‘한국어 4’, Seul, 2002

Sonğ Gvanğsu (성 광수) ‘Şiir ve Resim İfadeleri İçeren Korece Dilbilgisi’(시와그림이 있는 한국어 표현 문법), Kore Kültür Tarihi (한국문화사), Seul, 2005 (174-196)

Woo, In Hye, Rah, Hye Min, ‘Easy Korean Grammer, For English Speakers’ Kore Kültür Tarihi, Seul, 2000

Yonsei Üniversitesi Korece Enstitüsü (연세대학교 한국어학당), ‘Korece 3’ (한국어 3), Yonsei Üniversitesi Yayım (연세대학교 출판부), Seul, 1992

Korece Makaleler

Co Insug (조은숙), ‘중첩피동의 의미기능과 인지구조’, 2007 년 8 월 17 일

Çö Gyusu (최 규수), ‘döda (되다) ve cida (지다) Edilgenliği Hakkında’ (되다 와 지다 의 피동성에 관하여), 16.8.2005

Çö Hecu (최 해주), ‘Korece Edilgen. Ettirgen İfadelerdeki Aktif Eğitim Araştırmaları’ (한국어 피동.사동 표현의 효율적인 교육방안 연구) 4.12.2008

İ. Conğteg (이 정택), ‘Edilgenlik İfadeleri ‘döda, badda, danğhada (되다, 받다, 당하다) Kavramları ile İlgili Araştırma’ (피동사 표현에 관한 연구 되다, 받다, 당하다 를 대상으로), Seul Üniversitesi (서울여대) (143-166)

İ. Conğteg (이정택), ‘Edilgenlik Kavramı ile Edilgen Yüklem Konsepti’ (피동의 개념과 피동 서숭어), Seul, 2004.1.27 (335-354)

İ. Gyonğmi (이경미), 'Edilgen İfadelerindeki Eğitim İçerikli Araştırma' (피동 표현의 교육 내용 연구), Kore Eğitim Üniversitesi (한국교원 대학교), Yüksek Lisans Tezi (석사학위 논문으로 체출함), Seul: 2011

İ. Hosunğ (이호승), 'Dildeki Edilgenlik 'döda (되다)' Birleşim Sen-taksı' (국어 피동문과 '되다' 복합서술어 구문)', 26.12.2007

Kim Honğsonğ (김홍성), 'Modern Dildeki Edilgen Eklerinin Birleşimi Hakkında Dilbilgisi Araştırması' (현대국어의 피동접사 결합에 대한 문법적 연구)', 22.7.2008

Kim Hyecin (김혜진), 'Korece Edilgen Biçimleri Hakkında Yeniden İnceleme' (한국어의 피동형태에 대한 재고찰), 할일 신시대와 일본에서의 한국언문화, (157-170)

Kim Hye-Cin (김혜진), 'Korece Edilgen İfadeleri Hakkında YenidenİnceleMe'(한국어 피동형태에 관한 재고찰), Japon Kurume Üniversitesi (일본 쿠루메대학교), 2006

Kim Vonkyonğ (김원경), 'Edilgen Dilbilgisi Sınıflandırması Nasıldır?' (피동은 문법 범주인가?) , Korean Linguistics, Seul: 2007 (219-241)

Mog Congsu- Kim Yonğcunğ (목정수- 김영중), 'Korece Edilgen Cümle Yapısının Muhtemel Anlam Yorumu' (한국어 피동문의 구조 가능 (potential)의 의미해석),2006

Pak Soyong (박소영), 'Korece Edilgen İfadelerin Bulunduğu Kip Değişimlerindeki Gayri Simetriklik Hakkında' (한국어 피동문에 나타나는 격 교체의 비대칭성에 대하여),2006

Uin Hye (우인혜) 'Dilde Edilgenlik Sınıflanması, Resmi Dil Sözlüklerindeki Edilgen Bağlantısı Çözümlenme Merkeziyle' (국어 피동의 범위, -주요 국어 사전의 피동 관련 풀이를 중심으로), Seul: (99- 115)

Sözlükler

Con Yonu (전연우), ' Korece Telaffuz Sözlüğü' (한국어 발음 사전), 민지사 30.3.2007

Hongbom (김홍범), Lam Girim (남길임), Yu Hyongyonğ (유현경), Conğ Höconğ (Han Sonğhva (한송화)'Yabancılar İçin Korece Sözlük' (외국인을 위한 한국어 학습 사전), Korece Yabancı Dil Sözlüğü', 한국어세계화재단: 2004

Mınjung's Essence Korean- English Dictionary, 3rd Edition, 민중서림, Seul,10.1.1999

So Sanğ Gyu (서상규), Pek Bongca (백봉자), Ganğ Hyonhva (강현화), Kim

Türközü, S.Göksel, Ölçer M. 'Fono Korece Standart Sözlük, Korece- Türkçe, Türkçe-Korece' Fono Yayınları, İstanbul, 2015

İnternet Kaynakları

http://trdic.naver.com/kr/#search/%EC%A0%84%EC%97%B0%EC%9A%B0

https://translate.google.com.tr/?hl=tr#ko/tr/Korean%20Learner%E2%80%99s%20Dictionary%E2%80%99%2C%202004

http://www. turkcede. org/yeni-ogrenenlere-turkce-ogretimi/dilbilgisi-anlatimlari/369-donuslu-fiiller. html.

http://krdic.naver.com/detail.nhn?docid=41093700

http://www.hani.co.kr/arti/society/schooling/273111.html

http://www.korean.go.kr/nkview/nknews/200504/81_5.html

http://www.korean.go.kr/nkview/nknews/200504/81_5.html

http://www.ilovelaos.esy.es/bbs/board.php?bo_table=korea6&wr_id=76

http://hosting03.snu.ac.kr/~komorph/qna/qna01.php?boardName=boardQna&mode=view&bNo=120&page=7

https://quizlet.com/24344238/flash-cards/

https://ko.wiktionary.org/wiki/%ED%94%BC%EB%8F%99%EC%82%AC

http://dic.daum.net/word/view.do?wordid=kkw000281632&supid=kku000359384&q=%ED%94%BC%EB%8F%99%EC%82%AC#kku000359384

http://www.waygook.org/index.php?topic=61733.10;wap2

https://funkorean4u.wordpress.com/2015/02/23/grammar-%ED%94%BC%EB%8F%99%EB%AC%B8-passive-sentence/

http://koreanlanguagenotes.blogspot.com.tr/2009/07/difference-between.html

http://shanehwangkoreangrammar.weebly.com/4932446041493242035121205354225075 2-54588460414932434987212053542 2.html

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Şehriban KARACAN
Uyruğu : Türkiye (TC)
Doğum Tarihi ve Yeri: 27.03.1983, Eğirdir
Medeni Durumu : Bekar
Tel : 0 543 510 61 85
e-mail : sehribankaracan3@gmail.com
Yazışma Adresi : Erciyes Üniversitesi Edebiyat Fak. Kore Dili ve Ed. A.B.D KAYSERİ

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Tarihi
Lisans	Erciyes Üniversitesi Edebiyat Fak.	2007
Lise	Isparta Gazi Lisesi	2002

YABANCI DİL

Korece, İngilizce